

Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

*Delrapport 2 från
2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:02)*

Stockholm 2016

Till statsrådet Per Bolund

Regeringen beslutade den 1 april 2015 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till de lagändringar som krävs i svensk rätt för att genomföra de regler som följer av arbetet inom EU med anledning av Europeiska kommissionens förslag (KOM [2013] 547) till Europaparlamentets och rådets direktiv om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2013/36/EU och 2009/110/EG samt upphävande av direktiv 2007/64/EG.

Utredaren ska vidare lämna förslag till de lagändringar som krävs i svensk rätt för att genomföra de regler som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (betalkontodirektivet).

Uppdraget omfattade också att lämna förslag till de ändringar i svensk lagstiftning som behövs för att komplettera bestämmelserna i den numera antagna EU-förordningen om förmedlingsavgifter vid kortbetalningar, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2015/751 av den 29 april 2015 om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner. Den sistnämnda delen av uppdraget har redovisats i delrapporten *Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar* (dnr Fi2015/03943/B), som utredningen överlämnade den 17 augusti 2015.

Utredningens uppdrag i övrigt skulle enligt de ursprungliga direktiven redovisas senast den 4 januari 2016. Enligt tilläggsdirektiv som beslutades av regeringen den 3 december 2015 förlängdes utredningstiden till den 30 juni 2016. Den del som avser betalkontodirektivet ska dock delredovisas senast den 14 januari 2016.

Till särskild utredare förordnades från och med den 27 april 2015 f.d. justitierådet Annika Brickman.

Som experter i utredningen förordnades från och med den 1 april 2015 biträdande avdelningschefen Joachim Allard, bankjuristen Anders Dölling, kanslirådet Catarina Erséus, departementssekreteraren Monika Johansson, departementssekreteraren Sofia Knapp, betalansvarige Bengt Nilervall, juristen Fredrik Nordquist, rättssakkunniga Galit Saar, tf. avdelningschefen Johan Terfelt och juristen Anna Wilbe.

Galit Saar entledigades från och med den 18 augusti 2015. Catarina Erséus entledigades från och med den 8 september 2015, och samtidigt förordnades numera tf. enhetschefen Jenny Jensen. Jenny Jensen entledigades från och med den 8 december 2015 och samtidigt förordnades departementssekreteraren Pasel Assalum.

Sekreterare åt utredningen har varit hovrättsassessorn Isabel Andersson.

Utredningen, som har antagit namnet 2015 års betaltjänstutredning, överlämnar delrapporten *Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner*. Arbetet fortsätter nu med återstående del.

Stockholm i januari 2016

Annika Brickman

/Isabel Andersson

Innehåll

Sammanfattning	9
1 Författningsförslag	13
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	13
1.2 Förordning om ändring i förordningen (2010:1008) om betaltjänster.....	17
1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden.....	19
2 Inledning	21
2.1 Utredningsuppdraget.....	21
2.2 Utredningsarbetet.....	21
3 Bakgrund	23
3.1 Betalkontodirektivet	23
3.2 Rätten till bankkonto och betaltjänster i dag.....	25
4 Skyldigheten att erbjuda betalkonton	27
4.1 Konton som ska omfattas.....	27
4.2 Vilka aktörer skyldigheten ska omfatta.....	29
5 Tillgång till betalkonto	33
5.1 Vilka ska ha tillgång till betalkonto?.....	33

5.2	Grunder för avslag	41
5.3	Hävande av ett ramavtal om betalkonto med grundläggande funktioner	45
6	Tillgången till betaltjänster	49
6.1	Inledning	49
6.2	Statens ansvar för vissa betaltjänster	50
6.3	Tillgången till betaltjänster i dag	51
6.4	Framtidsbilden.....	56
6.5	Utredningens överväganden	58
6.5.1	Tänkbara lagstiftningsåtgärder	58
6.5.2	Utredningens bedömning.....	61
7	Byte av betalkonto	69
7.1	Betalkontodirektivets bestämmelser om byte av betalkonto	69
7.2	Gemensamma rutiner för bankbyte	71
7.3	Överväganden och förslag	72
8	Avgifter för betalkonto	77
8.1	Avgifternas storlek	77
8.2	En mekanism för kostnadsfri tillgång till betalkonto?.....	79
8.3	Avgiftsinformation till konsumenter	80
8.4	Jämförelsewebbplatser	81
9	Alternativ tvistlösning.....	85
9.1	Inledning	85
9.2	Allmänna reklamationsnämnden	86
9.3	Överväganden och förslag	88

10	Tillsyn och sanktioner	93
10.1	Tillsynen över bestämmelserna som genomför betalkontodirektivet	93
10.2	Offentliggörande av sanktioner	96
11	Konsekvenser av förslagen	97
11.1	Utredningens förslag i förhållande till uppdraget.....	97
11.2	Frågor där en vidare reglering har övervägts	98
11.3	Kostnader för Finansinspektionen	99
12	Författningskommentar	101
	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	101
	Särskilt yttrande	109
	Bilagor	
	Bilaga 1 Kommittédirektiv 2015:39.....	117
	Bilaga 2 EU direktiv 2014/92/EU	125

Sammanfattning

Betalkontodirektivet

I juli 2014 antog Europaparlamentet och Europeiska unionens råd ett direktiv (2014/92/EU) om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (betalkontodirektivet). Betalkontodirektivet syftar till att ge bättre insyn i och jämförbarhet för de avgifter som tas ut för konsumenters betalkonton och de betaltjänster som är kopplade till sådana konton. Det innehåller också regler som ska underlätta byte mellan betalkonton hos olika kreditinstitut. Enligt direktivet ska dessutom alla konsumenter som är lagligen bosatta inom Europeiska unionen ges tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Förutom tjänster som krävs för att öppna, inneha och avsluta kontot ska de grundläggande funktionerna omfatta insättning av medel, uttag av kontanter över disk eller i uttagsautomater samt utförande av betalningstransaktioner i form av autogireringar, betalningar med debetkort och betalningar, inbegripet stående överföringar, via terminaler, över disk och via internetbank. Dessa konton och tjänster ska erbjudas kostnadsfritt eller till en rimlig avgift. Därutöver innehåller direktivet bl.a. bestämmelser om rätt till alternativ tvistlösning samt om sanktioner och tillsyn.

Rätten till betalkonto

Utredningen föreslår att rätten till betalkonto till vilka grundläggande funktioner kan knytas ska gälla för konsumenter som är lagligen bosatta inom EES-området. Denna rätt ska i enlighet med betalkontodirektivet omfatta konsumenter som saknar fast adress, asylsökande samt konsumenter som inte har beviljats uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas. En

ansökan om betalkonto ska avslås om det finns hinder enligt penningtvättsreglerna, exempelvis om kreditinstitutet inte kunnat identifiera kunden på ett tillförlitligt sätt. Ett litet utrymme ska också finnas för avslag på grund av särskilda skäl, vilket tar sikte på risken för missbruk av betalkontot. Däremot ska konsumentens ekonomiska omständigheter eller kredithistoria aldrig utgöra skäl för avslag.

Utredningen har också haft i uppdrag att överväga om rätten till betalkonto ska utvidgas till att avse andra än konsumenter. Vissa svårigheter att få tillgång till konton med grundläggande betaltjänster har konstaterats för en del näringsidkare, framför allt sådana som har eller har haft betalningsproblem. Samtidigt har näringsidkare i allmänhet behov av andra betaltjänster än de som ingår i de grundläggande funktionerna. Det finns inte några uppgifter om att ideella föreningar har svårt att få tillgång till betalkonto i dag. Utredningen har gjort bedömningen att en reglering som ger även näringsidkare och ideella föreningar rätt till betalkonto inte skulle kunna begränsas till svenska näringsidkare och föreningar. Att utsträcka rätten till betalkonto och betaltjänster till utländska företag och föreningar skulle medföra svårigheter vid tillämpningen av regelverket till förebyggande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Det skulle även kunna få andra konsekvenser som är svåra att överblicka. Med hänsyn till att de grundläggande funktioner som ska kunna knytas till ett betalkonto bara delvis motsvarar behovet av betaltjänster för företagare gör utredningen bedömningen att fördelarna med en utsträckt reglering inte överväger nackdelarna. Rätten till betalkonto ska alltså vara begränsad till konsumenter.

Tillgången på kontanttjänster

Trots att inte alla kreditinstitut tillhandahåller alla betaltjänster som ingår i de grundläggande funktionerna är tillgången på tjänsterna allmänt sett god. Ett område som pekats ut som mer problematiskt är tillgången på kontanttjänster. I utredningens direktiv har också frågan om vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas för att möjliggöra insättning och uttag av kontanter på betalkonto tagits upp särskilt.

Både användningen av kontanter och bankernas hantering av kontanter minskar i snabb takt. Avvecklingen av kontanthantering

medför problem för vissa grupper och i vissa begränsade geografiska områden. Till följd av bl.a. teknisk utveckling och utbyggd IT-infrastruktur bedöms dock behovet av kontanter minska på sikt även för dessa grupper och i dessa områden. Utredningen gör därför bedömningen att de lagstiftningsåtgärder som skulle kunna komma i fråga för att tillgodose det kvarvarande behovet av kontanter inte står i proportion till problemens omfattning.

Byte av betalkonto

Enligt betalkontodirektivet ska betaltjänstleverantörer tillhandahålla en tjänst för byte av betalkonto mellan olika leverantörer, och i direktivet finns regler om de olika stegen i bytesprocessen. Medlemsstaterna tillåts dock fastställa eller bibehålla alternativa rutiner, om det tydligt främjar konsumenten och bytet slutförs inom högst samma tidsram som bytestjänsten enligt direktivet.

I Sverige finns en väl fungerande rutin för bankbyte. Den omfattar medlemmarna i Svenska bankföreningen, men även en del banker som står utanför föreningen använder sig av samma rutin. Den befintliga bankbytesrutinen är enklare för kunden och slutförs snabbare än bytestjänsten enligt betalkontodirektivet. Befintliga bankbytesrutiner ska därför tillämpas även i fortsättningen. Utredningen föreslår dessutom att alla banker ska vara skyldiga att ha en rutin för bankbyte.

Möjlighet att jämföra avgifter

Betalkontodirektivet innehåller en mängd bestämmelser som syftar till att underlätta för konsumenterna att jämföra avgifter för betalkonton och tjänster som kan knytas till sådana konton. Regler ska införas i nationell rätt om kreditinstitutens skyldighet att lämna standardiserad information till konsumenter. Finansinspektionen ska få i uppdrag att driva den webbplats med jämförelse av avgifter som konsumenterna enligt betalkontodirektivet ska ha tillgång till.

Tidpunkten för genomförandet

Betalkontodirektivet ska vara genomfört i nationell rätt senast den 18 september 2016. De föreslagna författningsändringarna, som huvudsakligen består i att ett nytt kapitel förs in lagen (2010:751) om betaltjänster, föreslås träda i kraft först vid den tidpunkten.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:751) om betaltjänster att det ska införas ett nytt kapitel, 4 a kap., av följande lydelse.

4 a kap. Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Rätten till betalkonto

1 § Ett kreditinstitut som driver tillståndspliktig bank- eller finansieringsrörelse enligt 2 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse får inte vägra en konsument som är bosatt i en stat inom EES att öppna ett betalkonto eller att till kontot knyta sådana grundläggande funktioner enligt 2 § som institutet tillhandahåller andra kunder.

Första stycket gäller inte om det skulle strida mot bestämmelserna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism att tillhandahålla konsumenten ett betalkonto eller om det finns andra särskilda skäl emot ett tillhandahållande.

Grundläggande funktioner

2 § De grundläggande funktionerna enligt 1 § är

1. tjänster som krävs för att öppna, inneha och avsluta ett betalkonto,

2. tjänster som gör det möjligt att sätta in medel på ett betalkonto,

3. tjänster som gör det möjligt att inom EES över disk eller i uttagsautomater ta ut kontanter från ett betalkonto, och
4. utförande inom EES av följande betalningstransaktioner:
 - a) autogirering,
 - b) betalningar genom ett debetkort, inbegripet betalningar online, samt
 - c) betalningar, inbegripet stående överföringar, vid terminaler, över disk och via kreditinstitutets onlinetjänster.

Behandlingen av en ansökan om betalkonto

3 § En ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner ska behandlas skyndsamt. Ärendet ska avgöras så snart som möjligt och senast tio bankdagar efter det att kreditinstitutet tagit emot en fullständig ansökan.

Om ansökan avslås, ska konsumenten omedelbart underrättas om detta och om vart han eller hon kan vända sig för att klaga på beslutet. Underrättelsen ska göras skriftligen och utan kostnad för konsumenten. Om det är möjligt, ska skälen för avslaget framgå av underrättelsen.

Avgifter för betalkonto med grundläggande funktioner

4 § Ett kreditinstitut får ta ut endast rimliga avgifter för att tillhandahålla en konsument ett betalkonto och för de grundläggande funktioner som knyts till kontot.

Information om villkor och avgifter

5 § Innan en konsument öppnar ett betalkonto med grundläggande funktioner ska kreditinstitutet ge honom eller henne en förteckning över de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton i Sverige och, i den mån kreditinstitutet tillhandahåller dessa tjänster, informera om avgifterna för dem.

Utöver det informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster som följer av 4 kap. ska kontohavaren minst en gång per år få

kostnadsfri information om aktuella avgifter och räntesatser för de tjänster som knutits till konsumentens betalkonto.

Byte av betalkonto

6 § Ett kreditinstitut ska ha rutiner för byte av betalkonto i samma valuta mellan institutet och ett annat kreditinstitut i Sverige. Rutinerna ska säkerställa att ett sådant byte kan genomföras snabbt och utan onödiga olägenheter för konsumenten.

Det kreditinstitut som en konsument vid ett byte vill öppna ett betalkonto hos ska på begäran av konsumenten kontakta det kreditinstitut som konsumenten har ett betalkonto hos och se till att bytet genomförs. Bytet ska vara genomfört inom högst den tidsram som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

7 § Ekonomisk skada som har uppstått för en konsument till följd av att ett kreditinstitut inte har uppfyllt sina skyldigheter att genomföra bytet enligt 6 § ska ersättas av det kreditinstitutet.

Uppsägning av ett avtal om betalkonto

8 § Ett kreditinstitut får säga upp ett avtal om betalkonto, endast om

1. konsumenten avsiktligt har använt betalkontot för olagliga ändamål,

2. det inte har förekommit några transaktioner på betalkontot under mer än 24 på varandra följande månader, eller

3. konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot, och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten inte hade fått öppna ett sådant konto.

Bemyndiganden

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. den information som ett kreditinstitut ska lämna till en konsument enligt 5 § första stycket, och
2. rutinerna för byte av betalkonto mellan kreditinstitut.

Denna lag träder i kraft den 18 september 2016.

1.2 Förordning om ändring i förordningen (2010:1008) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs att 5 § förordningen (2010:1008) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

5 §

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

När det gäller lagen (2010:751) om betaltjänster får Finansinspektionen meddela föreskrifter om

1. vad som utgör tillräckliga styr- och kontrollformer för verksamheten med betaltjänster enligt 2 kap. 6 § första stycket 2,

2. beräkningen av kapitalkrav enligt 3 kap. 2 § första stycket,

3. hur betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska hantera medel enligt 3 kap. 6 §,

4. hur betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer ska hantera de medel för genomförandet av betalnings-transaktioner som avses i 3 kap. 7 § andra stycket och hur stor andel av medlen hos betalningsinstitut eller registrerade betaltjänstleverantörer som omfattas av skyddskraven enligt 3 kap. 7 § tredje stycket,

5. vilka uppgifter som ska anses relevanta enligt 3 kap. 8 §,

6. vad ett betalningsinstitut eller en registrerad betaltjänstleverantör ska iaktta och vilka krav som betalningsinstitutet eller den registrerade betaltjänstleverantören ska uppfylla vid uppdragsavtal enligt 3 kap. 28 §,

7. vilka upplysningar ett betalningsinstitut, en registrerad betaltjänstleverantör eller den eller de som har ansvar för ett betalningssystem ska lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet, och hur uppgiftsskyldigheten ska fullgöras,

8. att vissa uppgifter som ett betalningsinstitut, en registrerad betaltjänstleverantör eller den eller de som har ansvar för ett betalningssystem ska lämna till Finansinspektionen för dess tillsynsverksamhet i stället ska lämnas till Statistiska centralbyrån,

9. vilka uppgifter utöver vad som framgår av lagen, en ansökan om tillstånd eller undantag från tillstånd ska innehålla samt vilka handlingar som samtidigt ska ges in till Finansinspektionen, och

10. fullgörandet av anmälningar och underrättelser enligt 3 kap.

10. fullgörandet av anmälningar och underrättelser enligt 3 kap., och

11. den information som enligt 4 a kap. 5 § ska lämnas till konsumenter samt om rutiner för byte av betalkonto mellan kreditinstitut enligt 6 §.

Denna förordning träder i kraft den 18 september 2016.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden

Härigenom föreskrivs att 3 § förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Myndighetens ansvarsområde

3 §

Myndigheten ska efter anmälan av en konsument rekommendera en lösning av

1. tvister mellan konsumenter och näringsidkare som härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nytthet,

2. tvister mellan konsumenter och försäkringsbolag om ersättning för skada ur en näringsidkares ansvarsförsäkring, om konsumenten har direktkravsrätt mot försäkringsbolaget och skadeståndskravet har sin grund i ett avtalsförhållande mellan konsumenten och den försäkrade näringsidkaren, *och*

3. tvister som rör skadestånd enligt 25 § fastighetsmäklarlagen (2011:666).

2. tvister mellan konsumenter och försäkringsbolag om ersättning för skada ur en näringsidkares ansvarsförsäkring, om konsumenten har direktkravsrätt mot försäkringsbolaget och skadeståndskravet har sin grund i ett avtalsförhållande mellan konsumenten och den försäkrade näringsidkaren,

3. tvister som rör skadestånd enligt 25 § fastighetsmäklarlagen (2011:666), *och*

4. tvister mellan konsumenter och kreditinstitut som gäller tillgång till eller byte av betalkonto med grundläggande funktioner enligt 4 a kap. lagen (2010:751) om betaltjänster.

Författningsförslag

Myndigheten ska verka för att parterna kommer överens vid tvister enligt första stycket.

Denna förordning träder i kraft den 18 september 2016.

2 Inledning

2.1 Utredningsuppdraget

Utredningens uppdrag (Dir. 2015:39, Bilaga 1) omfattar tre olika delar. Den del av uppdraget som nu redovisas gäller Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (betalkontodirektivet).

Utredningen ska analysera vilka lagändringar som behövs för att genomföra reglerna i betalkontodirektivet i svensk rätt. Utredningen har haft i uppdrag att särskilt överväga vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas för att möjliggöra insättning på och uttag av kontanter från betalkonto. Utredaren ska vidare ta ställning till om det finns behov av att helt eller delvis utvidga regelverket till att avse andra aktörer än konsumenter, om befintliga tjänster för byte av betalkonto fungerar och hur identifieringsfrågorna ska hanteras. I den mån direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att göra nationella val och att i vissa fall ställa mer långtgående krav ingår det i uppdraget att analysera och ta ställning till hur sådana valmöjligheter ska utnyttjas. I de fall direktiven ger medlemsstaterna möjlighet att ställa upp mer långtgående krav ska behovet av ett starkt konsumentskydd beaktas.

2.2 Utredningsarbetet

Arbetet med den del av uppdraget som gäller betalkontodirektivet påbörjades i augusti 2015. Fem sammanträden har i den här delen hållits med den expertgrupp som har knutits till utredningen.

Utredningen har därutöver sammanträffat med representanter för Svenska Bankföreningens bankbytargrupp, som presenterat de befintliga rutinerna för bankbyte. Tillgången på kontanttjänster har

Inledning

belysts genom att utredningen har träffat företrädare för Kontantupproret och länsstyrelserna. Det har också förekommit kontakter under hand med 2015 års penningtvättsutredning (Fi 2014:16) och Parlamentariska landsbygdskommittén (N 2015:04).

3 Bakgrund

3.1 Betalkontodirektivet

Motiv och syfte

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (betalkontodirektivet) har tagits fram för att undanröja återstående hinder för en totalt integrerad marknad för finansiella tjänster samt stärka medborgarnas förtroende för den inre marknaden och se till att även konsumenter får del av dess fördelar.

I motiven till förslaget till betalkontodirektiv (COM(2013) 266 final) anges bl.a. att andra åtgärder på marknaden för finansiella tjänster inte har fått önskvärd effekt då en stor andel av EU:s invånare ännu inte har någon bank. I motiven refereras en uppgift från Världsbanken om att ungefär 58 miljoner konsumenter i EU saknar ett betalkonto och att ungefär 25 miljoner av dem skulle vilja öppna ett sådant konto. Av de undersökningar och samråd som kommissionen hade genomfört och av konsumenters klagomål hade det framgått att många medborgare nekas betalkonto för att de saknade en permanent adress i den medlemsstat där betaltjänstleverantören var etablerad. Det anges att denna situation påverkar ett stort antal EU-konsumenter som är bosatta i en annan medlemsstat (12,3 miljoner personer 2010).

Vidare anges att det förhållandet att så många konsumenter i dag står utanför den inre marknaden för finansiella tjänster påverkar både betaltjänstleverantörer och konsumenter negativt. Det leder till att leverantörerna inte blir lika motiverade att erbjuda sina tjänster i unionen eller gå in på nya marknader, vilket i sin tur hämmar konkurrensen och ger konsumenterna sämre villkor. Avsaknaden av konto innebär också hinder mot att ta vara på

fördelarna med kontantlösa transaktioner och försvårar gränsöverskridande inköp eller inköp online.

Förutom att tillgången till betalkonto inte är tillräckligt bra konstaterades att konsumenternas rörlighet när det gäller betalkonton var mycket låg. En problemfaktor som pekas ut är att bristen på insyn i avgifterna gör det svårt att fatta informerade beslut. Det konstateras också att det ofta är både tidskrävande och komplicerat att byta betalkonto även när avgifterna är jämförbara.

Kommissionens konsekvensbedömning visade att förutsättningarna varierade betydligt i medlemsstaterna.

Direktivets innehåll

Reglerna i betalkontodirektivet gäller konsumenters betalkonton. Betalkonto definieras som ett konto i en eller flera konsumenters namn som används för att utföra betalningstransaktioner. Direktivets regler ska tillämpas på betalkonton där konsumenter åtminstone ska kunna placera medel, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner, inklusive betalningar till och från tredje part. Som framgår av betalkontodirektivets fullständiga namn innehåller det materiella bestämmelser på tre områden.

Det första området gäller avgiftsinformation. Det finns sedan tidigare en skyldighet för betaltjänstleverantörer att informera om de avgifter som tas ut för betaltjänster. Betalkontodirektivet ska dock underlätta för konsumenterna att jämföra avgifter mellan olika leverantörer och på så sätt ha bättre möjligheter att fatta informerade beslut. Direktivet innehåller därför inte bara regler om avgiftsinformation som ska lämnas, utan också hur den ska utformas.

Det andra området gäller byte av betalkonto, där direktivet syftar till att underlätta byte mellan betalkonton hos olika kreditinstitut. På så sätt ska konsumenternas rörlighet på marknaden öka.

Det tredje och sista området innebär regler som ska garantera alla konsumenter som är bosatta inom EU tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Diskriminering av konsumenter på grund av bosättningsort ska förbjudas för de konsumenter som vill öppna ett betalkonto utomlands. Kontona ska erbjudas kostnadsfritt eller till en rimlig avgift.

3.2 Rätten till bankkonto och betaltjänster i dag

Allmänna råd om inlåningskonton och tillhörande banktjänster

Enligt den tidigare gällande bankrörelselagen (1987:617) var en bank skyldig att ta emot inlåning på räkning från allmänheten. Banker hade också ensamrätt att ta emot inlåning på konto.

Inlåningsskyldigheten enligt den lagen kompletterades av ett allmänt råd från Finansinspektionen (FFFS 2001:8), som fortfarande gäller. Enligt det allmänna rådet kan det finnas undantag från skyldigheten att ta emot inlåning, t.ex. vid lagliga hinder, tidigare misskötsel eller ohederlighet gentemot banken. Enbart den omständigheten att en kund har fått en s.k. betalningsanmärkning bör dock inte utgöra tillräcklig grund för banken att neka kunden ett inlåningskonto.

I det allmänna rådet anges vidare att kontohavaren, om det inte finns särskilda skäl mot det, bör ges möjlighet att koppla tilläggs-tjänster till ett inlåningskonto. Tilläggs tjänsterna ska göra det möjligt för kontohavaren för att på ett effektivt sätt kunna sköta uttag av kontanter, överföringar och betalningar.

Skyldigheten att ta emot garanterade insättningar

När den tidigare gällande bankrörelselagen ersattes av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse avskaffades både bankernas ensamrätt och deras skyldighet att ta emot inlåning på konto. Det konstaterades att det vare sig från system- eller konsumentskyddssynpunkt var motiverat med en ensamrätt för bankerna att ta emot medel som är tillgängliga för insättarna med kort varsel (prop. 2002/03:139 s. 197).

Konsumentsskyddsintresset av en säker placeringsform skulle i stället tillgodoses genom att medel skyddas av insättningsgaranti. Sådana insättningar kan enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti göras inte bara hos svenska banker utan också hos utländska bankföretag, svenska kreditmarknadsföretag, utländska kreditföretag samt svenska värdepappersbolag och utländska värdepappersföretag, om de har tillstånd att ta emot kunders medel på konto. En skyldighet för dessa institut att ta emot garanterade insättningar infördes i 11 b § lagen om insättningsgaranti.

I paragrafen anges att ett institut som erbjuder sig att ta emot fordringar som omfattas av insättningsgarantin är skyldigt att ta emot sådana insättningar av var och en, om det inte finns särskilda skäl mot det. Det innebär att alla, oavsett medborgarskap, ska ha möjlighet att placera sina pengar på ett säkert sätt. Institutet måste dock enligt penningtvättslagstiftningen kontrollera identiteten hos den som vill inleda en affärsförbindelse. Misstankar om penningstvätt utgör särskilda skäl att neka en insättning enligt paragrafen. Andra särskilda skäl kan vara att en kund tidigare varit ohederlig mot en bank eller ett annat institut eller att det finns risk för att en företrädare för ett institut genom att ta emot garanterade medel på något sätt främjar brott. (Se a. prop. s. 598.)

I samband med att skyldigheten att ta emot garanterade insättningar infördes togs också frågan upp huruvida banker skulle vara skyldiga att tillhandahålla betaltjänster. Sådana synpunkter hade bl.a. framkommit i remissbehandlingen. Det konstaterades att frågan om s.k. tilläggstjänster behandlades av Finansinspektionen i ett allmänt råd och att myndigheten hade gjort en uppföljning av detta. Vissa problem hade konstaterats, men inte av en sådan omfattning att det fanns anledning att agera från lagstiftarens sida. Med hänvisning till att Finansinspektionen kontinuerligt skulle bevaka frågan gjorde regeringen bedömningen att det då inte fanns behov av att ålägga instituten en skyldighet att tillhandahålla tilläggstjänster. (Se a. prop. s. 262.)

4 Skyldigheten att erbjuda betalkonton

4.1 Konton som ska omfattas

Utredningens förslag: Bestämmelserna om skyldighet att erbjuda betalkonton ska tillämpas på betalkonton där kunden åtminstone kan placera medel på kontot, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner.

Ett betalkonto är enligt artikel 2 i betalkontodirektivet ett konto i en eller flera konsumenters namn som används för att utföra betalningstransaktioner. Reglerna i betalkontodirektivet ska enligt artikel 1 tillämpas på betalkonton där konsumenter åtminstone ska kunna placera medel, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner, inklusive betalningar till och från tredje part. Enligt artikel 1.6 får medlemsstaterna besluta att tillämpningen av hela eller delar av direktivet ska omfatta andra betalkonton än de som anges i artikeln.

Begreppet betalkonto finns i dag i 1 kap. 2 § lagen (2010:751) om betaltjänster, där det används i definitionen av betaltjänster. Med betaltjänster enligt den lagen avses bl.a. tjänster som gör det möjligt att sätta in kontanter på och ta ut kontanter från ett betalkonto samt de transaktioner som krävs för förvaltning av kontot. Ett betalkonto är då ett konto i betaltjänstanvändarens namn. Begreppet betalkonto används också i lagen (2011:755) om elektroniska pengar. Utöver detta är begreppet betalkonto inte reglerat i svensk rätt. Det finns alltså inte någon reglering av betakonto som definierar dessa på något annat sätt än de konton som ska omfattas av betalkontodirektivets tillämpningsområde. Det har inte heller framkommit några skäl att låta reglerna i betalkontodirektivet gälla för några andra betalkonton än de

som anges i artikel 1 i direktivet. De regler som genomför direktivet i svensk rätt ska därför tillämpas på betalkonton där kunden åtminstone kan placera medel på kontot, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner.

Enligt 11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti är de institut som den lagen är tillämplig på skyldiga att ta emot garanterade insättningar (se avsnitt 3.2). Sådana insättningar kan göras både på konton som är betalkonton och på rena sparkonton. Sparkonton som inte är betalkonton omfattas inte av betalkontodirektivets tillämpningsområde och kommer därför inte heller att omfattas av den reglering som ska genomföra direktivet i svensk rätt.

Konton som används främst för att ta emot och utföra betalningstransaktioner brukar ofta kallas transaktionskonto, eller, om det är det konto till vilket löneutbetalningar görs, lönekonto. Kontotypen har dock olika namn i de olika kreditinstitutens produktutbud. Det varierar också vilka betaltjänster som är knutna eller kan knytas till kontona.

Betalkontodirektivet innebär inte att medlemsstaterna ska förplikta kreditinstitut att ta fram en särskild kontotyp som ska kallas betalkonto. Konton där kunden åtminstone kan placera medel samt utföra och ta emot betalningstransaktioner kommer definitionsmässigt att vara betalkonton oavsett vilken benämning kontot har hos kreditinstitutet.

Ett konto som har betalkontots egenskaper är ett betalkonto även om det till kontot har knutits eller kan knytas andra funktioner än de grundläggande funktioner som regleras i betalkontodirektivet. Skyldigheten för kreditinstitut att tillhandahålla betalkonton till vilka grundläggande funktioner kan knytas begränsar sig visserligen till de grundläggande funktionerna enligt direktivet. I dessa ingår exempelvis inte någon form av kredit. Ett kreditinstitut ska dock inte kunna undandra sig skyldigheten att erbjuda betalkonto genom att ha obligatoriska tilläggs tjänster som inte ingår i de grundläggande funktionerna. Om kunden inte har möjlighet att välja bort dessa tilläggsfunktioner ska de inte påverka kreditinstitutets skyldighet att erbjuda kontot. Kreditinstitutet ska då vara skyldigt att erbjuda kontot med de funktioner som ingår.

4.2 Vilka aktörer skyldigheten ska omfatta

Utredningens förslag: Skyldigheten att erbjuda betalkonto ska gälla för kreditinstitut som bedriver tillståndspliktig bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Enligt betalkontodirektivet ska medlemsstaterna se till att alla kreditinstitut eller ett tillräckligt antal kreditinstitut erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner. Antalet kreditinstitut bör vara tillräckligt högt för att säkerställa att alla konsumenter omfattas och för att undvika diskriminering och snedvridning av konkurrensen. I princip bör betalkonton med grundläggande funktioner enligt direktivet erbjudas av så många kreditinstitut som möjligt. Det är aldrig tillräckligt att betalkonton med grundläggande funktioner enbart erbjuds av kreditinstitut som endast tillhandahåller betalkonton med tjänster online. (Artikel 16.1 och skäl 44)

Den kontraheringsplikt som i dag finns i fråga om inlåning i lagen (1995:1571) om insättningsgaranti gäller svenska banker, utländska bankföretag, utländska kreditpappersföretag samt svenska och utländska värdepappersföretag som har tillstånd att ta mot kunders medel på konto (2 och 11 b §§). I föregående avsnitt konstaterades att lagen om insättningsgaranti gäller delvis andra konton än betalkonton. Här kan också konstateras att den lagen gäller delvis en annan krets än den som är relevant för genomförandet av betalkontodirektivets regler om skyldighet att erbjuda betalkonton. Lagen om insättningsgaranti bör därför inte vara utgångspunkten för vilka institut som ska omfattas av skyldigheten att erbjuda betalkonton till vilka grundläggande funktioner kan knytas.

Flertalet av de grundläggande funktionerna enligt betalkontodirektivet är betaltjänster som regleras i lagen (2010:751) om betaltjänster. Kreditinstitut kan vara betaltjänstleverantörer enligt den lagen. Lagen om betaltjänster omfattar dock även andra aktörer som kan vara betaltjänstleverantörer. Det innebär att lagen om betaltjänster har ett för brett tillämpningsområde för att vara en lämplig utgångspunkt för en reglering av skyldigheten att erbjuda betalkonton.

Enligt betalkontodirektivet ska skyldigheten att erbjuda betalkonton omfatta alla kreditinstitut eller ett tillräckligt antal kreditinstitut. Det går att argumentera för att det är mindre lämpligt att skyldigheten omfattar exempelvis mindre nischbanker, och att det i stället bara bör vara de största bankerna som ska vara behöva erbjuda betalkonton. Det är dock inte möjligt att peka ut vissa banker i lagstiftningen. Ett genomförande av betalkontodirektivet förutsätter att bestämmelserna riktar sig till en i allmänna termer bestämd krets, dvs. all kreditinstitut eller alla kreditinstitut som uppfyller vissa bestämda förutsättningar. Lagtekniskt skulle det i och för sig gå att begränsa regleringen till att gälla kreditinstitut av en viss storlek. Det skulle dock medföra att exempelvis sparbanker kanske inte skulle omfattas trots att de kan vara stora lokalt. Det skulle också innebära att lagstiftningen inte blir konkurrensneutral.

Den gällande definitionen av kreditinstitut enligt EU-rätten är företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning (förordning (EU) nr 575/2013, artikel 4.1). Den EU-rättsliga definitionen av kreditinstitut omfattar både banker och kreditmarknadsföretag enligt svensk rätt. EU:s regelverk för kreditinstitut har i stort sett genomförts på samma sätt för banker och kreditmarknadsföretag. Sedan år 2004 regleras de också i en gemensam lag, lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Enligt 1 kap. 3 § lagen om bank- och finansieringsrörelse avses med bankrörelse en rörelse i vilken det ingår betalningsförmedling via generella betalsystem och mottagande av medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst 30 dagar. Med generella betalsystem avses system för förmedling av betalningar från ett stort antal från varandra fristående betalare avsett att nå ett stort antal från varandra fristående slutliga betalningsmottagare. Med finansieringsrörelse avses enligt 1 kap. 4 § en rörelse i vilken det ingår näringsverksamhet som har till ändamål att ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, och lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (leasing).

Det är i bankrörelsesekretsen som merparten av de aktörer som bör vara skyldiga att erbjuda betalkonton återfinns. Det finns dock kreditmarknadsföretag som driver finansieringsrörelse men som också erbjuder betaltjänster. Det vanliga är inte att de erbjuder

några konton som skulle vara betalkonton i den mening som redogjorts för i föregående avsnitt. För de fall de gör detta är det dock rimligt att kontraheringsplikten ska gälla även för dessa företag. Skyldigheten att tillhandahålla specifika betaltjänster behandlas i 6 kap.

Enligt 2 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse gäller tillståndsplikt för svenska företag som vill driva bankrörelse, med undantag för bankrörelser som består i utgivning av elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar, eller tillhandahållande av betaltjänster enligt lagen om betaltjänster. Tillståndsplikt gäller också i de flesta fall för att driva finansieringsrörelse, dock med undantag för banker och några andra företag som regleras av annan lagstiftning. Det finns också undantag från tillståndsplikten i vissa specifika situationer.

För utländska företag som hör hemma inom EES-området finns det inte någon tillståndsplikt. Den tillsyn som görs i Sverige över dessa företag är också begränsad, och det primära tillsynsansvaret finns i hemlandet. För andra utländska företag gäller tillståndsplikt för att driva bank- eller finansieringsrörelse i Sverige.

Tillståndsplikten enligt lagen om bank och finansieringsrörelse utgör ramen för tillsynen enligt den lagen. I fråga om skyldigheten att erbjuda betalkonton ger också tillståndsplikten en relevant avgränsning. Skyldigheten att erbjuda betalkonton ska därför gälla de kreditinstitut, alltså både banker och kreditmarknadsföretag, som bedriver tillståndspliktig bank- eller finansieringsrörelse i Sverige.

5 Tillgång till betalkonto

5.1 Vilka ska ha tillgång till betalkonto?

Utredningens förslag: Rätten till betalkonto till vilket grundläggande funktioner är knutna ska gälla för konsumenter som är lagligen bosatta inom EES-området.

Rätten till betalkonto enligt betalkontodirektivet

Enligt betalkontodirektivet gäller rätten till betalkonto för konsumenter som är lagligen bosatta inom Europeiska unionen. Detta inbegriper enligt direktivet konsumenter som saknar fast adress, asylsökande samt konsumenter som inte har beviljats uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas. Med konsument avses enligt direktivet en fysisk person som handlar för ändamål som faller utanför hans eller hennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke. Rätten gäller oberoende av konsumentens bostadsort.

En jämförelse kan göras med skyldigheten enligt gällande rätt att ta emot garanterade insättningar (11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti). Den skyldigheten är inte begränsad till någon grupp eller personer som är bosatta inom något geografiskt område. Förutsatt att det inte finns särskilda skäl mot det, exempelvis att penningtvättsregleringen hindrar det, ska garanterade insättningar tas emot från var och en. Som framgår av avsnitt 3.2 ger lagen om insättningsgaranti inte någon rätt till betaltjänster. Enligt det allmänna rådet från Finansinspektionen (FFFS 2001:8) ska dock kontohavare, om det inte finns särskilda skäl mot det, få tillgång till de tjänster som behövs för att på ett effektivt sätt sköta uttag, överföringar och betalningar.

Behovet av betalkonto för andra än konsumenter

Betalkontodirektivets regler om tillgång till betalkonto syftar till att komma till rätta med den bristande tillgång till betalkonto som finns i vissa konsumentgrupper. Regleringen bygger på konstaterandet att de befintliga reglerna inte ger alla konsumenter inom Europeiska unionen full tillgång till betalkonton. Att det även i Sverige finns vissa konsumentgrupper som vägras betalkonto styrks av uppgifter från exempelvis Konsumenternas Bank- och finansbyrå.

Vid genomförandet av betalkontodirektivet finns det dock anledning att överväga om andra grupper än konsumenter, dvs. företag och föreningar, också bör ges tillgång till betalkonton till vilka grundläggande funktioner kan knytas. Den första frågan är då hur behovet av betalkonto ser ut hos företag och föreningar.

För företag och föreningar är behovet av betalkonto inte lika väl utrett som för konsumenter. Det finns dock signaler om att näringsidkare med tidigare betalningsanmärkningar stöter på problem om de vill öppna ett konto för en ny näringsverksamhet, och att detta försvårar deras verksamhetsutövning. Svårigheter att få konto motverkar också möjligheterna till byte av konto för företagare som redan har ett konto men som skulle vilja byta till ett annat kreditinstitut.

Enligt uppgifter från Finansinspektionens konsumentenhet får myndigheten dagligen ta emot samtal från företagare som har blivit vägrade de tilläggstjänster som de anser sig behöva till sina konton. Det kan handla om bankgiro, men också om att kunna ta ut pengar i bankomat, göra överföringar och sköta betalningar via internet. Det rör sig mest om små företag, vanligen enmans- eller fåmansföretag. Det kan vara olika företagsformer, men vanligast är att det är enskilda näringsidkare som har problem med att få tilläggstjänsterna. De får dessutom ofta inte veta varför. Utöver de ofta förekommande telefonsamtalen har Finansinspektionen under perioden januari–november 2015 tagit emot nio skriftliga klagomål från företag som vägrats betaltjänster. Från banksidan uppger man sig dock inte känna igen problemen med tillgång till konton och grundläggande betaltjänster för näringsidkare, utan hävdar att de uppgivna klagomålen möjligen handlar om särskilda företagstjänster och inte den typ av grundläggande tjänster som är aktuella här.

Det finns ingenting som tyder på att föreningar generellt sett brukar bli vägrade att öppna konton med grundläggande betaltjänster. Där ligger problematiken snarare i möjligheterna att verifiera att rätt representant för föreningen ansöker om kontot. Bristen på heltäckande register över föreningar gör att banken måste grunda sin bedömning på exempelvis protokoll från stämmor och konstituerande styrelsemöten.

Den andra frågan är om behovet av betaltjänster är detsamma för företagare och föreningar som för konsumenter. Företagare har t.ex. i större utsträckning behov av att ha giro för att enkelt kunna fakturera sina kunder. I de företagarpaket som kreditinstituten erbjuder kan det också finnas exempelvis redovisnings- och administrationstjänster. Däremot kanske näringsidkare i mindre mån har behov av debetkort och autogiro, vilket är tjänster som konsumenter ska ges tillgång till. Behovet av betaltjänster skiljer sig alltså något för konsumenter respektive företag och föreningar. Det kan dock inte sägas att de betaltjänster som ingår i de grundläggande funktionerna generellt inte skulle vara användbara för företagare och föreningar.

Kan en utvidgning begränsas till småföretagare och ideella föreningar?

I den mån det finns ett behov bland företagare och föreningar att få tillgång till betalkonto till vilket grundläggande funktioner kan knytas torde det vara störst för småföretagare och ideella föreningar. Frågan är om det i författning skulle vara möjligt att begränsa rätten till betalkonto till att avse småföretagare och ideella föreningar.

Det är inte enkelt att definiera vad som är en småföretagare. Mikroföretag samt små och medelstora företag är begrepp som förekommer i EU:s näringslivspolitik. Kommissionen har år 2003 beslutat om en definition av dessa. Enligt den definitionen har ett medelstort företag mellan 50 och 249 anställda och en årsomsättning om högst 50 miljoner euro eller en årlig balansomslutning om högst 43 miljoner euro. Ett litet företag mellan 10 och 49 anställda och dess omsättning eller balansomslutning överstiger inte 10 miljoner euro per år. Ett mikroföretag sysselsätter färre än 10 personer och har en årsomsättning eller balansomslutning om högst 2 miljoner euro per år. (Se Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om

definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, 2003/361/EG).

Inte ens med definitionen av mikroföretag som utgångspunkt skulle det vara möjligt att konstruera en reglering som träffar enbart den tänkta kretsen av småföretagare som i dag har svårigheter att öppna konton. Det vore knappast rimligt att på det här området skapa en egen definition av vad som ska anses vara ett litet företag. För det fall rätten till betalkonton ska utsträckas till att omfatta även näringsidkare som driver verksamhet i bolagsform får det nog godtas att rätten gäller oavsett företagets storlek.

En möjlig avgränsning är i och för sig att det handlar enbart om enskilda näringsidkare, alltså fysiska personer som bedriver näringsverksamhet. Det är dock svårt att motivera att det är näringsverksamhetens form som ska avgöra om det ska finnas en rätt till betalkonto eller inte. Det är också osäkert om begreppet enskild näringsidkare har motsvarigheter i andra länder.

Näringsverksamhet kan också drivas i form av en ekonomisk förening. Det finns inte någon anledning att göra skillnad på ekonomiska föreningar och andra företagsformer.

Det finns också ideella föreningar. Dessa är till skillnad från ekonomiska föreningar inte lagreglerade, och behöver inte registreras av någon myndighet. Bland de ideella föreningarna finns det en stor bredd och variation i fråga om verksamhet, antal medlemmar, omsättning och ideologisk förankring. En ideell förening kan, men måste inte ha ett organisationsnummer. Ideella föreningar får visserligen inte ha ett ekonomiskt syfte, men kan ändå driva näringsverksamhet. De ideella föreningar som bedriver näringsverksamhet kan registreras av Bolagsverket. Det finns alltså inte något enkelt eller självklart sätt att peka ut en viss typ av ideell förening som bör ges rätt till betalkonto. Om företag ska ha rätt till betalkonto är ett dock rimligt att alla ideella föreningar ska ha samma rätt.

Begränsningen till Europeiska unionen

Enligt betalkontodirektivet ska rätten till betalkonto gälla för konsumenter som är lagligen bosatta inom Europeiska unionen. I fråga om innebörden av att vara lagligen bosatt ska den svenska

regleringen ansluta till betalkontodirektivet. Även vid tillämpningen av de svenska reglerna ska alltså asylsökande och personer som inte kan utvisas omfattas. Det kan inte heller krävas att konsumenten har en fast adress, vare sig i Sverige eller i något annat land. Det som banken kan kräva är att en postadress som möjliggör kommunikation med kunden och dit t.ex. kort och bankdosa kan skickas. Några krav att tillhandahålla exempelvis avtalstexter, och information på andra språk än svenska finns inte i direktivet.

Frågan är dock om den svenska regleringen bör vara begränsad till Europeiska unionen. Ett naturligt steg är att utsträcka rätten till att gälla lagligen bosatta inom hela EES-området. Det finns dock anledning att överväga om det över huvud taget är nödvändigt att ha någon geografisk begränsning, eller om samma rätt bör ges konsumenter oavsett bosättningsort.

Som konstaterades i föregående avsnitt har skyldigheten att ta emot garanterade insättningar enligt lagen om insättningsgaranti inte begränsats vare sig till en viss krets eller till personer och organisationer från ett visst område.

Om slutsatsen är att även företag och ideella föreningar ska ha rätt till betalkonto kräver en geografisk avgränsning att en motsvarighet till att vara lagligen bosatt fastställs för dem. Det skulle kunna vara fråga om att företaget har säte eller driftställe inom det aktuella området. För föreningar finns det däremot inte någon naturlig motsvarighet. Det kan också ifrågasättas om det är nödvändigt att över huvud taget göra en geografisk avgränsning.

Problem som en utsträckt reglering kan medföra

För att ta ställning till om företag och ideella föreningar ska ges tillgång till betalkonto på samma villkor som konsumenter bör också nackdelarna med en utsträckt reglering belysas.

Penningtvättsregelverket, som även gäller när konsumenter vill öppna konto, kan komma att aktualiseras oftare för företagare och föreningar. Rätt tillämpad ska penningtvättsregleringen motverka eventuella problem med penningtvätt och finansiering av terrorism via betalkonton. Tillämpningen blir dock i praktiken svår för kreditinstituten. I fråga om konsumenter från länder utanför Europeiska unionen skulle kundidentifieringen ofta bli avsevärt

svårare än för kunder bosatta inom Europeiska unionen eller i vart fall EES-området. Det gäller särskilt om ansökan om konto görs på distans. Ännu svårare skulle bedömningarna kunna bli för företag, där det exempelvis skulle kunna vara svårt att få klarhet i vilka personer som står bakom företaget.

En annan svårighet är att kunder från vissa länder, t.ex. USA, inte lagligen kan erbjudas tillgång till vissa tjänster. Om rätten att öppna konto ska omfatta konsumenter därifrån skulle bankerna behöva anpassa sina internetbanker med begränsningar av vilka tjänster som blir tillgängliga.

Det kan i och för sig hävdas att den befintliga kontraheringsplikten i lagen om insättningsgaranti redan i dag ger var och en möjlighet att få ett konto, och att en utsträckning till att gälla betalkonto inte bör medföra större problem. När det gäller penningtvättsproblematiken innebär dock förekomsten av betaltjänster större risker än kontot i sig.

Om det dessutom är så att Sverige kommer att vara det enda landet som har en lagstiftning som ger företag rätt till betalkonto kan det också förmodas att intresset från utländska företag kan bli stort. Då en ansökan om betalkonto kan göras även på distans skulle antalet ansökningar kunna komma att bli mycket omfattande och bl.a. ge upphov till en likaså omfattande administration. Det gör att konsekvenserna av en sådan lagstiftning kan bli långtgående och svåra att överblicka.

Avgifter för andra än konsumenter

Betalkontodirektivet innebär att tillgång till betalkonto ska ges kostnadsfritt eller till en rimlig avgift (avgifterna och prissättningen behandlas närmare i avsnitt 8). Det är dock ett krav som ställs bara för konsumenter. Om även företag ska få tillgång till betalkonton med för dem relevanta grundläggande funktioner behöver det inte nödvändigtvis ske på annat än marknadsmässiga villkor. En reglering av avgifterna för betalkonton behöver alltså inte innebära att möjligheterna att ta ut avgifter för kontona begränsas lika hårt för företag och för ideella föreningar som för konsumenter.

Utredningens bedömning

Genomförandet av betalkontodirektivet kräver inte annat än att konsumenter som är lagligen bosatta inom Europeiska unionen ska ges rätt till betalkonton till vilka grundläggande funktioner kan knytas. Utredningen har dock att överväga dels om det finns andra grupper som bör ges motsvarande tillgång till betalkonto, dels om begränsningen till Europeiska unionen bör gälla. Alternativen spänner alltså mellan de nödvändiga lagstiftningsåtgärderna för att genomföra direktivet och att ge var och en tillgång till betalkonto. Däremellan finns bl.a. alternativen att konsumenter oavsett bosättningsland ska ha rätt till betalkonto eller att konsumenter samt en begränsad krets av näringsidkare eller föreningar inom eller utom Europeiska unionen ska ha den rätten. Alternativen som begränsar sig till vissa företag eller föreningar framstår dock som svåra att genomföra i praktiken. En reglering som omfattar bara vissa typer av företag och ideella föreningar eller bara företag och föreningar från Sverige skulle sannolikt också kunna angripas som konkurrensbegränsande. Utredningens bedömning är därför att en reglering som omfattar andra än konsumenter inte bör begränsas alls. Huvudalternativet till att bara vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra betalkontodirektivet är därför en reglering som ger var och en rätt till betalkonto.

Även om behovet av betalkonto för andra än konsumenter är mindre utrett kan det inte uteslutas att det finns företag och ideella föreningar som har behov och skulle ha nytta av ett sådant konto. Visserligen har företag och ideella föreningar ofta behov av andra betaltjänster än konsumenter. För den företagare eller den förening som i dag inte har möjlighet att få ett konto över huvud taget skulle ett betalkonto till vilket grundläggande funktioner kan knytas ändå vara en förbättring. Åtgärder som kan underlätta tillgång till betalkonto har också betydelse för att minska behovet av att använda kontanter.

Ytterligare ett argument för att utsträcka rätten till betaltjänster är att det i dag inte finns någon gällande rättsregel till grund för det befintliga allmänna rådet om tillgång till betaltjänster. Det innebär att Finansinspektionen inte har möjlighet att utöva någon tillsyn över att företagare får tillgång till betaltjänster, och inte heller att vidta några åtgärder för det fall tillgången bedöms otillräcklig.

En rätt till betalkonto som omfattar konsumenter, företag och ideella föreningar oavsett bostads- eller verksamhetsort kan dock, som redogjorts för ovan, föra med sig tillämpningsproblem. Visserligen finns det redan i dag en skyldighet att ta emot garanterade insättningar från var och en. En reglering som även innefattar betaltjänster torde dock leda till större risker för penningtvätt och därmed svårare bedömningar för kreditinstituten.

En rätt för var och en att få tillgång till betalkonto hindrar också kreditinstituten att kunna välja vilka kundgrupper de vill samarbeta med. Nuvarande system tillåter banker att välja bort företag som uppfattas som oseriösa, t.ex. spelbolag vars verksamhet inte är laglig i Sverige, holdingbolag som skapats uteslutande av skatteskal eller företag som bedöms ligga i gråzonen mellan laglig och olaglig verksamhet. En sådan valfrihet får anses mer motiverad när det gäller företagare än när det gäller konsumenter. Möjligheten att välja bort vissa företag kan också ha betydelse för förtroendet för både den enskilda banken och för bank- och finansmarknaden i allmänhet.

De eventuella problem som en reglering som omfattar var och en skulle föra med sig får ställas mot behovet av betalkonto med grundläggande funktioner för andra än konsumenter. Det saknas underlag för att göra bedömningen att det behovet är särskilt utbrett. Även om ett icke tillgodosett behov av betalkonto kan konstateras även för vissa företag och ideella föreningar framstår det inte som om de grundläggande funktionerna som ska kunna knytas till betalkonton egentligen motsvarar deras behov. Utredningen gör därför bedömningen att behovet av betalkonto till vilka grundläggande funktioner kan knytas inte är tillräckligt starkt för företagare och föreningar för att väga upp de nackdelar som en sådan reglering skulle föra med sig.

Slutsatsen är att rätten till betalkonto ska gälla enbart för konsumenter. Rätten ska gälla för konsumenter som är lagligen bosatta inom Europeiska unionen. Eftersom övriga EES-länder också deltar i den inre marknaden bär rätten gälla även för konsumenter som är bosatta där. Regleringen ska därför omfatta konsumenter som är lagligen bosatta inom hela EES-området.

5.2 Grunder för avslag

Utredningens förslag: En ansökan om betalkonto ska avslås om öppnandet av ett konto strider mot bestämmelserna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den får också avslås om det finns andra särskilda skäl.

Utredningens bedömning: Det bör inte införas någon lagstiftning som kräver att kunden visar att han eller hon har genuint intresse av kontot eller som ger kreditinstitutet möjlighet att avslå en ansökan om betalkonto när kunden redan har ett sådant konto i Sverige.

Penningtvättslagstiftningen

Det följer av betalkontodirektivet att medlemsstaterna vid genomförandet av direktivets regler ska se till att bestämmelserna om penningtvätt inte överträds. Om öppnandet av ett betalkonto skulle stå i strid med dessa regler ska ansökan alltså avslås.

Bestämmelserna om förebyggande av penningtvätt och bekämpning av finansiering av terrorism i direktiv 2005/60/EG har i Sverige genomförts genom införandet av lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagen syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och gäller bl.a. för den som driver bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Innan en affärsförbindelse etableras, vilket i det aktuella fallet innebär att ett konto öppnas, ska bankrörelsen enligt 2 kap. 3 § vidta grundläggande åtgärder för kundkännedom. Med detta avses att kontrollera kundens identitet genom identitetshandling, registerutdrag eller på annat tillförlitligt sätt, kontrollera den verkliga huvudmannens identitet och att hämta in information om affärsförbindelsens syfte och art. Penningtvättslagstiftningen innebär alltså att kreditinstitutet inte får låta en kund öppna ett konto utan att identifiera sig på ett tillförlitligt sätt och lämna de uppgifter som behövs för att syftet med kontot ska framgå för kreditinstitutet.

Enligt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) ska identiteten kontrolleras genom svenskt körkort, svenskt pass, id-kort utfärdat av en svensk myndighet eller ett svenskt certifierat id-kort. Hos den som saknar svensk id-handling ska identiteten kontrolleras genom pass eller någon annan id-handling som visar medborgarskap och är utfärdad av en myndighet eller annan behörig utfärdare. Om kunden saknar id-handling kan företaget kontrollera identiteten genom andra tillförlitliga dokument och kontroller enligt företagets fastställda rutiner.

Kontroll av identiteten borde i allmänhet inte medföra problem om det är en kund som har svenska id-handlingar och svenskt personnummer. Avsaknad av svenskt personnummer innebär däremot ett praktiskt problem för kreditinstituten, inte minst för att personnumret används när kontrolluppgifter lämnas till Skatteverket. Det är dock omöjligt att upprätthålla ett krav på svenskt personnummer utan att hamna i konflikt med betalkontodirektivets bestämmelser om icke-diskriminering. Utländska pass från länder inom EES-området är i allmänhet inte svårare att kontrollera än svenska id-handlingar. Nationella id-kort från andra länder kan vara svårare att bedöma. Betalkontodirektivet innebär dock att någon diskriminering inte får ske. Id-handlingar från EES-länder måste därför godtas i samma utsträckning som svenska id-handlingar i den mån deras äkthet kan bedömas.

För den som saknar såväl svenska som utländska id-handlingar kan identifieringsfrågan vara ännu svårare. Det kan röra sig om exempelvis asylsökande i Sverige. I samband med genomförandet av det tredje penningtvättsdirektivet (2005/60/EG) konstaterades att det s.k. LMA-kortet, som utvisar att personen är asylsökande i enlighet med lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. inte är tillräcklig för att verifiera identiteten enligt kraven i penningtvättsdirektivet. Däremot kan sådana temporära handlingar vara godtagbara i förening med andra handlingar eller uppgifter. En bedömning av om tillräcklig grad av verifiering har uppnåtts får verksamhetsutövaren göra i varje enskilt fall. (se prop. Prop. 2008/09:70 sida 72 f.)

Särskilda svårigheter att identifiera kunden kan uppstå när kunden befinner sig på annan ort och identifieringen måste göras på distans. Ur penningtvättsperspektiv anses detta medföra högre risk. På sikt kan möjligen den processen komma att underlättas genom ökade möjligheter till elektronisk identifiering. Sådana

möjligheter ska följa av Europaparlamentets förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG. Det kan också noteras att eventuella svagheter vid exempelvis den ursprungliga identifieringen enligt lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism medför ökade krav på uppföljning och kontinuerlig kontroll.

Krav på genuint intresse samt begränsad rätt till flera konton

Förutom penningtvätsreglerna anges i betalkontodirektivet två situationer där medlemsstaterna har möjlighet att begränsa rätten att få tillgång till ett betalkonto. För det första anges i artikel 16.2 att medlemsstaterna får kräva att konsumenter som öppnar ett betalkonto med grundläggande funktioner på deras territorium ska visa att de har ett *genuint intresse* av att göra detta. Medlemsstaterna får enligt artikel 16.5 också tillåta att kreditinstitut avslår ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner om konsumenten redan har ett sådant konto i landet. Det gäller dock inte om konsumenten uppger att han eller hon underrättats om att betalkontot ska avslutas.

Vad ett genuint intresse för att öppna ett konto innebär eller hur detta ska visas framgår inte närmare av betalkontodirektivet. Några typsituationer för vad som kan anses vara eller inte vara ett genuint intresse har inte heller kunnat identifieras inom utredningen. För att ett krav på genuint intresse skulle vara möjligt att tillämpa skulle det krävas tydliga föreskrifter och riktlinjer om vad detta innebär. Det vore inte lämpligt att den enskilda banktjänstemannen i varje ärende skulle utforska och efter eget tycke bedöma kundens intresse av kontot.

Tillämpningen av penningtvätsreglerna, som innebär att kunden måste göra syftet med kontot klart för kreditinstitutet, innebär också ett visst hinder för oseriösa ansökningar. Detsamma gäller för möjligheten att begränsa konsumentens rätt till flera konton. Om konsumenten inte kan förklara syftet med att öppna ytterligare konton ska ansökan avslås. Någon generell regel som

begränsar konsumentens rätt till tillgång till mer än ett konto är därför inte heller nödvändig.

Andra särskilda skäl

Vid sidan av penningtvättsregleringen, eventuella begränsningar av rätten till flera konton och krav på genuint intresse får medlemsstaterna enligt artikel 16.6 i betalkontodirektivet föreskriva andra specifika fall när en ansökan om betalkonto ska eller kan avslås. Sådana bestämmelser ska syfta antingen till att underlätta kostnadsfri tillgång till betalkonto för det fall medlemsstaten har regler som ger en sådan rätt vid avslag, eller hindra att konsumenter missbrukar sin rätt till betalkonto med grundläggande funktioner.

Utredningen föreslår inte att det ska införas någon regel om att konsumenter som inte har betalkonto i Sverige och som vägrats tillgång till ett sådant får kostnadsfri tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (se avsnitt 8.2). Det finns därför inte anledning att införa några bestämmelser om avslagsmöjligheter som syftar till att underlätta tillgång till betalkonto på det sättet.

I stället blir frågan vilka möjligheter det ska finnas att avslå en ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner i de fall det finns en risk för missbruk.

En jämförelse kan göras med de skäl som kan finnas för att vägra en insättning enligt 11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Enligt den lagstiftningen kan det, förutom när penningtvättslagstiftningen aktualiseras, utgöra särskilda skäl att vägra en insättning att kunden tidigare har varit ohederlig mot bankrörelsen eller att det finns risk för att en företrädare för bankrörelsen genom att tillhandahålla kontot på något sätt främjar brott (jfr prop. 2002/03:139 s. 262).

Bestämmelsen kompletteras av de allmänna råd som Finansinspektionen har utfärdat i anslutning till den tidigare gällande bankrörelselagen (1987:617). Där anges att det kan finnas undantag från bankernas inlåningsskyldighet vid exempelvis lagliga hinder, tidigare misskötsel eller ohederlighet gentemot banken. Däremot bör enbart den omständigheten att en kund har fått en betalningsanmärkning inte utgöra tillräcklig grund för banken att neka kunden inlåningskonto. (Se FFFS 2001:8, 4 §).

De fall där en ansökan om betalkonto får avslås ska enligt betalkontodirektivet vara avgränsade och specifika. Det är dock svårt att ge en uttömmande reglering i lag. Det bör dessutom finnas något litet utrymme för rättstillämpningen för det oförutsedda former av missbruk uppkommer. Utredningens förslag är därför att lokutionen ”särskilda skäl” ska användas även i den här regleringen. Det måste dock klargöras att de särskilda skälen inte sammanfaller med skälen att vägra en insättning enligt lagen om insättningsgaranti. Av de skälen är det utöver penningtvättsituationen bara tidigare ohederlighet mot kreditinstitutet som bör kunna utgöra skäl att avslå en ansökan om betalkonto.

Betalkontodirektivet är tydligt i fråga om att tillgången till betalkonto ska säkerställas av medlemsstaterna oavsett konsumentens ekonomiska omständigheter, så som anställning, inkomstnivå, kredithistoria eller personliga konkurs. Misskötsel i den bemärkelsen att kunden inte kunnat betala sina krediter i tid eller liknande förhållanden utgör därför inte grund för avslag. Det gör inte heller förekomsten av betalningsanmärkningar.

5.3 Hävande av ett ramavtal om betalkonto med grundläggande funktioner

Utredningens förslag: Ett kreditinstitut ska ensidigt ha rätt att häva ett ramavtal om tillgång till betalkonto endast om

- konsumenten har avsiktligt använt betalkontot för olagliga ändamål,
- det har inte förekommit några transaktioner på betalkontot under mer än 24 på varandra följande månader, eller
- konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot med grundläggande funktioner och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade vägrats att öppna ett sådant konto.

Ramavtal om tillgång till betalkonto ska omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av

direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (betaltjänstdirektivet). Betaltjänstdirektivet har i Sverige genomförts genom införandet av lagen (2010:751) om betaltjänster. I den lagen finns bestämmelser om när och hur betaltjänstanvändaren får säga upp ramavtalet (4 kap. 15 §).

I artikel 19.2 i betalkontodirektivet finns bestämmelser om när ett kreditinstitut ensidigt får häva ett ramavtal. De situationer som räknas upp är

- Konsumenten har avsiktligt använt betalkontot för olagliga ändamål.
- Det har inte förekommit några transaktioner på betalkontot under mer än 24 på varandra följande månader.
- Konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot med grundläggande funktioner och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade nekats att öppna ett sådant konto.
- Konsumenten är inte längre lagligen bosatt i Europeiska unionen
- Konsumenten har senare öppnat ett andra betalkonto, vilket gör det möjligt för konsumenten att utnyttja de tjänster som ingår i de grundläggande funktionerna, i den medlemsstat där konsumenten redan innehar ett betalkonto med grundläggande funktioner.

Utöver de angivna situationerna får medlemsstaterna fastställa ytterligare avgränsade och specifika fall när ett ramavtal om ett betalkonto med grundläggande funktioner får hävas av ett kreditinstitut. Sådana fall ska baseras på bestämmelser i nationell rätt som är tillämpliga på deras territorium och syfta till att förhindra att konsumenter missbrukar rätten till tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

Utredningen har inte föreslagit någon möjlighet att avslå en ansökan om betalkonto på den grunden att konsumenten redan har ett betalkonto. Att konsumenten har öppnat ett andra betalkonto med tillgång till grundläggande funktioner bör därför inte heller

utgöra skäl för ett kreditinstitut att ensidigt häva ett ramavtal om betaltjänster.

Utredningens bedömning är vidare att en konsument som har flyttat till ett land utanför Europeiska unionen kan ha ett fortsatt behov av betalkonto i Sverige, och att inte flytten i sig bör utgöra grund att häva avtalet. Så länge betalkontot används löpande bör alltså inte ramavtalet kunna sägas upp på den grunden heller.

De övriga situationer där kreditinstitut ensidigt får häva ett ramavtal om betalkonto ska dock regleras i svensk rätt. Några skäl för att reglera några andra avgränsade och specifika fall har däremot inte framkommit.

6 Tillgången till betaltjänster

6.1 Inledning

Konsumenterna ska enligt betalkontodirektivet garanteras tillgång till en rad grundläggande funktioner som kan knytas till ett betalkonto. Förutom tjänster som krävs för att öppna, inneha och avsluta själva kontot innefattar det insättning av medel, uttag av kontanter samt möjlighet att utföra betalningstransaktioner. Insättning av medel omfattar insättning av kontanter. De betalningstransaktioner som ska kunna utföras är autogirering, debetkortbetalningar, inbegripet betalningar online, samt betalningar, inbegripet stående överföringar, vid terminaler och över disk och via kreditinstitutets onlinetjänster. Dessa tjänster ska erbjudas i samma utsträckning som kreditinstituten redan erbjuder dem till konsumenterna med andra betalkonton än betalkonton med grundläggande funktioner (artikel 17.1).

De flesta kreditinstitut som bedriver bankrörelse erbjuder i dag i någon form de tjänster som enligt betalkontodirektivet ingår i de grundläggande funktionerna. Däremot erbjuds inte alla tjänster på alla kontor. Typexemplet är naturligtvis hantering av kontanter, som många kreditinstitut har begränsat till ett mindre antal kontor.

Det finns också kreditinstitut som över huvud taget inte erbjuder alla de grundläggande funktionerna. Vissa kreditinstitut har valt att nischas inom något område och därmed helt valt bort att erbjuda andra tjänster. Det gäller inte bara kontanthantering. Det finns exempelvis kreditinstitut som erbjuder korttjänster och konto men inte deltar i betalningssystemet.

Utredningsuppdraget omfattar tillgången till samtliga grundläggande funktioner. I utredningens direktiv har dock frågan om vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas för att göra det möjligt att ta ut och sätta in kontanter på ett betalkonto särskilt pekats ut.

6.2 Statens ansvar för vissa betaltjänster

Tillgången till grundläggande betaltjänster utreddes i flera sammanhang i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet. Här kan nämnas Betalserviceutredningen, som i sitt betänkande (SOU 1998:159) föreslog bl.a. att statens ansvar för kassaservice skulle upphöra, den numera upphävda bankrörelselagen (1987:617) ändras och stöd utgå till länsstyrelser och livsmedelsbutiker för att bidra till och tillhandahålla finansiella tjänster. År 2004 föreslog Post- och kassaserviceutredningen bl.a. att kassaservicelagen skulle upphävas och att Post- och telestyrelsen skulle få i uppdrag av regeringen att upphandla de grundläggande betaltjänsterna på de orter och den landsbygd där det inte var kommersiellt motiverat att tillhandahålla sådana tjänster och där det heller inte fanns några jämförbara alternativ (SOU 2004:52). Därefter fick Post- och telestyrelsen år 2006 i uppdrag (N2006/1746/ITFoU) att kartlägga och analysera tillgången till kassaservice.

Utredningarna ledde så småningom fram till att statens ansvar som det ser ut i dag fastställdes. Den grundläggande kassaservice som tidigare tillhandahölls av Posten AB (publ) genom dess dotterbolag Svensk Kassaservice AB avvecklades successivt under år 2008, och i samband med det upphörde lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice att gälla. Samtidigt tog staten på sig det ansvar för att tillhandahålla grundläggande betaltjänster som den fortfarande har. Med grundläggande betaltjänster avses betalningsförmedling, uttag av kontanter samt hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar. (Se prop. 2006/07:55)

Riksdagen röstade under år 2007 för det politiska målet att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Det statliga åtagandet skulle dock bara omfatta de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte tillgodoses av marknaden.

Länsstyrelserna har fått i uppdrag att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov. Från år 2013 har länsstyrelsernas uppdrag vidgats till att medverka till stöd- och utvecklingsinsatser och hitta lösningar i områden där behovet av betaltjänster inte tillgodoses av marknaden.

Förutsättningarna för regionala stödåtgärder till exempelvis handlare som sätter in en automat för uttag eller betalning av

räkningar regleras i förordningen (2014: 139) om statligt stöd till tillhandahållare av grundläggande betaltjänster. Stöd får enligt 4 § den lagen lämnas till företag som bedöms kunna tillhandahålla grundläggande betaltjänster där det finns ett behov av sådana tjänster. Vid bedömningen av om det finns ett behov ska hänsyn särskilt tas till avståndet till närmaste tillhandahållare av grundläggande betaltjänster och till det uppskattade antalet användare av tjänsterna. Stöd ska inte lämnas om det är sannolikt att någon annan aktör inom rimlig tid kommer att tillhandahålla grundläggande betaltjänster på kommersiell grund.

Länsstyrelsen i det län där de grundläggande betaltjänsterna ska tillhandahållas prövar frågor om stöd. Finansieringen görs genom ett anslag hos Post- och telestyrelsen. Enligt regeringens budgetproposition för år 2016 ligger anslaget betaltjänster på 35,6 miljoner per år under perioden 2016-2019 (prop. 2015/16:1, utgiftsområde 22, s. 126 f.)

Länsstyrelserna utför också andra stödåtgärder och utvecklingsinsatser.

Frågan om statens ansvar för betaltjänster i landsbygd är fortsatt aktuell i utredningssammanhang. Regeringen har den 25 juni 2015 beslutat att ge en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att lämna förslag till inriktning och utformning av en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder (Dir. 2015:73). I uppdraget ingår bl.a. att redogöra för statens ansvar för att bidra till god tillgång till kommersiell och offentlig service, grundläggande betaltjänster, kontanthantering och post på landsbygden. Kommittén ska lämna ett delbetänkande under 2016 och slutredovisa sitt arbete i januari 2017.

6.3 Tillgången till betaltjänster i dag

Bankernas utbud

Enligt bank- och finansstatistik som publicerades av Svenska Bankföreningen i maj 2015 fanns det den 21 december 2014 totalt 117 banker i Sverige. Det största antalet utgörs av sparbanker, följt av svenska bankaktiebolag, utländska bankaktiebolag, utländska bankers filialer, utländska bankaktiebolag och medlemsbanker.

Vid utgången av år 2014 fanns det 1 774 bankkontor i Sverige, varav 896 var kontantlösa. Ett år tidigare var antalet kontor 1 822, varav 883 kontantlösa. Går man tillbaka till år 2011 var 560 av de då 1 830 kontoren kontantlösa.

Med kontor avses i statistiken självständiga bankkontor. Vissa banker tillhandahåller dessutom uttagsmöjligheter genom ombud, t.ex. butiker. Exempelvis kan kunder i ICA-banken samt Nordea Bank AB, Swedbank AB och Länsförsäkringar Bank AB ta ut kontanter i omkring 1 300 ICA-butiker. Nordeas kunder kan i samband med köp även ta ut kontanter i Coop-butiker.

Ett kontantlöst bankkontor är ett kontor där kontanter inte hanteras över disk. Även på de kontantlösa kontoren förekommer det dock att kontanter hanteras med hjälp av automater. De banker vars enda kundkontakt sker genom telefon och internet syns i statistiken som ett enda kontantlöst bankkontor. Under år 2015 har ett större antal bankkontor som tidigare tillhandahållit kontanthantering slutat med detta. Minskningen av antalet bankkontor som tillhandahåller kontanttjänster under 2015 är större än föregående år.

Uttagsautomater tillhandahålls av flera företag, främst Bankomat AB som ägs av ett antal banker. Medan Bankomat AB:s uttagsautomater minskar något i antal finns det andra företag som utökar antalet, exempelvis den näst största aktören Nokas CMS AB. Företaget har de uttagsautomater som kallas Kontanten. Vidare har en bank etablerat omkring 25 egna uttagsautomater under 2015 och avser enligt uppgift att placera ut minst lika många till under våren 2016.

I dag finns det omkring 3 100 uttagsautomater i Sverige. Det är visserligen en minskning sedan 2011, då antalet uttagsautomater låg på 3 556. Det totala antalet uttag har dock minskat kraftigt under samma period. Sett över en tioårsperiod har uttagsvolymen minskat med 100 miljarder, dvs. omkring en tredjedel, samtidigt som det tillkommit uttagsautomater. Mellan år 2013 och år 2014 minskade antalet uttag från 183 miljarder till 167 miljarder. Det sammanlagda uttagna beloppet minskade från 174 miljarder kr till 172 miljarder kr.

Insättningsautomaterna är färre än uttagsautomaterna. Enligt uppgifter från Svenska Bankföreningen finns det för närvarande omkring 270 insättningsautomater. Ett utvecklingsarbete pågår dock

inom Bankomat AB, och fler banker ansluter sig till insättnings-systemet. Enligt uppgifter från Svenska Bankföreningen kommer ett flertal nya insättningsautomater att installeras under den kommande tvåårsperioden. Fler bankkunder kommer alltså att få tillgång till insättningsautomater.

Statistik från Tillväxtanalys

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har till uppgift att analysera och utvärdera svensk tillväxtpolitik, tar bl.a. fram beskrivningar och analyser av hushållens och företagens tillgång till grundläggande betaltjänster. Beskrivningarna ska ligga till grund för regionala kartläggningar och för beslut om statliga och regionala insatser samt för nationell uppföljning av utvecklingen och av statliga insatser.

Tillväxtanalys publicerar årligen statistik över olika betaltjänsters tillgänglighet. För år 2015 finns statistik över tillgången till kontantuttag, dagskassehantering och betalningsförmedling. Bedömningen av tillgängligheten bygger på en modell som tagits fram av Tillväxtanalys och kallas indexerad tillgänglighet. Modellen bygger på en indexering av tillgängligheten mellan 0–100, där noll beskriver områden inom tätort och 100 det maximala avståndet på farbara bilvägar. Maxavståndet har satts till 45 minuters bilresa, vilket motsvarar en tänkt maximal dagspendling.

Med service för kontantuttag avses fysiska platser där kontantuttag kan göras. De serviceformer som ingår är kortterminal, bankkassa, uttagsautomat och bankombud där inga motprestationer (som att man måste köpa något) krävs för uttag. Enligt statistiken finns i hela landet 4 124 sådana platser. De flesta finns på platser med mycket hög eller hög tillgänglighet. Av det totala antalet ligger 29 i områden med mycket låg tillgänglighet. Ytterligare 100 ligger i områden med låg tillgänglighet.

Tillgång till betalningsförmedling avser bankkassa samt tjänst mot bankkonto. Det finns totalt 1 954 sådana serviceställen i landet, varav 17 ligger i områden med mycket låg tillgänglighet och 71 i områden med låg tillgänglighet.

Det är främst i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län som tillgängligheten för kontantuttag

och betalningsförmedling är låg eller mycket låg. Även Stockholms län har dock områden med mycket låg tillgänglighet.

Länsstyrelsernas bevakning av grundläggande betaltjänster

Länsstyrelsernas uppdrag att bevaka att det finns grundläggande betaltjänster som motsvarar samhällets behov redovisas årligen i en rapport till Näringsdepartementet. I årsrapporten från 2014 (*Bevakning av grundläggande betaltjänster. Länsstyrelsernas årsrapport 2014*) var länsstyrelsernas gemensamma bedömning att tillgången till grundläggande betaltjänster inte motsvarade samhällets behov, särskilt inte för äldre eller personer med funktionsnedsättning. Det konstaterades att ett antal orter och områden i landet även har fått sämre tillgång till grundläggande betaltjänster än de hade under 2013.

De problem som privatpersoner upplevde var enligt bevakningsrapporten främst kopplade till kontanter. Betalning av räkningar uppgavs fungera bra i de flesta fall, eftersom möjligheten att betala med girobrev var tillgänglig och användes av många. Problemen uppstod när personer av olika skäl inte kunde eller ville betala digitalt och därför hade behov av kontanter. Det handlade också om att kontanter ibland kunde vara det enda möjliga sättet att betala.

De som berördes direkt av problematiken var:

- äldre personer som hade svårt att lära sig den teknik som krävs,
- personer som på grund av en svag ekonomisk situation inte kunde skaffa sig utrustning och abonnemang,
- personer med funktionsnedsättning som hade svårt att använda tekniken på grund av att betaltjänstlösningarna inte var tillgänglighetsanpassade,
- nyanlända som befann sig i glappet mellan att vara asylsökande (där Migrationsverket har ansvaret) och att ha fått svenska identitetshandlingar som gör det möjligt att skaffa bankkonto och betalkort,
- personer som av någon annan anledning befann sig utanför det digitala samhället, och
- personer som av olika skäl ville använda kontanter som betalningsmedel.

Indirekt berörda var personer som hjälpte dem som inte kunde utföra sina betaltjänster på egen hand, t.ex. anhöriga, hemtjänstpersonal, personliga assistenter, godemän och lanthandlare. För dessa personer uppstod det problem om det inte fanns ett tryggt och rättsäkert sätt att hjälpa någon att ta ut kontanter eller att betala.

I bevakningsrapporten för 2015 (*Bevakning av grundläggande betaltjänster. Länsstyrelsernas årsrapport 2015*) görs bedömningen att det fortfarande finns många som upplever att de har problem att sköta sina betaltjänster på ett säkert sätt och till rimliga kostnader. Problematiken bedöms påverka utvecklingen av föreningslivet, tillväxten för företagare på landsbygden och i skärgårdar samt den enskilda individens vardag.

I sammanfattningen av 2015 års bevakning lyfts några faktorer fram. Den första är den digitala utvecklingen och möjligheten till uppkoppling. Det påpekas att den ökade digitaliseringen har lett till att gapet ökar mellan de som kan hantera tekniken och de som inte kan det. Den upplevda kapacitetsbristen i näten skapar betaltjänstproblem i gleset befolkade områden och skärgårdar.

Att antalet bankkontor som hanterar kontanter har minskat under hösten 2015 gör att det sista uttagsstället för kontanter försvunnit på 13 orter. Det anses dock för tidigt att analysera den förändringen eftersom det kan hända att de nedlagda bankkontoren kompenseras med andra uttagsmöjligheter.

Vidare tar rapporten upp kommunernas ansvar för att enskilda individer får sina behov av service och omsorg tillgodosedda. Både kommunens personal och de som behöver hjälp är drabbade av betaltjänstproblematiken, och det framhålls att det krävs ett bättre samarbete med kommunerna.

Två saker som haft betydelse för betaltjänstfrågorna under 2015 är de ökade flyktingströmmarna och utbytet av sedlar och mynt. I fråga om flyktingarna påpekas att många asylboenden är placerade i områden där tillgängligheten till service är bristfällig. Trycket på de serviceställen som finns ökar därför avsevärt med det ökande antalet flyktingar som kommer till landet. Trots att nyanlända av Migrationsverket får kontantkort från ICA-banken, som de kan betala med på vissa ställen är det många som föredrar att använda kontanter och därför väljer att ta ut pengar.

Bytet av sedlar och mynt kommer till stor del att äga rum i handeln, där kostnaderna förväntas bli stora. Det handlar bl.a. om byte av kassasystem och transporter av kontanter.

Ett ökat intresse för betaltjänstfrågor i media, i politiken och hos allmänheten nämns slutligen bland de faktorer som präglat bevakningen under år 2015.

Emligt den samlade bedömningen har problemen med grundläggande betaltjänster minskat något under 2015. Innan kontanthanteringen utvecklades på många bankkontor under hösten gjordes bedömningen att tillgången till grundläggande betaltjänster fungerade tillfredsställande i flertalet av länen. Det var en förbättring jämfört med föregående år. Avgörande för förbättringen var att de flesta av de betaltjänstombud som haft driftsstopp under 2014 till följd av beslut från Finansinspektionen nu kommit i gång med sin verksamhet igen genom att ett nytt företag tagit över servicen.

Den grupp som enligt rapporten upplever mest problem med betaltjänster är föreningsaktiva, som har fått det sämre i sex län jämfört med året före. Därefter kommer gruppen av personer med funktionshinder, som har fått det sämre i fem län, och äldre, som har fått det sämre i fyra län. Även företagare i glest befolkade områden och skärgårdar känner av problemen. För de sistnämnda bedömdes situationen likvärdig med föregående år.

Slutsatsen i rapporten är att det de närmaste åren kommer att finnas människor som upplever problem med att utföra sina egna betalningar eller hjälpa andra att sköta sina. I vissa geografiska områden kommer det att finnas behov av särskilda lösningar. För att hantera det behöver staten fortsätta att ge stöd och bidrag. Lösningar som fungerar och är rättssäkra behöver utvecklas, framförallt för äldre och för personer med funktionsnedsättningar. Det kan både vara tekniska lösningar och nya arbetsätt och rutiner. Länsstyrelserna har uppskattat att minst 1,5 miljoner människor i Sverige skulle ha nytta av innovativa betaltjänstlösningar.

6.4 Framtidsbilden

Riksbanken har i sin utredning *Den svenska massbetalningsmarknaden* (Riksbanksstudier, juni 2013, s. 113 f.) bedömt att kontanter blir kvar som betalningsmedel under överskådlig framtid, trots att de kommer

att få en allt mindre betydelse. Användningen av kontanter vid betalning på inköpsstället kommer att fortsätta minska, samtidigt som utbudet av andra betaltjänster ökar och blir mer fragmenterat. Kortbetalning blir också allt vanligare även i situationer där kontanter tidigare varit vanligt, t.ex. vid torghandel.

Riksbanken bedömde också att kontanter kommer att minska i betydelse vid betalningar mellan privatpersoner. Det konstaterades att alternativen till kontanter ditills varit få, men att de lösningar som börjat erbjudas eller inom kort skulle komma att erbjudas konkurrerar med kontanter inom området. Där nämndes bankernas Swish samt telekomoperatörernas WyWallet och iZettle.

Swish är en mobilapplikation som kan användas för att göra omedelbara överföringar mellan konton. Med Wywallet kan personer med privata mobilabonnemang göra SMS-köp och betala via sin mobiloperatörsfaktura. Applikationen iZettle kan användas för att läsa både chipkort och kort med magnetremsa med en mobiltelefon eller surfplatta och på så sätt ta emot betalningar.

Att betalningsmottagare och banker vill minska användningen av kontanter kommer enligt Riksbanken att göra det svårare att få tag på eller göra sig av med kontanter i framtiden. Detta bidrar troligen också till att minska kontantanvändningen. Samtidigt pekar Riksbanken på att kontanterna har fördelar, främst vid mindre belopp och betalningar mellan privatpersoner, och att det inte är självklart att konsumenterna vill betala med exempelvis sin mobiltelefon.

Med reservation för att osäkerheten är stor uppskattar Riksbanken att värdet på sedlar och mynt i cirkulation kommer att minska med 25–50 procent fram till år 2020. En anledning till den stora osäkerheten är att det är oklart vad som styr efterfrågan på kontanter. Uppemot 50–60 procent av värdet på kontanter i cirkulation kan nämligen inte förklaras av omsättning i handeln eller av buffertar hos kreditinstituten eller företagen. Det betyder att resterande 40–50 procent behöver förklaras av exempelvis privat sparande i kontanter eller omsättning på den svarta marknaden. Efterfrågan på kontanter för dessa ändamål kanske inte kommer att minska i samma takt som den gör i fråga om kontanter för betalningar på reguljära inköpsställen.

Sedan Riksbanken presenterade sin utredning år 2013 har utvecklingen fortsatt i den riktning som förutsågs. Här kan särskilt nämnas användningen av mobilapplikationen Swish. Den lanserades år

2012, alltså samma år som Riksbanken initierade sin studie. I december 2015 hade Swish över 3,8 miljoner privata användare. Den månaden gjordes drygt 9 miljoner betalningar med Swish. Sedan en tid finns det också möjlighet för företag, föreningar och organisationer att få ett Swish-nummer. Trots att möjligheten till företagsavtal var relativt ny hade 45 000 sådana tecknats i november 2015. (Se <https://www.getswish.se>).

6.5 Utredningens överväganden

6.5.1 Tänkbara lagstiftningsåtgärder

De lagstiftningsåtgärder som skulle kunna komma i fråga för att förbättra tillgången till de betaltjänster som ingår i de grundläggande funktionerna ska först och främst syfta till att uppfylla betalkontodirektivet. Utöver detta har utredningen enligt sina direktiv att särskilt överväga vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas för att möjliggöra insättning och uttag av kontanter på betalkonto.

Betalkontodirektivet har ett konsumentperspektiv. Behovet av ett starkt konsumentskydd är också något som utredningen enligt sina direktiv ska beakta när eventuella författningsförslag utarbetas. Eventuella lagstiftningsåtgärder får dock inte snedvrída konkurrensen. De ska heller inte hämma utvecklingen genom att låsa in betalningsmarknaden i betalningsmetoder som annars är på väg att överges. En eventuell lagstiftning bör också innehålla regler som det är möjligt att kontrollera efterlevnaden av. För att få en effektiv reglering krävs att det går att utöva tillsyn över den och vidta åtgärder om reglerna överträds. Utredningen har övervägt bl.a. följande åtgärder.

Alternativ 1: Alla kreditinstitut förpliktas att erbjuda alla grundläggande funktioner

Ett möjligt sätt att genomföra betalkontodirektivet är att införa en skyldighet för dem som ska tillhandahålla betalkonton att också tillhandahålla samtliga betaltjänster som enligt betalkontodirektivet utgör grundläggande funktioner. Betalkontodirektivet kräver visserligen inte annat än att ett kreditinstitut erbjuder sådana

tjänster i samma utsträckning som det redan erbjuder dem till konsumenterna med andra betalkonton än betalkonton med grundläggande funktioner (artikel 17.1). Samtliga grundläggande funktioner måste sägas ligga inom ramen för kreditinstitutens bankrörelseverksamhet enligt gällande rätt, nämligen att ägna sig åt betalningsförmedling och att ta emot medel (se definitionen av bankrörelse i 1 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse).

För kreditinstitut som i dag valt att nischa sig inom ett eller ett fåtal områden skulle ett sådant krav innebära en betydande omställning. Kreditinstitut som i dag enbart erbjuder tjänster via telefon och internet skulle exempelvis bli tvungna att också erbjuda kundkontakt på något kontor. Det skulle dock inte vara nödvändigt att varje kreditinstitut självt utför de aktuella tjänsterna. Kundens tillgång till de grundläggande funktionerna skulle också kunna tillgodoses genom att kreditinstitutet slutit avtal med andra företag och således tillhandahåller tjänsterna genom ombud.

Alternativ 2: Alla kreditinstitut förpliktas att erbjuda hantering av kontanter

Möjlighet att ta ut och sätta in kontanter pekas ut som ett särskilt problem. I stället för att förplikta alla kreditinstitut att erbjuda alla grundläggande funktioner skulle en reglering därför kunna ta sikte enbart på hanteringen av kontanter. Till skillnad från andra grundläggande funktioner, som kreditinstitutet i så fall bara skulle behöva erbjuda om de tillhandahåller tjänsterna till andra kunder, skulle insättning och uttag av kontanter vara obligatoriska funktioner.

Frågan om insättning och uttag av kontanter är dock inte begränsad till betalkonton. Det skulle också vara möjligt att gå ett steg längre än att införa en förpliktelse som kopplas till sådana konton. Att ta emot kontanter för insättning och att erbjuda uttagsmöjligheter skulle i stället kunna anses vara en grundläggande uppgift för kreditinstitutet.

Kreditinstitutets verksamhet lyder under tillståndsplikt. I 3 kap. 2 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse anges en rad förutsättningar för att svenska företag ska få tillstånd att driva bank-

eller finansieringsrörelse. De krav för tillstånd som anges i lagen gäller i huvudsak företagets ledning. I fråga om svenska företag finns också ett krav på att det ska finnas skäl att anta att den planerade rörelsen kommer att drivas enligt bestämmelserna i den lagen och i andra författningar som reglerar företagets verksamhet. Regleringen skulle kunna kompletteras med hantering av kontanter som en direkt förutsättning för tillstånd. Om ett krav på hantering av kontanter placeras i någon annan författning skulle det indirekt kunna påverka tillståndet genom att vara en del av den reglering som rörelsen ska antas följa.

Det kan noteras att motsvarande krav inte utan vidare kan ställas på utländska företag. Utländska kreditinstitut som är hemmahörande inom EES behöver inte alls ha tillstånd för att driva bank- eller finansieringsrörelse i Sverige. För andra utländska kreditinstitut gäller dock i princip samma förutsättningar för tillstånd som för svenska företag. Det kan också noteras att regleringen inte skulle kunna användas för att förplikta ett visst kreditinstitut att öppna eller behålla ett visst kontor.

Alternativ 3: Kontanthantering i glesbygd som en obligatorisk uppgift

Tillgången till uttags- och insättningsmöjligheter är huvudsakligen ett geografiskt problem. I de flesta tätt befolkade områden är avstånden till dessa tjänster korta. Det har därför, inte minst i den politiska debatten, hörts röster som förordar en lagstiftning som säkrar tillgången till insättning och uttag av kontanter särskilt i glesbygden.

En reglering som bara grundar sig på att vissa tjänster alltid ska kunna knytas till ett betalkonto har den svagheten att den inte garanterar tillgången till tjänsterna i alla delar av landet. Den skulle inte innebära någon förpliktelse för kreditinstitut att öppna eller behålla kontor i vissa områden.

För att säkerställa tillgången till insättnings- och uttagsmöjligheter i alla områden måste en eventuell reglering alltså innebära en förpliktelse att göra detta med viss minsta spridning över landet. Det resultatet torde inte uppnås på något annat sätt än genom en reglering av förutsättningarna för tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse som säkerställer att det finns bankkontor på

tillräckligt många orter och uppenbarligen på många orter där det saknas i dag.

Alternativ 4: Kreditinstitut som har uttagsmöjligheter ska också erbjuda insättning

Frågan om tillgång till kontanthantering omfattar både insättning och uttag. Uttagsmöjligheterna är dock betydligt mindre problematiska än insättningsmöjligheterna. De flesta kreditinstitut är med i bankomat-samarbetet, och möjligheterna att ta ut kontanter i automat eller butik är relativt goda på de flesta håll. Genom att det finns uttagsmöjligheter kan konsumenterna också få tillgång till kontanter att använda som betalningsmedel. Handeln tar i dag emot kontanter, men det kan vara kostsamt för handlare att göra sig av med sina dagskassor. Ett alternativ till att alla kreditinstitut ska vara skyldiga att tillhandahålla insättnings- och uttagsmöjligheter skulle kunna vara en reglering som balanserar dessa.

Ett sätt att göra detta skulle kunna vara att införa en skyldighet att ta emot insättningar för de kreditinstitut som tillhandahåller uttagsmöjligheter. En sådan reglering skulle tillåta kreditinstitut att varken tillhandahålla uttag eller insättningar, dvs. att vara helt kontantlösa. För de övriga kreditinstitut som inte är kontantlösa skulle mottagande av kontanter i så fall vara en förutsättning för kreditinstitutets tillstånd. Även en sådan reglering skulle behöva innefatta föreskrifter om en viss minsta geografisk utbredning av tjänsterna för att säkerställa möjligheterna till insättning och uttag även i glesbygden.

6.5.2 Utredningens bedömning

Utredningens förslag: Ett kreditinstitut ska bara vara skyldig att erbjuda de grundläggande funktioner som det tillhandahåller andra kunder.

Utredningens bedömning: Det bör inte införas någon skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla insättnings- och uttagsmöjligheter för kontanter eller att ta emot kontanter över disk för att genomföra betalningar.

Betalkontodirektivet kräver att konsumenter i tillräcklig utsträckning får tillgång till de betaltjänster som omfattas av direktivet. Det gäller alla de tjänster som ingår i de grundläggande funktionerna. Det krävs i och för sig inte att alla kreditinstitut ska tillhandahålla alla betaltjänster. För att uppfylla direktivets krav måste dock den generella tillgängligheten till betaltjänsterna vara tillräckligt hög och den geografiska spridningen tillräckligt stor.

Alla kreditinstitut tillhandahåller i dag inte alla grundläggande funktioner. I de flesta fall medför detta inte några problem för den generella tillgången till de aktuella tjänsterna. Det finns därför inte skäl för att alla kreditinstitut ska vara tvungna att tillhandahålla alla grundläggande funktioner. Som utgångspunkt ska kreditinstitut därför bara vara skyldiga att erbjuda konsumenter de grundläggande funktioner som de tillhandahåller andra konsumenter. Detta ligger också i linje med artikel 17.1 i betalkontodirektivet, som innebär att tjänsterna ska erbjudas i samma utsträckning som kreditinstituten redan erbjuder dem till konsumenter med andra betalkonton än betalkonton med grundläggande funktioner.

Tillgången till kontanttjänster

Ett område skiljer sig dock från de övriga, nämligen hanteringen av kontanter. Allt fler kreditinstitut avsäger sig hantering av kontanter, och de kreditinstitut som har kvar kontanthantering begränsar i allt större utsträckning antalet kontor där detta erbjuds. Det måste framhållas att avvecklingen av kontanthantering i vart fall delvis är en följd av att den faktiska efterfrågan på och användningen av kontanter minskat dramatiskt de senaste åren. Minskad kontantanvändning driver på avvecklingen av kontanthantering samtidigt som avvecklingen i sig gör det svårare att få tag på, använda eller sätta in kontanter. Frågan är då om kreditinstitutens minskade hantering av kontanter lett till att betalkontodirektivets krav på tillgång till grundläggande funktioner inte kan anses uppfyllt.

Det är inte fastställt vad som innebär tillräcklig tillgång. Det gäller både i fråga om vad som krävs för genomförande av direktivet och i den nationella bevakningen av tillgången till betaltjänster. Att det saknas en gemensam syn på och en definition av vad som kan klassas som bristande tillgång till grundläggande betaltjänster har också

pekats ut som ett problem av länsstyrelserna (*Bevakning av grundläggande betaltjänster. Länsstyrelsernas årsrapport 2014 s. 7*).

Det kan noteras att utgångspunkten i den befintliga statistiken är avståndet från bostaden. Om avståndet i stället sätts i relation till arbetsorten eller vanligen använda inköpsställen torde siffrorna se annorlunda ut. Någon sådan kartläggning finns inte. Det kan dock antas att många människor som bor långt från närmsta serviceställe ändå har betydligt kortare avstånd mellan servicestället och den plats där kontanterna används.

Tillräcklig tillgång kan inte anses kräva att alla människor alltid har tjänsterna i sin absoluta närhet. En viss restid för att få tillgång till eller sätta in kontanter måste accepteras, särskilt i mer glest befolkade områden. Med hänsyn till Sveriges geografi framstår de siffror som redovisats för avstånden till möjligheten att ta ut kontanter som relativt tillfridsställande. Utredningen gör bedömningen att tillgången till uttag av kontanter i dag är tillräcklig för att uppfylla direktivets krav. Betalningar av räkning över disk går i de flesta fall att ersätta med brevgiro för dem som inte kan eller vill betala elektroniskt. Så länge möjligheten att använda brevgiro finns kvar är även möjligheten att betala räkningar tillräcklig för de flesta.

Insättningsmöjligheterna är i dag något sämre än uttagsmöjligheterna. De som drabbas av detta är framför allt handlare som har svårt att bli av med sina dagskassar. Betalkontodirektivet innebär dock inga krav på insättningsmöjligheterna för näringsidkare. Konsumenter har vanligtvis inte behov av att sätta in kontanter särskilt ofta. De har också möjlighet att göra sig av med kontanter genom att använda dem i handeln. Det gör att ett större avstånd till insättningsmöjligheter är acceptabelt. Det pågår också ett arbete med att förbättra tillgången till insättningsautomater. Utredningen gör därför bedömningen att även tillgången till insättningsmöjligheter är tillräcklig för att uppfylla betalkontodirektivets krav.

Direktivuppfyllnaden i framtiden

Även om situationen i dag är sådan att den inte står i konflikt med betalkontodirektivet måste tillräcklig tillgång till insättning och uttag av kontanter finnas även på sikt. Av de tillgängliga uppgifterna om bankmarknaden framgår att antalet bankkontor och uttagsautomater

minskar, och att andelen bankkontor som är kontantlösa blir allt större. Andelen kortbetalningar ökar och tekniska lösningar som underlättat betalningar mellan privatpersoner utvecklas snabbt. Som framhölls i det föregående avspeglar kreditinstitutens minskade kontanthantering till stora delar den reella efterfrågan på kontanttjänster. Så länge tillgången till kontanttjänster motsvarar behovet i samhället kan inte en låg tillgång innebära att kraven enligt betalkontodirektivet inte anses uppfyllda. För vissa grupper finns det dock signaler om att avvecklingen av kontanttjänster sker i en snabbare takt än behovet minskar.

Behovet av att använda kontanter hänger samman med möjligheterna att använda andra betalningsmetoder. I många fall beror svårigheterna att använda betaltjänster på en otillräckligt utbyggd IT-infrastruktur. Det är då naturligt att arbeta med en fortsatt utbyggnad av IT-infrastrukturen i stället för att vidta åtgärder som främjar kontanthantering. Det kan också handla om bristande kunskap om hur olika betalningsterminaler fungerar i olika nät.

Även om avvecklingen av kontanttjänster på en del håll går snabbare än efterfrågan på dessa tjänster minskar råder det inte någon tvekan om att utvecklingen går i samma riktning, dvs. mot en minskad användning av och ett minskat behov av kontanter. Utredningen gör bedömningen att några lagstiftningsåtgärder inte är nödvändiga för att säkerställa att den framtida tillgången till kontanttjänster uppfyller direktivets krav på tillgång till betaltjänster.

Det kvarstående behovet av kontanttjänster

Trots att det inte bedöms nödvändigt för att genomföra betalkontodirektivet kan det finnas anledning att överväga om några lagstiftningsåtgärder bör vidtas för att tillgodose den kvarstående efterfrågan på kontanttjänster.

De personer som enligt länsstyrelsernas bevakning i dag anses ha problem med tillgången till betaltjänster kan grovt delas in i tre grupper. Den första gruppen består av personer som i dag utesluts från många betaltjänster för att de har svårt att få ett betalkonto. Det kan handla om asylsökande, personer utan svenskt personnummer. Den andra gruppen utgörs av personer som har svårt att använda betaltjänster, bl.a. äldre och personer med funktionsnedsättning. Den

tredje gruppen som i dag upplever sig ha otillräcklig tillgång till betaltjänster består av personer som av olika anledningar vill använda kontanter eller absolut inte vill använda digitala betalningsmetoder. Anledningen kan vara motvilja mot tekniken eller rädsla för att göra transaktioner spårbara. Det kan också grunda sig på den principiella uppfattningen att sedlar och mynt är lagliga betalningsmedel enligt 5 kap. 1 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Att kontanter har getts en särställning i lagstiftningen gör bl.a. att offentliga verksamheter inte utan lagstöd kan vägra att ta emot dem som betalningsmedel (se t.ex. Högsta Förvaltningsdomstolens dom den 10 september 2015 i mål nr 2793-14 om betalning av patientavgifter med kontanter). Motsvarande krav kan dock i dag inte ställas på enskilda företag.

Intresset av att använda kontanter måste ställas mot de ökade kostnader som kontanthanteringens medför. Det finns i dag ingen större acceptans för att kostnader för kontanter tas ut i form av exempelvis uttagsavgifter. Detta innebär att kostnaderna för kontanthanteringens för närvarande bärs av hela konsumentkollektivet, trots att en allt större andel av detta använder allt mindre kontanter. Större mängder kontanter i handeln innebär också problem för personalen i form av ökad risk för rån. Det är utredningens uppfattning att enbart en ovilja att använda annat än kontanter inte är ett tillräckligt tungt vägande intresse för att lagstifta om åtgärder som främjar kontantanvändning.

När det gäller de övriga två grupperna, alltså personer som i dag inte får något konto med betaltjänster eller som har svårt att använda digitala betalningsmetoder, gör utredningen bedömningen att behovet av kontanter kommer att minska även bland dem. Genomförandet av betalkontodirektivet innebär att många som i dag nekas betalkonto kommer att få en ökad tillgång till betaltjänster. Dessa personer kommer alltså i framtiden att kunna sköta inköp och betalningar med kort eller via internetbank, och kommer inte att ha samma behov av kontanter.

Gruppen äldre som rent allmänt har svårt med teknik kan inte förväntas öka, utan torde tvärtom minska i snabb takt. Målet bör vara att de betaltjänster som finns på marknaden ska kunna användas fullt ut även av äldre och personer med funktionsnedsättning. Problem som har att göra med att tekniken inte fungerar tillräckligt bra för vissa grupper kan och bör i första hand lösas genom förbättringar av

tekniken i stället för genom en ökad användning av kontanter. Exempel på förbättringsåtgärder som ökar användbarheten för äldre och personer med funktionsnedsättning finns i de undersökningar som gjorts av Post- och telestyrelsen under 2014 och 2015 (*Utvärdering av mobila applikationer för betalning*, april 2014, *Hur tillgängliga är uttagsautomater för personer med funktionsnedsättning och äldre?*, november 2014 och *Utvärdering av bankdosors användbarhet för personer med funktionsnedsättning*, juli 2015). Det kan handla om tydligare kontraster i displayer, enklare gränssnitt, uppdelade sifferföljder när sådana visas och länge visningstid för inloggnings- och signeringsinformation.

Det finns ett behov av ett tryggt och rättssäkert sätt att utföra betalningar för dem som behöver hjälp av någon annan att genomföra betalningen. Användning av kontanter kan ha fördelar för dessa personer, men också uppenbara nackdelar.

Sammanfattningsvis finns det ett visst behov av att ha kvar kontanttjänster. Det finns också signaler om att avvecklingen av kontanttjänster och behovet av dem borde balanseras bättre, dvs. så att avvecklingen inte går fullt så fort som den gjort under senare tid. Samtidigt är det inte önskvärt att stoppa utvecklingen eller främja användningen av kontanter. De tänkbara lagstiftningsåtgärder som skisserats i det föregående måste därför anses skjuta över målet. Det är inte möjligt att genom lagstiftningsåtgärder styra tillgången på kontanttjänster enbart till de ganska begränsade platser och det mindre antal personer som har problem i dag. Full tillgång på dessa platser och för dessa personer kan inte uppnås utan en betydande överkapacitet på alla andra håll. Det kvarstående behovet av kontanttjänster kan därför inte rimligen tillgodoses på annat sätt än genom riktade stödåtgärder.

Utredningens slutsatser

Utredningens slutsatser är sammanfattningsvis att tillgången på de betaltjänster som avses i betalkontodirektivet är tillräcklig i förhållande till vad som kan krävas för genomförande av direktivet. Det finns inte heller anledning att anta att tillgången på kontanttjänster skulle minska så kraftigt jämfört med behovet att det skulle

innebära att direktivet i framtiden inte kommer att kunna anses genomfört.

Det måste dock poängteras att det som nu pågår på området för betalningar i Sverige innebär ett systemskifte, och att utvecklingen är på väg mot ett närmast kontantlöst samhälle.

En kvarstående efterfrågan på kontanttjänster för vissa grupper och individer kan konstateras, men kan förväntas avta även på kort sikt. Behovet av kontanter hänger i de flesta fall samman med möjligheterna att använda andra betalningsmetoder, och löses inte på bästa sätt genom en lagstiftning som allmänt ger ökad tillgång till och ökat incitament att använda kontanter.

Sammanfattningsvis kan det sägas att det är osäkert både hur många som har otillräcklig tillgång till betaltjänster och i vilken mån deras problem kan lösas med en ökad tillgång till kontanter. De platser som är drabbade varierar från tid till annan. Länsstyrelsernas uppdrag – att analysera läget i olika delar av landet, att medverka till utvecklingsinsatser och att bidra till stödåtgärder på platser där ingen annan aktör kan antas tillgodose behovet av betaltjänster – framstår i den situationen som en välavvägd ordning för att balansera kontantavvecklingen.

Kreditinstitut ska därför inte behöva erbjuda samtliga grundläggande funktioner och inte heller generellt förpliktas att hantera kontanter. I fråga om betalkonton ska kreditinstituten alltså bara vara skyldiga att erbjuda de grundläggande funktioner som de tillhandahåller andra kunder.

7 Byte av betalkonto

7.1 Betalkontodirektivets bestämmelser om byte av betalkonto

Bytestjänsten enligt betalkontodirektivet

Medlemsstaterna ska enligt artikel 9 i betalkontodirektivet se till att betaltjänstleverantörer erbjuder en tjänst för byte mellan betalkonton i samma valuta till alla konsumenter som öppnar eller innehar ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör som är etablerad inom den berörda medlemsstatens territorium. I artikel 10 finns en beskrivning av de moment som bytestjänsten minst ska innefatta samt den övergripande tidsramen för dessa.

Bytestjänsten ska inledas när den mottagande betaltjänstleverantören har fått kundens tillstånd. Då ska den mottagande betaltjänstleverantören inom två dagar begära att den överförande betaltjänstleverantören lämnar en förteckning över alla överföringar och autogireringar samt information om de återkommande inbetalningar och autogireringar begärda av borgenärer som har utförts på konsumentens betalkonto under de senaste 13 månaderna. Den överförande betaltjänstleverantören ska skicka över dessa handlingar inom fem bankdagar från det att begäran togs emot.

I tillståndet att genomföra bytet ska kunden särskilt precisera de inkommande betalningar, stående överföringar och autogireringar som ska flyttas. Konsumenten ska ange det datum från och med vilket stående överföringar och autogireringar ska utföras från det nya betalkontot. Det datumet ska vara minst sex dagar från den dag då den mottagande betaltjänstleverantören tog emot handlingarna som skulle skickas över.

Den mottagande betaltjänstleverantören ska se till att autogireringar och stående överföringar upphör, överföra eventuellt återstående medel från det gamla till det nya betalkontot och avsluta

betalkontot hos den överförande betaltjänstleverantören. Den överförande betaltjänstleverantören ska utföra motsvarande åtgärder.

Inom fem bankdagar från det att den mottagande betaltjänstleverantören tagit emot informationen om återkommande betalningar samt utförda betalningar de senaste 13 månaderna ska stående överföringar upprättas och nödvändiga förberedelser för att ta emot autogireringar göras. Betalare som gör stående inbetalningar till konsumentens betalkonto och mottagare av betalningar via autogirering från kontot ska informeras om de nya kontouppgifterna.

Alternativ till bytestjänsten

Enligt artikel 10.1 andra stycket ges medlemsstaterna möjlighet att fastställa eller behålla åtgärder som alternativ till det som innefattas i bytestjänsten, förutsatt att det tydligt främjar konsumenten, det inte innebär någon ytterligare belastning för konsumenten och bytet slutförs inom högst samma tidsram som den som anges i direktivet. Om det finns en befintlig rutin som lever upp till direktivets krav finns alltså möjlighet att besluta att den ska gälla i Sverige istället för den rutin som beskrivs i direktivet.

Avgifter i samband med bytestjänsten

Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna kostnadsfritt kan få tillgång till uppgifter om sina stående överföringar och autogireringar. Den överförande betaltjänstleverantören ska inte ta ut några avgifter för den förteckning över överföringar och autogireringar samt den information om betalningar under de senaste 13 månader som ska skickas över till den mottagande betaltjänstleverantören vid ett byte. Kostnader för att avsluta betalkontot ska fastställas i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG. Övriga avgifter ska vara rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

Skadestånd

Artikel 13 i betalkontodirektivet reglerar skadestånd för betaltjänstleverantörer som inte uppfyller sina skyldigheter i bytesförfarandet. Eventuella finansiella förluster, inklusive avgifter och räntor, som uppstår för konsumenten som en direkt följd av detta ska ersättas av den betaltjänstleverantören. Skadeståndsansvar ska dock inte föreligga om det varit osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den betaltjänstleverantör som åberopat dem inte haft något inflytande över och inte heller hade kunnat avvärja konsekvenserna av. Skadeståndsansvar ska inte heller föreligga om en betaltjänstleverantör är bunden av andra rättsliga krav som omfattas av unionslagstiftningsakter eller nationell lagstiftning.

7.2 Gemensamma rutiner för bankbyte

Svenska Bankföreningen är en branschorganisation och hjälper medlemmarna i frågor av gemensamt intresse. Medlemmarna är banker (27 stycken) samt finansbolag och bostadsinstitut (hypoteksbolag) som ingår i bankkoncernerna. Även filialer till utländska banker som är verksamma i Sverige ingår i föreningen.

Medlemmarna i Svenska Bankföreningen har enats om gemensamma rutiner för bankbyte. Information om hur bankbytesrutinerna fungerar och checklistor för den som vill byta bank finns på <http://www.swedishbankers.se>.

Bytet inleds med att kunden vänder sig till den bank han eller hon vill byta till. Därefter går det för privatpersoner till på i huvudsak följande sätt.

- Kunden ingår ett avtal om bankbyte med sin nya bank. Konton, produkter och tjänster läggs upp hos den nya banken. Kunden får notera vilka e-fakturor som finns samt ta bort andra överföringar.
- Kunden får sina nya konton och tjänster. Den nya banken kan börja användas och kunden ska sluta använda gamla produkter. E-fakturor och andra överföringar kan läggas upp från det nya kontot. Detta moment ska vara slutfört inom tre till fem dagar. Det som kan ta mer än tre dagar är att få nya kort och koder.

- Den nya banken skickar ett avslutsuppdrag till den gamla banken.
- Den gamla banken slutför avslutsuppdraget.

I tidsuppskattningen för bankbytet måste för någon dag för postgång förutses. Den beskrivna bytesrutinen innebär att bytet i regel ska vara klart inom tre vardagar från det att den gamla banken tog emot avslutsuppdraget. Bankbytesrutinen omfattar inte bara konton, utan även andra tjänster. Dessa kan dock ta längre tid att handlägga.

Bytesrutinen ska innebära att ett avslut sker hos den gamla banken utan att betalningar eller autogireringar tappas bort. Det är en relativt komplicerad rutin, som ofta kräver att kunden har ett personligt möte hos sin nya bank. För att minimera risken för att någon betalning eller insättning tappas bort finns det checklistor både för kunden och för banktjänstemannen. De pengar som förs över mellan bankerna vid bytet är inte några vanliga överföringar, utan sker med vissa koder som gör att det går att bevaka alla stegen i transaktionen.

Bankbytet är kostnadsfritt för kunden. Om bytet inte genomförs som det ska ersätter den nya banken eventuell ekonomisk skada som det har orsakat kunden. Den gamla banken har ett begränsat ansvar, t.ex. att se till att de medel som förs över till den nya banken inte har en överförmyndarspär.

7.3 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Betalkontodirektivets bestämmelser om bytestjänsten kan ersättas av de befintliga bankbytesrutinerna. Det ska införas en bestämmelse om att ett kreditinstitut är skyldigt att ha rutiner för byte av betalkonto mellan institutet och ett annat kreditinstitut. Närmare föreskrifter om innehållet i bytesrutinen ska kunna meddelas av Finansinspektionen. En tidsgräns för genomförande av bytet ska dock finnas i lag, liksom en bestämmelse om skyldighet att ersätta skada till följd av att bytet inte har genomförts inom den angivna tiden.

Bedömningen av de befintliga bankbytesrutinerna

Den bankbytesrutin som tillämpas av medlemmarna i Svenska Bankföreningen förefaller fungera väl. Det finns inte några kända problem med rutinerna och det är inte ett område som lett till några klagomål vare sig hos bankernas egna kundombudsmän eller hos exempelvis Konsumenternas Bank- och finansbyrå. Bankerna samarbetar dessutom kontinuerligt för att utveckla och förbättra rutinerna.

Enligt betalkontodirektivet får medlemsstaterna bibehålla åtgärder som alternativ till den bytestjänst som ska erbjudas enligt direktivet. Det förutsätter dock att de alternativa åtgärderna tydligt främjar konsumenten, att det inte innebär någon ytterligare belastning för konsumenten och att bytet slutförs inom högst samma övergripande tidsram som vid bytestjänsten enligt direktivet.

Den befintliga bankbytesrutinen är både mindre komplicerad och slutförs snabbare än bytestjänsten enligt direktivet. Att införa lagstiftning om en bytestjänst i enlighet med direktivet skulle vara till nackdel för bankkunderna. Utredningens bedömning är att de befintliga rutinerna för bankbyte bör fortsätta att tillämpas.

Vad som krävs för att direktivet ska anses genomfört

Frågan är då vad som krävs för att direktivet ska anses genomfört i fråga om rutinerna för byte av betalkonto. De befintliga rutinerna regleras inte av några författningar och är inte föremål för någon tillsyn. En förutsättning för att få tillämpa alternativa rutiner i stället för den bytestjänst som anges i betalkontodirektivet är bl.a. att bytet sker inom högst samma tidsram. Utredningens bedömning är att det bör finnas någon författningsreglering som anger den yttersta tidsramen för och som gör att det går att utöva tillsyn över att byten faktiskt genomförs inom den tiden.

Svenska Bankföreningen omfattar de flesta svenska bankerna och filialer till utländska banker som är verksamma i Sverige. Det finns dock banker som står utanför föreningen. Dessa banker tillämpar ofta liknande rutiner ändå. Enligt uppgifter från representanter från Svenska Bankföreningens bankbytargrupp hjälper de större bankerna dessutom till för att underlätta ett bankbyte även om det skulle handla om byte till eller från en bank som inte är medlem i föreningen.

Skillnaden är i normalfallet på sin höjd att bytet tar en extra dag att genomföra. Det finns dock inte något som förpliktar de banker som inte är medlemmar att tillämpa bytesrutinen.

Alla kreditinstitut kommer att omfattas av den föreslagna författningsbestämmelsen om tidsramen för byte, som innebär att den maximala tiden enligt betalkontodirektivet inte får överskridas. Alla kreditinstitut, alltså även de som inte är medlemmar i svenska Bankföreningen ska också vara skyldiga att ha en bytesrutin. Det närmare innehållet i bytesrutinen behöver dock inte belasta lagtexten. De nödvändiga föreskrifterna om innehållet i själva bytesrutinen bör kunna meddelas av Finansinspektionen.

Skadeståndsskyldigheten

Enligt betalkontodirektivet ska det finnas en skyldighet att ersätta skada som uppkommer för konsumenten om bytesrutinen enligt artikel 10 inte följs (artikel 12.4). Ersättningsskyldigheten gäller för den betaltjänstleverantör som deltar i bytesförfarandet och som inte uppfyller sina skyldigheter enligt artikel 10. Eftersom skadeståndsbestämmelsen i betalkontodirektivet hänvisar enbart till bytestjänsten enligt betalkontodirektivet framgår det inte klart vad som enligt direktivet ska gälla när en medlemsstat bibehåller alternativa rutiner till denna.

Oavsett hur artikeln om skadeståndsskyldighet ska tolkas är det inte rimligt att skadeståndsansvaret blir beroende av om bytestjänsten i enlighet med direktivet tillämpas eller om bytet har genomförts enligt Svenska Bankföreningens inarbetade rutiner. Samma skadeståndsregler bör enligt utredningens uppfattning gälla i båda fallen.

I fråga om behovet av att införa bestämmelser om skadestånd gör utredningen följande bedömning. Skadeståndslagen gäller i och för sig, men enligt den lagen ersätts bara ren förmögenhetsskada (ekonomisk skada utan samband med person- eller sakskada) i vissa specifika situationer. Den är dessutom dispositiv. Konsumenttjänstlagen, som är tvingande till konsumentens förmån, är inte direkt tillämplig. Det finns dock ett utrymme för analogisk tillämpning av den. Dessutom anses den ge uttryck för en del allmänna kontrakträttsliga principer. Det gör att det kanske skulle vara möjligt för en konsument som

vållats skada i ett bytesförfarande att kräva skadestånd även om det inte införs några uttryckliga bestämmelser om detta. Även om konsumenttjänstlagen skulle kunna tillämpas analogiskt är det tveksamt om dess tvingande karaktär kan sträckas ut på det sättet. Det skulle alltså inte ge något säkert skydd mot avvikande avtalsvillkor. En total friskrivning från allt skadeståndsansvar skulle i och för sig antagligen vara oskäligt och kunna jämkas bort med tillämpning av lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Det finns sammantaget ingen nu gällande lagstiftning som säkert medför det skadeståndsansvar som krävs enligt artikel 12.4 i betalkontodirektivet.

En skadeståndsbestämmelse i lag måste kopplas samman med någon materiell bestämmelse. Utredningen har i det föregående kommit fram till att endast tidsgränsen för byte ska regleras i lag. Den skada som kan uppstå för kunden hänger samman med att bytet inte genomförts fullt ut, vilket exempelvis kan leda till att en betalning kommer bort. Har bytet inte genomförts i alla delar har heller inte tidsgränsen följts för när bytet ska vara fullständigt genomfört. En skadeståndsbestämmelse kan därför kopplas samman med tidsgränsen för byte. Den gäller oavsett om bytet skett i enlighet med bytesrutinerna inom Svenska Bankföreningen eller om en bytestjänst i enlighet med betalkontodirektivet utförts.

8 Avgifter för betalkonto

8.1 Avgifternas storlek

Utredningens förslag: En bestämmelse ska införas om att endast rimliga avgifter får tas ut för ett betalkonto med grundläggande funktioner.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 18 i betalkontodirektivet se till att kreditinstitut kostnadsfritt eller till en rimlig avgift erbjuder de tjänster som ska kunna knytas till ett betalkonto. Vad som är en rimlig avgift ska fastställas med beaktande av nationella inkomstnivåer och de genomsnittliga avgifter som kreditinstitut i medlemsstaten tar ut för de tjänster som tillhandahålls genom betalkonton. Det finns också ett utrymme för att tillämpa olika prissättning beroende på i vilken utsträckning konsumenten är ansluten till kreditinstitutet.

I dagsläget varierar årskostnaden för att ha ett betalkonto med tillgång till grundläggande funktioner mellan 0 och 360 kr hos de olika kreditinstitutet. Även avgifter i det högre spannet måste med hänsyn till nationella inkomstnivåer i Sverige anses ligga inom ramen för vad som kan bedömas vara rimligt. Marknaden har alltså utan reglering fungerat tillfredsställande i fråga om nivåerna på årsavgifter. Det skulle kunna tala för att det idag inte finns något egentligt behov av prisreglerande lagstiftning i Sverige.

Årsavgiften utgör inte heller alltid den fullständiga avgiften för ett betalkonto. I avgiften ska även räknas in alla avgifter som kunden måste betala för att få tillgång till kontot och tjänsterna, alltså även eventuella ansökningsavgifter och extraavgifter för utförande av betaltjänster. För den som exempelvis ofta gör kontantuttag utomlands kan kostnaderna i praktiken bli höga. Det kan också finnas begränsningar för exempelvis hur många stående

överföringar som tillåts innan extraavgifter tas ut. För kunder som saknar svenska id-handlingar tar kreditinstitut ibland ut avgifter för sitt kundkännedomsarbete. Även sådana avgifter måste vara rimliga och får inte vara diskriminerande.

Helt givet är det dessutom inte att den nuvarande prisbilden kommer att bestå för årsavgifterna. När skyldigheten för banker att ”ta emot inlåning på räkning från allmänheten” i den tidigare gällande bankrörelselagen (1987:617) togs bort år 2004 var ett av argumenten att nyttan med en sådan bestämmelse var svår att se så länge som prissättningen var fri. Trots en kontraheringsplikt skulle en bank då alltid kunna prissätta sig ur marknaden för sådana konton. Visserligen kunde några tecken vid det tillfället inte ses på att bankerna undandrog sig det då aktuella området. Slutsatsen var dock att en tvingande lagregel utan priskontroll skulle sakna effekt. (Prop. 2002/03:139 s. 199)

Själva syftet med betalkontodirektivet är att personer som i dag har svårt att få ett betalkonto ska kunna få detta till en rimlig kostnad. Även om problemet med att få tillgång till betalkonton möjligtvis är mindre i Sverige än på andra håll i EU finns det kundgrupper som i nuvarande system faktiskt vägras ett konto. Risken för att ett kreditinstitut skulle vilja prissätta sig från ansvaret för dessa kunder går därför inte helt att bortse från. Utan reglering finns det inte heller något skydd mot att den generella prisnivån skulle öka kraftigt. Det är mot den bakgrunden nödvändigt med någon reglering som dels utgör grund för den enskilde att invända mot ett begärt pris, dels gör att prisnivåerna blir en fråga för tillsynen på området.

Enligt utredningens bedömning bör det inte vara fråga om någon direkt prissättning genom författning. Inte heller bör tillsynsmyndigheten ges någon aktivt prissättande funktion. Den författningsreglering som bör finnas ska endast syfta till att ange annat än rimliga avgifter inte får tas ut. Därigenom sätts en övre gräns för avgiftnivåerna. Vad som i det enskilda fallet är en rimlig avgift blir ytterst en fråga för rättstillämpningen. Genom att införa en bestämmelse om att endast rimliga avgifter får tas ut kan en kund som krävs på en hög avgift få saken prövad i domstol eller hos Allmänna reklamationsnämnden. Tillsynsmyndigheten bör också ha ett särskilt ansvar att bevaka att prissättningen inte sker på ett sätt som i praktiken medför att vissa kundgrupper inte får tillgång till grundläggande funktioner. Det kreditinstitut vars

avgifter kraftigt avviker från de genomsnittliga avgifterna måste åläggas en relativt tung börda att motivera detta, vare sig frågan väcks i ett tvistemål eller i ett tillsynsärende.

8.2 En mekanism för kostnadsfri tillgång till betalkonto?

Utredningens bedömning: Det bör inte införas någon mekanism som ger kostnadsfri tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner i de fall en ansökan om ett avgiftsbelagt konto har avslagits.

Enligt artikel 25 i betalkontodirektivet får medlemsstaterna inrätta en särskild mekanism för kostnadsfri tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Bestämmelsen syftar till att konsumenter som inte har ett betalkonto på medlemsstatens territorium och som har vägrats tillgång till ett betalkonto som kreditinstituten tar ut en avgift för kostnadsfritt ska få faktisk tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner. Införandet av en sådan mekanism ska inte påverka tillämpningen av artikel 16, dvs. bestämmelserna om rätt till tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner. Bestämmelserna är dock sammankopplade på så sätt att artikel 16 tillåter medlemsstaterna att införa bestämmelser som gör att kreditinstitut ska eller får avslå en ansökan om betalkonto, om det syftar till att underlätta kostnadsfri tillgång till betalkonto i enlighet med artikel 25.

Syftet med artikel 25 kan delvis utläsas ur skäl 46 och 47. Där anges att betalkonton med grundläggande funktioner bör erbjudas kostnadsfritt eller till en rimlig avgift för att så många konsumenter som möjligt ska ha tillgång till dem. För att uppmuntra utsatta konsumenter att delta på bankmarknaden bör medlemsstaterna kunna föreskriva att dessa konsumenter ska kunna erbjudas betalkonto med grundläggande funktioner till särskilt förmånliga villkor, t.ex. kostnadsfritt. Medlemsstaterna ska själva kunna avgöra hur de konsumenter som kan gynnas av förmånligare villkor ska identifieras. Det ska dock inte gå ut över alla konsumenters rätt att få tillgång till betalkonto mot åtminstone en rimlig avgift.

När det gäller kopplingen till bestämmelser om avslag på en ansökan om betalkonto anges att det kan vara nödvändigt med ett

avslag för att identifiera de konsumenter som kan gynnas av ett betalkonto med grundläggande funktioner på förmånligare villkor. I ett sådant fall bör kreditinstitutet informera konsumenten om att han eller hon vid ett avslagsbeslut har möjlighet att utnyttja den särskilda mekanismen för att få tillgång till ett avgiftsfritt betalkonto med grundläggande funktioner.

Det finns inte någon närmare uppgift om hur och av vem dessa kostnadsfria konton ska tillhandahållas. Det finns inte någon sådan befintlig kontotyp på den svenska marknaden. För konsumenter som i dag inte kan få tillgång till betalkonto kan kostnaderna för att exempelvis betala räkningar över disk bli stora. Tillgång till betalkonto till en rimlig avgift innebär då en stor besparing. Utredningens bedömning är att det inte finns behov av att därutöver införa någon mekanism för helt kostnadsfri tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

8.3 Avgiftsinformation till konsumenter

Utredningens förslag: Bestämmelser införs om skyldighet att lämna standardiserad information till blivande kunder om avgifter och villkor för betalkonto, samt att minst årligen löpande informera om avgifter.

Ett av huvudsyftena med betalkontodirektivet är att öka transparensen i fråga om avgifterna för betaltjänster. Det finns därför ett flertal artiklar som gäller redovisningen av avgifter för betalkonto och den rätt som konsumenten ska ha till information om avgifter och andra villkor.

Medlemsstaterna ska upprätta preliminära förteckningar över minst 10 och högst 20 av de mest representativa tjänster som är knutna till ett betalkonto. Det ska vara avgiftsbelagda tjänster som erbjuds av minst en betaltjänstleverantör. Förteckningen ska innehålla standardiserade termer. Förteckningarna ska skickas till Europiska bankmyndigheten (EBA) som på grundval av dessa ska utarbetatekniska standarder förtillsyn. Den standardiserade unionsterminologin som på detta sätt ska fastställas ska sedan användas av medlemsstaterna.

De standardiserade termerna ska användas i det dokument med avtalsinformation som betaltjänstleverantörerna enligt artikel 4 i betalkontodirektivet ska ge konsumenterna innan de öppnar betalkonto. Dokumentet med avtalsinformation samt en ordlista som omfattar de standardiserade begreppen ska alltid vara tillgängliga för konsumenten.

Betaltjänstleverantörer ska vidare enligt artikel 5 i betalkontodirektivet minst årligen förse konsumenterna med en redovisning av avgifter för tjänster som är förbundna med betalkonton.

Både när det gäller avtalsinformationen enligt artikel 4 och den årliga redovisningen av avgifter enligt artikel 5 finns det detaljerade bestämmelser om hur informationen ska presenteras och om vilket språk som ska användas.

I 4 kap. lagen (2010:751) om betaltjänster finns det bestämmelser om informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster. Exempelvis anges i 4 kap. 10 § att en betaltjänstleverantör i rimlig tid innan ett ramavtal sluts ska ge betaltjänstanvändaren viss information om villkor och avgifter för tjänsterna. Den information som ska lämnas enligt betalkontodirektivet går dock utöver det befintliga informationskravet i lagen om betaltjänster. Enligt betalkontodirektivet ska informationen dessutom presenteras på ett visst sätt och innehålla en viss terminologi. Bestämmelserna om informationskrav i lagen om betaltjänster behöver därför kompletteras i fråga om den information som ska lämnas till konsumenterna innan de öppnar ett betalkonto samt den årliga redovisningen av avgifter.

Detaljbestämmelser om hur informationen ska presenteras bör dock inte finnas i lag. Det kan i stället med fördel regleras genom myndighetsföreskrifter. Bemyndiganden som medger detta ska därför införas.

8.4 Jämförelsewebbplatser

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska få ett uppdrag av regeringen att driva en jämförelsewebbplats.

Artikel 7 i betalkontodirektivet förpliktar medlemsstaterna att se till att konsumenterna har kostnadsfri tillgång till minst en webbplats med jämförelser av avgifter för åtminstone tjänsterna i den slutliga

förteckning som nämndes i föregående avsnitt. En jämförelsewebbplats kan enligt direktivet drivas antingen av en privat aktör eller av en myndighet. Jämförelsewebbplatsen ska dock vara objektiv och säkerställa att alla betaltjänstleverantörer behandlas på samma sätt i sökresultaten. Andra krav som ställs på jämförelsewebbplatsen är att den ska innehålla tydlig information om ägarna och att den ska ange tydliga och objektiva kriterier som grund för jämförelserna. Språket ska vara klart och otvetydigt och standardiserade begrepp ska användas. Den ska erbjuda korrekt och aktuell information samt ange tidpunkten för den senaste uppdateringen. Urvalet av information ska vara brett och täcka en betydande del av marknaden. När den presenterade informationen inte ger en fullständig bild av marknaden ska detta framgå tydligt. Slutligen ska det finnas effektiva ruiner för rapportering av felaktig avgiftsinformation.

Konsumenternas Bank- och finansbyrå driver tillsammans med Konsumenternas försäkringsbyrå en webbplats, www.konsumenternas.se. På webbplatsen finns i dag bl.a. en jämförelse av avgifter för banktjänster. I jämförelsen ingår årsavgifterna för internetbank och betaltjänster på internet. Avgifter för enstaka respektive stående överföringar anges särskilt. Vidare finns avgifter för kassatjänster i form av räkningsbetalning till plus- eller bankgiro, kontanta utbetalningar från plus – eller bankgiro samt enstaka respektive stående överföringar. Slutligen redovisas också de olika bankernas avgifter för brevgiro.

Den prisjämförelse som finns på www.konsumenternas.se innehåller en stor del av den information som enligt betalkontodirektivet ska finnas på en jämförelsewebbplats. Informationen är saklig och opartisk, och den uppdateras löpande. De justeringar som skulle behöva göras för att webbplatsen skulle uppfylla alla kriterier i betalkontodirektivet är inte dramatiska. Det finns därför starka skäl att låta denna befintliga webbplats vara utgångspunkten. Frågan är då vad som – utöver de nämnda justeringarna av webbplatsens innehåll – krävs för att direktivet ska anses vara genomfört i den här delen.

Konsumenternas Bank- och finansbyrå är en stiftelse vars styrelse består av ledamöter från Konsumentverket, Finansinspektionen, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens Förening och Svenska Fondhandlareföreningen. Hade byrån varit en myndighet kunde den ha fått ett uppdrag direkt av regeringen att driva en jämförelse-

webblats. Ett liknande uppdrag har exempelvis Konsumentverket i fråga om kostnaderna för remitteringar (att skicka pengar utomlands), som redovisas på www.moneyfromsweden.se.

Betalkontodirektivet hindrar inte att en privat aktör driver en jämförelsewebbplats i enlighet med direktivet. Det gör det däremot svårare att formalisera det uppdrag som bör ligga till grund för tjänsten. Utredningen gör bedömningen att det inte går att ge någon annan än en myndighet ett formellt ansvar för jämförelsewebbplatsen.

Samtidigt skulle fördelarna vara stora om Konsumenternas Bank- och finansbyrå kunde driva den aktuella jämförelsewebbplatsen. Genom att bygga vidare på sin befintliga webbplats kan full nytta dras av byråns kompetens och kostnaderna för att driva jämförelsewebbplatsen begränsas. Det är möjligt att detta skulle kunna gå att genomföra genom avtal mellan Finansinspektionen och Konsumenternas Bank- och finansbyrå.

Ett exempel på en sådan konstruktion är det avtal som har träffats mellan Energimarknadsinspektionen och Konsumenternas Energimarknadsbyrå AB. Enligt ett EU-direktiv på el- och gasmarknadsområdet ska medlemsstaterna se till att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där konsumenterna kan få tillgång till nödvändig information om sina rättigheter, lagstiftning och möjligheter till tvistlösning. Ansvaret för att Sverige har en gemensam kontaktpunkt vilar hos Energimarknadsinspektionen. Avtalet med Konsumenterna Energimarknadsbyrå AB innebär att byrån ska vara den gemensamma kontaktpunkten för konsumenter på el- och gasmarknaderna.

Utredningens bedömning är att ansvaret för jämförelsewebbplatsen ska vila på sektorsmyndigheten, Finansinspektionen. Det innebär att Finansinspektionen ska få regeringens uppdrag att driva en jämförelsewebbplats. I vilken mån myndigheten kan överlåta driften av webbplatsen till konsumenternas Bank- och finansbyrå får bedömas av myndigheten med beaktande av eventuellt tillämpliga författningar, exempelvis upphandlingsregelverket.

9 Alternativ tvistlösning

9.1 Inledning

Enligt artikel 24 i betalkontodirektivet ska medlemsstaterna se till att konsumenterna har tillgång till effektiva förfaranden för alternativ lösning av tvister som kan uppstå till följd av direktivet. Förfarandena ska uppfylla kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (tvistlösningsdirektivet).

Tvistlösningsdirektivet har till syfte att göra organ för alternativ tvistlösning av hög kvalitet tillgängliga i hela EU för alla konsumentklagomål vid avtalstvister i samband med försäljning av varor eller av tjänster. Direktivet har i Sverige genomförts bl.a. genom införandet av lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden, som trädde i kraft den 1 januari 2016. I lagen anges att regeringen får utse en förvaltningsmyndighet att vara nämnd för alternativ tvistlösning. En behörig myndighet, som utses av regeringen, ska besluta i frågor om godkännande av nämnder för alternativ tvistlösning. Det anges vidare bl.a. att näringsidkare ska ha viss skyldighet att lämna information om alternativ tvistlösning till konsumenter och att denna skyldighet ska sanktioneras enligt marknadsföringslagen (2008:486). I marknadsföringslagen har det därför förts in en upplysning om att bestämmelser om marknadsföring finns i den nya lagen.

I Sverige prövas konsumenttvister utanför domstol framför allt i Allmänna reklamationsnämnden (ARN), som är en sådan nämnd för alternativ tvistlösning som anges i lagen om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden. Förutom i ARN förekommer alternativ tvistlösning för konsumenter vid vissa privata organ. Dessa tvister är undantagna från ARN:s kompetensområde. Sedan

tidigare finns det två nämnder som drivs av försäkringsföretagens branschorganisation (Svensk Försäkring), Nämnden för rättskyddsfrågor och Personförsäkringsnämnden. Sveriges Advokatsamfund inrättade inför genomförandet av tvistlösningsdirektivet en egen konsumenttvistnämnd. Även Mäklarsamfundet har nu beslutat att inrätta en tvistlösningsnämnd. En författningsreglerad nämnd som omfattas av direktivet är Trafikskadenämnden, som också avser att ansöka om godkännande som tvistlösningsnämnd.

Utanför området för konsumenttvister finns det en stor mängd nämnder som hanterar andra typer av frågor. De kan vara självständiga myndigheter som leds av en nämnd (nämnmmyndigheter). I bland får nämnmmyndigheten administrativt stöd från en större myndighet (värdmyndighet). Det finns också myndigheter som har särskilda beslutandeorgan med uppgift att pröva vissa frågor.

9.2 Allmänna reklamationsnämnden

ARN är en statlig myndighet vars verksamhet regleras främst i förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden. Myndigheten ska efter anmälan av en konsument rekommendera en lösning av en tvist mellan en konsument och en näringsidkare som härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nytthet.

ARN ska även pröva tvister mellan konsumenter och försäkringsbolag om ersättning för skada ur en näringsidkares ansvarsförsäkring, om konsumenten har direktkravs rätt mot försäkringsbolaget och skadeståndskravet har sin grund i ett avtalsförhållande mellan konsumenten och den försäkrade näringsidkaren, samt tvister som rör skadestånd enligt 25 § fastighetsmäklarlagen (2011:666).

Utöver tvistlösning har ARN i uppdrag att informera konsumenter och näringsidkare om myndighetens praxis, stödja den kommunala konsumentverksamhetens hantering av tvister genom utbildning och information samt genomföra förtroendeskapande åtgärder i förhållande till näringslivet.

ARN prövar inte tvister om utförande av hälso- och sjukvårdstjänster, köp av fast egendom, upplåtelse eller överlåtelse av bostadsrätt respektive tomträtt. Myndigheten prövar inte heller tvister om arrende eller hyra av lägenhet om tvisten avser annat än

penningfordran. ARN prövar inte tvister som kan prövas eller har prövats av en nämnd för alternativ tvistlösning som har godkänts enligt lagen om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden.

När tvisten är av en sådan typ att ARN i och för sig prövar den finns det vissa ytterligare begränsningar. Det gäller tvister som handläggs i eller är avgjorda av en domstol, Kronofogdemyndigheten eller en hyres- och arrendenämnd eller som redan har prövats av myndigheten eller som omfattas av en rekommendation som getts i ett ärende om grupptalan. Anmälan till myndigheten får inte ha gjorts av någon annan än konsumenten eller, när det gäller grupptalan enligt 9 §, någon annan än Konsumentombudsmannen eller en sammanslutning av konsumenter. Det finns också beloppsgränser. För tvister som rör bank, fastighetsmäklare, försäkring, båt eller bostad får värdet av vad som yrkas inte understiga 2 000 kronor. För vissa andra tvister gäller 1 000 respektive 500 kronor.

Förfarandet vid ARN är kostnadsfritt och helt skriftligt. Den som vill ha ett ärende prövat ska lämna in en skriftlig anmälan till nämnden. I anmälan ska konsumenten beskriva tvisten och sina krav på rättelse. Konsumenten ska också skicka med bevis i form av t.ex. kvitton, garantier, fotografier, avtal och tidigare skriftväxling.

Om tvisten tas upp till prövning skickas anmälan, tillsammans med eventuella bilagor, till den näringsidkare som konsumenten har uppgett som sin motpart. Näringsidkaren får en viss tid på sig för att svara på anmälan. I sitt svar kan näringsidkaren skicka med egen bevisning. ARN gör inte själv någon utredning i ärendet, utan liksom i domstol är det parterna som ansvarar för att den utredning som behövs finns i ärendet.

Om konsumenten får helt eller delvis bifall till sitt yrkande gör nämnden en uppföljning av om näringsidkaren rättar sig efter beslutet eller inte. Vidare uppföljning av ARN:s beslut görs även av konsumenttidningen Råd & Rön, som ges ut av Sveriges Konsumenter. Två gånger per år publicerar tidningen namn på näringsidkare som inte har följt ARN:s rekommendationer på sin s.k. "svarta lista". Innan publicering sker gör tidningen egna efterforskningar av om nämndens avgöranden har följts.

9.3 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Konsumenters rätt till alternativ lösning av tvister till följd av betalkontodirektivet ska tillgodoses genom att de får möjlighet att vända sig till Allmänna reklamationsnämnden.

Vilka möjligheter finns i dag?

Konsumenttvister om utförandet av betaltjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster kan redan i dag prövas av ARN. Enligt betalkontodirektivet ska dock alla tvister som reglerna i direktivet kan ge upphov till kunna prövas i ett förfarande för alternativ tvistlösning. Det innebär att även frågor om tillgång till betalkonto och byte av betalkonto ska kunna prövas. ARN handlägger i dag inte den typen av ärenden. Om en ansökan om betalkonto har avslagits är det inte fråga om en tvist som härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nyttinghet. Tvärtom är det avtal om köp av en tjänst som näringsidkaren har *vägrat* att ingå och som konsumenten genom sin talan vill få till stånd.

Det finns inget annat befintligt organ för alternativ tvistlösning, vare sig någon nämndmyndighet eller något privat organ, som i dag skulle kunna ta upp de aktuella tvisterna till prövning.

Bör ett nytt tvistlösningsorgan inrättas?

Frågan är då om ett nytt organ för prövning av konsumenttvister med anledning av betalkontodirektivet ska inrättas. Ingen branschorganisation har förklarat något intresse av att inrätta en privat tvistlösningsnämnd. En sådan möjlighet kvarstår i och för sig om en branschorganisation längre fram i tiden skulle visa ett sådant intresse. Under nuvarande förutsättningar skulle det dock bli fråga om att inrätta en ny myndighet vid sidan av ARN för lösning av tvister i anledning av betalkontodirektivet.

Det är svårt att bilda sig en uppfattning om hur många konsumenttvister som reglerna om betalkonto kommer att ge upphov till. Det kan exempelvis tänkas att tvister uppstår till följd av att penningtvätsreglerna försvårat öppnande av betalkonto. Det

kan dock inte antas att tvister om betalkonto kommer att bli vanligt förekommande. Redan på den grunden att uppdraget inte kan förväntas bli särskilt omfattande är det enligt utredningens uppfattning tveksamt om det är motiverat att bilda en ny myndighet.

I fråga om de aktuella tvisterna gäller lagen om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden. Lagen innehåller en bestämmelse som anger att regeringen får utse en förvaltningsmyndighet till nämnd för alternativ tvistlösning. Den förvaltningsmyndighet som avses i bestämmelsen är ARN (prop. Prop. 2014/15:128 s. 56 f.). Det är i och för sig inte uteslutet att utse någon annan förvaltningsmyndighet att vid sidan av ARN vara nämnd för alternativ tvistlösning. En förutsättning är dock att kraven i artiklarna 5–9 i tvistlösningsdirektivet är uppfyllda. Det gäller krav på bl.a. sakkunskap, oberoende och effektivitet. Det finns också krav på att nämnderna ska ha uppdaterade webbplatser med relevant information. Kvalitetskraven är så högt ställda att de skulle vara svåra att uppfylla för en nämndmyndighet som bara handlägger något eller några ärenden per år.

Utredningens uppfattning är därför att någon ny myndighet inte ska inrättas för alternativ lösning av de konsumenttvister som betalkontodirektivet kan ge upphov till.

Hanteringen av penningtvättsregleringen i ARN

Om ARN ges behörighet att pröva av tvister om tillgång till betalkonto skulle prövningen inte bli oproblematisk. Reglerna i betalkontodirektivet om tillgång till betalkonto kolliderar inte sällan med penningtvättsregleringen. Trots att penningtvättsreglerna har företräde skulle det kunna innebära tvister som är svåra att hantera i ARN. I det följande ges två exempel på sådana situationer.

En grund för att avslå en ansökan om betalkonto är att det skulle strida mot penningtvättsregleringen att öppna kontot (se artikel 16.4 i betalkontodirektivet samt avsnitt 5.2). Det kan exempelvis handla om att en konsument utan id-handlingar eller med utländska id-handlingar enligt bankens uppfattning inte har kunnat styrka sin identitet på ett tillförlitligt sätt. Det skulle då vara nödvändigt för ARN att göra en självständig bedömning av

om konsumenten har styrkt sin identitet. Nämndens beslut kan sedan komma att leda till en rekommendation för banken att låta konsumenten öppna ett betalkonto, trots att det enligt bankens uppfattning innebär en överträdelse av penningtvättsregleringen. Beslutet är visserligen inte bindande för parterna, men en bank som inte följer ARN:s rekommendation riskerar dålig publicitet.

Ännu mer problematisk blir prövningen i ett fall där banken avslagit ansökan om betalkonto med stöd av penningtvättsregleringen och situationen varit sådan att banken inte ens kan motivera sitt beslut. Bankens har då ingen möjlighet att gå i svaromål mot en konsument som begär att få ett betalkonto. Det är oklart vad ARN:s prövning skulle gå ut på i ett sådant fall. Att banken inte kunnat motivera sitt avslagsbeslut indikerar att det handlar om en misstänkt överträdelse av penningtvättsreglerna. För att nämnden ska kunna göra en självständig bedömning av penningtvättsegleringen måste dock banken kunna utföra sin talan, vilket i sin tur förutsätter att meddelandeförbudet enligt 3 kap. 4 § lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism inte hindrar banken att lämna att uppgifter av betydelse för tvisten.

De problematiska situationer som kan uppstå är inte reserverade till att handläggningen sker i ARN. Samma problematik skulle finnas oavsett vilket tvistlösningsorgan det handlar om. Det gäller även om tvisten skulle hanteras i en allmän domstol. För domstolarnas handläggning finns visserligen en sekretessreglering, som ger ett visst skydd vid hanteringen av känsliga uppgifter, såsom misstankar om penningtvätt. En domstol kan dock inte hemlighålla grunden för en parts talan eller skälen för sitt eget beslut.

Sammanfattande bedömning

Utredningens uppfattning är sammanfattningsvis att det inte är motiverat att inrätta något nytt organ för lösning av de konsumenttvister som kan uppstå till följd av bestämmelserna om betalkonto. Tvister om tillgång till betalkonto bör alltså handläggas av det befintliga organet för alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden, ARN. Svårigheterna som tillämpningen av penningtvättsregleringen kan föra med sig i tvister om tillgång till betal-

konto är desamma oavsett vilket organ som handlägger tvisten. Den regleringen utgör därför inte skäl mot att låta tvisterna prövas av ARN. ARN:s behörighet ska alltså utvidgas till att omfatta även tvister om tillgång till betalkonto och byte av betalkonto.

Eftersom tvister om tillgång till eller byte av betalkonto innebär talan om fastställelse kommer de inte att omfattas av beloppsgränsen för prövning i ARN, dvs. 2 000 kr såvitt gäller banktjänster. Tvister om avgifter för betalkonto till vilket grundläggande funktioner kan knytas eller om skadestånd för att ett byte inte genomförts i tid omfattas däremot av beloppsgränsen. Vid genomförandet av tvistlösningsdirektivet har denna gräns inte ansetts väsentligen försämra konsumenternas tillgång till alternativ tvistlösning. Gränsen behövs därför i den nya instruktionen för ARN. Beloppsgränsen kan således inte heller anses hindra konsumenter från att få tillgång till alternativ lösning av tvister i anledning av betalkontodirektivet.

10 Tillsyn och sanktioner

10.1 Tillsynen över bestämmelserna som genomför betalkontodirektivet

Utredningens förslag: Finansinspektionen ska ha tillsyn över att bestämmelserna som genomför betalkontodirektivet följs. Myndigheten ska tillämpa bestämmelserna om tillsyn och ingripande i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

Utredningens bedömning: Den befintliga offentlighets- och sekretessregleringen tillgodoser betalkontodirektivets krav på tystnadsplikt inom de behöriga myndigheterna.

Behörig myndighet och sanktioner

Medlemsstaterna ska enligt artikel 21.1 i betalkontodirektivet utse nationella behöriga myndigheter med befogenhet att se till att bestämmelserna i direktivet följs. Medlemsstaterna ska vidare säkerställa att dessa myndigheter har utrednings- och verkställighetsbefogenheter. Enligt artikel 26 ska medlemsstaterna också fastställa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för överträdelse av den nationella lagstiftning som genomför direktivet.

Enligt utredningens förslag ska de materiella reglerna i betalkontodirektivet genomföras genom att det förs in ett nytt kapitel i lagen (2010:751) om betaltjänster. I den lagen finns det redan bestämmelser om tillsyn och ingripanden. Enligt 8 kap. 1 § har Finansinspektionen tillsyn över att bestämmelserna i bl.a. den lagen följs. I fråga om tillsynen över betaltjänstleverantörer som inte är betalningsinstitut eller registrerade betaltjänstleverantörer gäller

bestämmelserna i de lagar som reglerar deras verksamhet, om inte annat följer av lagen om betaltjänster.

För kreditinstitut innebär det att bestämmelserna om tillsyn i 13 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse är tillämpliga. Enligt 13 kap. 1 § har Finansinspektionen tillsyn över att kreditinstitut driver rörelsen i enlighet med den lagen och andra författningar som reglerar institutets verksamhet. Kreditinstituten är skyldiga att lämna de uppgifter som Finansinspektionen begär, och myndigheten får genomföra en undersökning hos ett kreditinstitut när den anser att det är nödvändigt.

Bestämmelser om ingripanden finns i 15 kap. samma lag. Enligt 15 kap. 1 § ska Finansinspektionen ingripa genom att utfärda ett föreläggande att inom viss tid begränsa eller minska riskerna i rörelsen i något avseende, begränsa eller helt underlåta utdelning eller räntebetalningar eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, meddela ett förbud att verkställa beslut eller genom att göra en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska kreditinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas. Finansinspektionen ska även ingripa genom att utfärda ett föreläggande om det är sannolikt att ett kreditinstitut inom tolv månader inte längre kommer att uppfylla sina skyldigheter enligt den lagen eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet.

Om ett kreditinstitut har fått en anmärkning eller en varning, får Finansinspektionen enligt 15 kap. 7 § också besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift. Avgiften tillfaller staten. Avgiften ska fastställas till högst tio procent av kreditinstitutets omsättning det föregående räkenskapsåret eller två gånger den vinst eller undvikna förlust som regelöverträdelsen fört med sig, om det beloppet går att fastställa. Om överträdelsen skett under det första verksamhetsåret eller uppgifter om omsättningen saknas, får den uppskattas. Det lägsta beloppet som sanktionsavgiften får bestämmas till är 5 000 kronor, och det får heller inte vara så stort att kreditinstitutets förmåga att fullgöra sina förpliktelser äventyras.

Det nu beskrivna systemet för ingripande och sanktioner bedöms stämma väl överens med betalkontodirektivets krav på medlemsstaterna i fråga om de behöriga myndigheternas utrednings- och verkställighetsbefogenheter samt om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Systemet aktualiseras genom att den materiella reglering

som ska genomföra betalkontodirektivet förs in i lagen om betaltjänster.

Sekretess hos den behöriga myndigheten

De behöriga myndigheterna och alla som arbetar eller har arbetat där samt revisorer och experter som arbetar på deras uppdrag ska enligt artikel 21.2 i betalkontodirektivet vara bundna av tystnadsplikt. Ingen förtrolig information som erhållits i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammanfattad eller förkortad form, med förbehåll för fall som omfattas av straffrätt eller av direktivet.

Sekretess gäller enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för känsliga uppgifter som Finansinspektionen får del av i sin tillsynsverksamhet. Enligt 30 kap. 4 § gäller sekretess i en statlig myndighets verksamhet som består i tillsyn med avseende på bank- och kreditväsendet för uppgift om affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs. Sekretess gäller också för uppgift om ekonomiska eller personliga förhållanden för annan som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser.

Förbud att röja eller utnyttja en uppgift enligt offentlighets- och sekretesslagen gäller inte bara för personalen inom myndigheten, utan också för personer som får uppgifterna genom att för det allmännas räkning delta i myndighetens verksamhet, t.ex. på grund av uppdrag hos myndigheten.

Den befintliga regleringen tillgodoser alltså kravet på tystnadsplikt hos de behöriga myndigheterna och för revisorer och experter som arbetar på uppdrag av myndigheten.

10.2 Offentliggörande av sanktioner

Utredningens bedömning: Det följer av gällande rätt att de sanktionsbeslut som tillsynsmyndigheten meddelar blir offentliga. Det krävs därför inte någon ytterligare författningsreglering om offentliggörande av sanktioner.

Enligt artikel 26.2 i betalkontodirektivet ska medlemsstaterna föreskriva att den behöriga myndigheten får offentligöra administrativa sanktioner som påförts för överträdelse av de bestämmelser som antas för införlivande av direktivet, om inte offentliggörandet allvarligt äventyrar finansmarknaderna eller åsamkar de berörda parterna oproportionell skada.

Det följer av 2 kap. 7 § tryckfrihetsförordningen att en myndighets beslut är offentligt när det har expedierats. Någon särskild bestämmelse om att Finansinspektionens beslut om sanktioner får offentliggöras behövs därför inte. Däremot kan det noteras att Finansinspektionen med anledning av att besluten blir offentliga i sitt interna regelverk anger att ange känsliga uppgifter så långt det är möjligt ska undvikas i besluten.

11 Konsekvenser av förslagen

11.1 Utredningens förslag i förhållande till uppdraget

Utredningens uppdrag har först och främst varit att föreslå de författningsregler som krävs för att genomföra betalkontodirektivet i svensk rätt. Som framgår av avsnitt 3.1 och direktivets fullständiga namn innehåller det regler som ska göra det lättare att jämföra avgifter för konsumenters betalkonton, som ska underlätta för konsumenter att byta mellan betalkonton hos olika kreditinstitut och som ska ge alla konsumenter inom EU en rätt till betalkonto med grundläggande funktioner. En konsekvensbedömning av reglerna i betalkontodirektivet har gjorts av kommissionen i samband med utarbetande av förslaget till direktiv (se COM(2013) 266 final).

Betalkontodirektivet lämnar utrymme för medlemsstaterna att införa nationella bestämmelser som ger ett högre konsumentskydd än vad som följer av direktivet. Utredningens uppdrag har också omfattat att ta ställning till om regleringen bör utvidgas till att avse andra än konsumenter. Vissa frågor har också särskilt pekats ut i utredningens direktiv, bl.a. frågan om vilka författningsändringar som behövs för att det ska vara möjligt att sätta in medel och ta ut kontanter från ett betalkonto.

Utredningens överväganden har dock lett fram till slutsatsen att förslaget bara ska omfatta författningsåtgärder som är nödvändiga för att genomföra betalkontodirektivet. De nya regler som föreslås om tillgång till betalkonto till vilket grundläggande funktioner kan knytas är alltså en direkt följd av EU-direktivet, och det finns varken någon alternativ reglering att jämföra med eller någon möjlighet att över huvud taget inte införa någon reglering.

I utredningens direktiv anges dock att särskild hänsyn ska tas till konsekvenserna för olika aktörer redan vid utformningen av förslagen.

Konsekvenser för berörda parter har diskuterats i de fall utredningen har övervägt en reglering som går utöver kraven i direktivet.

11.2 Frågor där en vidare reglering har övervägts

Rätten till betalkonto för andra än konsumenter

Utredningen kunde konstatera att det kan finnas ett visst behov av bättre tillgång till betalkonto även för andra än konsumenter, exempelvis för småföretagare med tidigare ekonomiska problem. Av bl.a. konkurrensskäl bedömdes det inte som en framkomlig väg att föreslå en rätt till betalkonto för enbart svenska företag och ideella föreningar. Samtidigt bedömdes en reglering som omfattar även utländska företag få långtgående och svåröverblickbara konsekvenser. Det handlade bl.a. om en ökad administrativ börda för kreditinstituten och större risker i förhållande till penningtvättsregleringen. Eftersom de grundläggande funktioner som enligt betalkontodirektivet ska kunna knytas till ett betalkonto bara delvis motsvarar företagens behov av betaltjänster ansåg utredningen inte att en utsträckt reglering var tillräckligt motiverad.

Lagstiftning om tillgången på kontanttjänster

Utredningen har gjort bedömningen att det i dag finns tillräcklig tillgång till kontanttjänster för att direktivet ska anses uppfyllt. Utredningen har vidare gjort bedömningen att konsekvenserna för kreditinstituten av en lagstiftning som förpliktar dem att hantera kontanter inte står i proportion till det kvarstående, begränsade och avtagande behovet av kontanttjänster.

Det står klart att kontanthantering är kostsam och att alla åtgärder som främjar kontantanvändning för med sig stora kostnader för kreditinstituten, handlare och i förlängningen för hela konsumentkollektivet, dvs. även för dem som inte efterfrågar fler kontanttjänster. Trots att bristande tillgång till kontanttjänster i dag berör en mindre grupp personer, företag och föreningar skulle deras problem inte kunnat lösas lagstiftningsvägen med mindre än att tillgången till kontanttjänster generellt ökar. Utredningen har där-

för gjort bedömningen att några lagstiftningsåtgärder för att underlätta uttag och insättning av kontanter inte bör införas.

11.3 Kostnader för Finansinspektionen

Utredningen föreslår att Finansinspektionen ska ha tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna som genomför betalkontodirektivet. Utredningen föreslår vidare att Finansinspektionen ska få ett uppdrag att driva en jämförelsewebbplats. Förslagen, som i och för sig följer direkt av medlemsstaternas skyldigheter enligt betalkontodirektivet, medför ökade kostnader för Finansinspektionen.

Finansinspektionens tillsynsverksamhet enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse finansieras av årliga avgifter som kreditinstituten ska betala enligt 13 kap. 16 § samma lag. Finansinspektionen har alltså möjlighet att få täckning för eventuellt ökande tillsynskostnader.

Kostnaderna för jämförelsewebbplatsen kan eventuellt begränsas genom att den webbsida som i dag drivs av Konsumenternas bank- och finansbyrå får utgöra grunden till den nya jämförelsewebbplatsen. Att bygga upp och driva en jämförelsewebbplats i enlighet med betalkontodirektivet kommer dock att innebära kostnadsökningar. Finansinspektionen bör därför få ett särskilt anslag för uppbyggnaden och driften av jämförelsewebbplatsen.

12 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

4 a kap. Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Rätten till betalkonto

1 § Ett kreditinstitut som driver tillståndspliktig bank- eller finansieringsrörelse enligt 2 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse får inte vägra en konsument som är bosatt i en stat inom EES att öppna ett betalkonto eller att till kontot knyta sådana grundläggande funktioner enligt 2 § som institutet tillhandahåller andra kunder.

Första stycket gäller inte om det skulle strida mot bestämmelserna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism att tillhandahålla konsumenten ett betalkonto eller om det finns andra särskilda skäl emot ett tillhandahållande.

Skyldigheten att erbjuda betalkonto till vilket grundläggande funktioner är knutna omfattar alla som driver tillståndspliktig bank- eller finansieringsrörelse enligt 2 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Vilka aktörer som ska förpliktas att erbjuda betalkonton har behandlats i avsnitt 4.2. Beträffande innebörden av grundläggande funktioner hänvisas till uppräknningen i 2 §.

Skyldigheten att erbjuda betalkonton och specifika funktioner gäller under förutsättning att kreditinstitutet tillhandahåller sådana konton respektive tjänster till andra konsumenter. Skyldigheten att erbjuda sådana konton och funktioner bortfaller däremot inte för att kreditinstitutet enbart tillhandahåller betalkonton som även har andra tjänster som går utöver de grundläggande funktionerna.

Rätten till betalkonto tillkommer konsumenter som är bosatta inom EES-området. I enlighet med betalkontodirektivet inbegriper detta asylsökande och konsumenter som inte har beviljats uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas.

Det är inte nödvändigt att konsumenten har en fast adress. Någon adress måste dock uppges där kunden kan nås för meddelanden från kreditinstitutet och dit exempelvis kort, koder och bankdosa kan skickas. En adress till en postbox kan fylla den första funktionen. Av säkerhetsskäl kan det dock finnas anledning att inte skicka kort, koder och bankdosa till en postbox. Inget hindrar dock att kunden får dessa personligen på bankkontoret.

Det följer av lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism att ett kreditinstitut måste vidta grundläggande åtgärder för kundkännedom innan det etablerar en affärsförbindelse. I dessa åtgärder ingår att kontrollera kundens identitet genom id-handling, registerutdrag eller på annat tillförlitligt sätt. Att en person har utländska id-handlingar är inte grund för avslag, utan en prövning måste göras i det enskilda fallet. Avsaknad av svenskt personnummer är inte heller en grund för att avslå en ansökan om betalkonto.

I de grundläggande åtgärderna för kundkännedom ingår också att inhämta information om syftet med att öppna ett konto. Kan kunden inte redogöra för detta ska ansökan om betalkonto avslås.

Ett kreditinstitut får slutligen också avslå ansökan om betalkonto om det finns andra särskilda skäl för avslag. De särskilda skälen ska i enlighet med betalkontodirektivet ta sikte på risken för missbruk av betalkontot. Skälen sammanfaller till viss del med de skäl som kan åberopas för att vägra en insättning enligt 11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Enligt den lagstiftningen kan det utgöra särskilda skäl att vägra en insättning om kunden tidigare har varit ohederlig mot institutet eller att det finns risk för att en företrädare för institutet på något sätt främjar brott genom att tillhandahålla kontot (jfr prop. 2002/03:139 s. 262). Sådana omständigheter bör kunna utgöra särskilda skäl att avslå en ansökan om betalkonto.

Den praxis som har utvecklats i fråga om skälen för att neka en insättning enligt lagen om insättningsgaranti kan dock inte tillämpas rakt av för ansökningar om betalkonto. I fråga om betal-

konto står det klart att konsumentens ekonomiska förhållanden inte får tillmätas någon betydelse för bedömningen. Förekomsten av exempelvis betalningsanmärkningar eller misskötta krediter är därför inte särskilda skäl för avslag.

Att konsumenten redan har ett betalkonto hos ett annat kreditinstitut är inte heller särskilda skäl för avslag. Det följer däremot av första stycket att ett kreditinstitut inte är skyldigt att tillhandahålla en konsument mer än ett betalkonto. Frågan om grunderna för avslag har utvecklats i avsnitt 5.2.

Grundläggande funktioner

2 § De grundläggande funktionerna enligt 1 § är

- 1. tjänster som krävs för att öppna, inneha och avsluta ett betalkonto,*
 - 2. tjänster som gör det möjligt att sätta in medel på ett betalkonto,*
 - 3. tjänster som gör det möjligt att inom EES över disk eller i uttagsautomater ta ut kontanter från ett betalkonto, och*
 - 4. utförande inom EES av följande betalningstransaktioner:*
 - a) autogirering,*
 - b) betalningar genom ett debetkort, inbegripet betalningar online,*
- samt*
- c) betalningar, inbegripet stående överföringar, vid terminaler, över disk och via kreditinstitutets onlinetjänster.*

Paragrafen innehåller en uppräknig av de tjänster som enligt artikel 17.1 i betalkontodirektivet ingår i de grundläggande funktionerna. Enligt lagförslaget ska dock tjänsterna kunna utföras inom hela EES-området om kreditinstitutet erbjuder andra kunder denna möjlighet.

Behandlingen av en ansökan om betalkonto

3 § En ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner ska behandlas skyndsamt. Ärendet ska avgöras så snart som möjligt och senast tio bankdagar efter det att kreditinstitutet tagit emot en fullständig ansökan.

Om ansökan avslås, ska konsumenten omedelbart underrättas om detta och om vart han eller hon kan vända sig för att klaga på beslutet. Underrättelsen ska göras skriftligen och utan kostnad för konsumenten. Om det är möjligt, ska skälen för avslaget framgå av underrättelsen.

Paragrafens första stycke genomför artikel 16.3 i betalkontodirektivet, och innebär att en ansökan om betalkonto ska behandlas utan dröjsmål och senast inom tio bankdagar efter det att kreditinstitutet har tagit emot en fullständig ansökan.

Om en ansökan om betalkonto avslås, ska konsumenten enligt artikel 16.7 skriftligen underrättas om detta och om förfarandet för att klaga över beslutet samt rätten att kontakta den relevanta behöriga myndigheten och det utsedda organet för alternativ tvistlösning.

I 11 § lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden finns en bestämmelse om att en näringsidkare som helt eller delvis motsätter sig ett krav från en konsument på grund av ett avtal mellan dem samtidigt ska ge konsumenten information om den nämnd för alternativ tvistlösning som konsumenten kan vända sig till för att få sitt krav prövat. Det är en allmän bestämmelse som även är tillämplig på förhållandet mellan kreditinstitut och konsumenter. Om en ansökan om betalkonto avslås finns det emellertid inget avtalsförhållande som konsumenten kan grunda sitt krav på. I andra stycket har det därför införts en skyldighet för kreditinstitut att underrätta konsumenten om vart han eller hon ska vända sig för att begära ändring av beslutet. Det omfattar en skyldighet att informera såväl om eventuell möjlighet att begära omprövning hos en kundombudsman, att lämna in klagomål till tillsynsmyndigheten och att vända sig till Allmänna reklamationsnämnden för att få kravet prövat.

I andra stycket anges vidare att skälen för avslaget om möjligt ska framgå av underrättelsen. Av artikel 16.7 i betalkontodirektivet framgår att det finns situationer när anledningarna till avslaget inte ska anges, nämligen om det skulle skada den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen, eller strida mot bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Avgifter för betalkonto med grundläggande funktioner

4 § Ett kreditinstitut får ta ut endast rimliga avgifter för att tillhandahålla en konsument ett betalkonto och för de grundläggande funktioner som knyts till kontot.

Paragrafen innehåller en begränsning av möjligheten att ta ut annat än rimliga avgifter för att tillhandahålla en konsument ett betalkonto med anknutna grundläggande funktioner. Vid bedömningen av vad som är rimliga avgifter ska enligt artikel 18.3 i betalkontodirektivet nationella inkomstnivåer beaktas, liksom de genomsnittliga avgifter som kreditinstitut i den berörda medlemsstaten tar ut för de tjänster som tillhandahålls genom betalkonton. I avgifterna ingår inte bara årsavgifter för betalkonton, utan även eventuella ansökningsavgifter och avgifter för att utföra de tjänster som ingår i de grundläggande funktionerna enligt 2 §.

Avgifter som bedöms vara för höga kan ge tillsynsmyndigheten skäl att ingripa mot kreditinstitutet. En konsument som krävs på orimligt höga avgifter kan med stöd av bestämmelserna i paragrafen motsätta sig betalning med stöd av den här bestämmelsen. Uppstår en tvist med anledning av detta kan avgifternas storlek också prövas av Allmänna reklamationsnämnden.

Information om villkor och avgifter

5 § Innan en konsument öppnar ett betalkonto med grundläggande funktioner ska kreditinstitutet ge honom eller henne en förteckning över de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton i Sverige och, i den mån kreditinstitutet tillhandahåller dessa tjänster, informera om avgifterna för dem.

Utöver det informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster som följer av 4 kap. ska kontohavaren minst en gång per år få kostnadsfri information om aktuella avgifter och räntesatser för de tjänster som knyts till konsumentens betalkonto.

Paragrafens första stycke innehåller en bestämmelse som genomför artikel 4.1 i betalkontodirektivet om ett kreditinstituts skyldighet att lämna standardiserad information om de vanligaste tjänsterna

som är knutna till betalkonton, och om avgifterna för dessa tjänster i den mån kreditinstitutet tillhandahåller dem.

I 4 kap. lagen om betaltjänster finns det ett informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster. I paragrafens andra stycke regleras förpliktelsen enligt artikel 5.1 i betalkontodirektivet att därutöver att åtminstone årligen redovisa avgifter och räntor.

Byte av betalkonto

6 § *Ett kreditinstitut ska ha rutiner för byte av betalkonto i samma valuta mellan institutet och ett annat kreditinstitut i Sverige. Rutinerna ska säkerställa att ett sådant byte kan genomföras snabbt och utan onödiga olägenheter för konsumenten.*

Det kreditinstitut som en konsument vid ett byte vill öppna ett betalkonto hos ska på begäran av konsumenten kontakta det kreditinstitut som konsumenten har ett betalkonto hos och se till att bytet genomförs. Bytet ska vara genomfört inom högst den tidsram som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

Enligt paragrafens första stycke ska ett kreditinstitut ha rutiner för byte av betalkonto mellan kreditinstitut inom Sverige. Av andra meningen framgår vad dessa rutiner ska syfta till. Av andra stycket framgår att det är det mottagande kreditinstitutet som, om konsumenten begär det, ska kontakta det överförande institutet och se till att bytet genomförs. Motiveringen finns i avsnitt 7.3.

7 § *Ekonomisk skada som har uppstått för en konsument till följd av att ett kreditinstitut inte har uppfyllt sina skyldigheter att genomföra bytet enligt 6 § ska ersättas av det kreditinstitutet.*

Paragrafen innehåller en bestämmelse om skadeståndsskyldighet för ett kreditinstitut som har skadat konsumenten genom att inte ha haft eller inte tillämpat tillfredsställande bytesrutiner.

Uppsägning av ett avtal om betalkonto

8 § Ett kreditinstitut får säga upp ett avtal om betalkonto, endast om

1. konsumenten avsiktligt har använt betalkontot för olagliga ändamål,

2. det inte har förekommit några transaktioner på betalkontot under mer än 24 på varandra följande månader, eller

3. konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot, och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten inte hade fått öppna ett sådant konto.

Paragrafen genomför artikel 19.2 a) – c) i betalkontodirektivet. Den reglerar uttömmande de fall då ett kreditinstitut ensidigt får häva ett avtal om tillgång till betalkonto. Det är både de grundläggande funktionerna och själva kontot som får sägas upp. I fråga om transaktionerna enligt 2 avses inte avgifts- och räntetransaktioner. Motiveringen finns i avsnitt 5.3.

Bemyndiganden

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. den information som ett kreditinstitut ska lämna till en konsument enligt 5 § första stycket, och

2. rutinerna för byte av betalkonto mellan kreditinstitut.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela kompletterande föreskrifter till bestämmelserna i kapitlet. I betalkontodirektivet finns det detaljerade bestämmelser om hur den standardiserade information om tjänster och avgifter som enligt 5 § ska lämnas till konsumenterna ska vara utformad. Motsvarande regler ska enligt 1 kunna finnas i myndighetsföreskrifter. Enligt 2 ska också föreskrifter om rutinerna för byte av betalkonto mellan kreditinstitut kunna meddelas på myndighetsnivå.

Ikraftträdandebestämmelsen

Betalkontodirektivet ska vara genomfört av medlemsstaterna senast den 18 september 2016. Författningsändringarna föreslås träda i kraft först vid den tidpunkten.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande av experten Anna Wilbe

Utmaningar på den svenska betalningsmarknaden

Sverige har idag en av de mest effektiva betalningsmarknaderna i världen. Kontantanvändningen i Sverige minskar stadigt till förmån för digitala betalningar. Utvecklingen på betalningsmarknaden går snabbt då många nya sätt att göra betalningar lanseras. Ofta är dessa baserade på mobiltelefoner eller kräver internetuppkoppling. Det är i huvudsak en positiv utveckling som kan ge oss smidigare, billigare och säkrare betaltjänster i framtiden, men den medför också utmaningar för samhället. Utmaningarna uppkommer på grund av den minskande tillgången till kontanttjänster i landet. Att det finns alternativ till kontanter är en klen tröst för den som av något skäl inte har tillgång till eller inte har förmåga att använda digitala betaltjänster. Om utvecklingen av kontanttjänster inte går i takt med tillgången till och användningen av digitala betaltjänster riskerar vissa grupper att helt stå utan möjlighet att betala och ta betalt. En utmaning för samhället är därför att upprätthålla en tillräcklig nivå på kontantservicen för att säkerställa att det går att genomföra betalningar i de situationer då andra lämpliga alternativ inte finns. Införlivandet av betalkontodirektivet i svensk rätt innebär en möjlighet att överväga hur denna utmaning kan hanteras.

Jag delar i stora drag utredningens förslag hur betalkontodirektivet ska införlivas i svensk rätt. Beträffande hur tillgången till betaltjänster ska regleras har jag dock invändningar.

Tillgång till betaltjänster enligt direktivet

Betalkontodirektivet kräver att medlemstaterna ser till att samtliga konsumenter är garanterade betalkonton med grundläggande funktioner. För att uppnå detta ska alla eller ett tillräckligt antal kreditinstitut erbjuda dessa konton och de betaltjänster som utgör grundläggande funktioner, både idag och i framtiden. Grundläggande funktioner omfattar bland annat insättning och uttag av kontanter. Sverige har alltså en skyldighet att se till att det finns betalkonton med samtliga betaltjänster som räknas upp i direktivet och att tillräckligt många institut erbjuder dem. Utredningen föreslår en reglering som innebär att kreditinstituten även fortsättningsvis själva ska få välja vilka av dessa betaltjänster de vill erbjuda. Direktivet möjliggör ett sådant alternativ, men det innebär att staten inte kommer att ha några möjligheter att påverka vilka betaltjänster som erbjuds av instituten eller i vilken omfattning eller på vilket sätt de erbjuds. Och staten har som ovan nämnts ett ansvar att garantera samtliga konsumenter de betaltjänster som utgör grundläggande funktioner. Jag ifrågasätter därför om en lagstiftning där instituten själva avgör vilka tjänster som ska erbjudas kan säkerställa att Sverige lever upp till direktivets krav att garantera samtliga konsumenter rätt till betaltjänsterna, idag och i framtiden. Jag gör också en annan bedömning av de problem som kreditinstitutens minskande kontantservice skapar.

Tillgång till kontanttjänster i Sverige idag

Utredningen bedömer att dagens tillgång till de betaltjänster som ska garanteras konsumenter är tillräcklig i Sverige för att leva upp till direktivets krav. Jag är tveksam till om det är en riktig bedömning, åtminstone vad gäller tillgången till vissa kontanttjänster.

Det är svårt att hitta en entydig och objektiv verklighetsbeskrivning av behovet av och problemen med kontanttjänster i Sverige. Inte heller direktivet ger någon klar definition av vad som kan anses vara tillräcklig tillgång, vilket ger utrymme för subjektiva tolkningar. Den mest aktuella och oberoende rapporten av tillgången till betaltjänster inklusive kontanttjänster är Länsstyrelsernas årsrapport från 2015 (Bevakning av grundläggande betaltjänster). Här konstateras bland annat att flera konsument-

grupper såsom äldre personer, personer med funktionsnedsättning, nyanlända och personer med dålig ekonomi inte i tillräcklig utsträckning kan ta del av de digitala betaltjänsterna och därför fortfarande har behov av kontanttjänster. Vidare finns vissa geografiska områden där brister i tekniken gör att digitala betalsätt fungerar mindre bra och därmed gör personer och företag i sådana områden beroende av kontanter. Det är i dessa avseenden framförallt tillgången till insättningstjänster som är bristfällig idag. För att kunna göra insättningar är konsumenter hänvisade till kreditinstitut, till skillnad från uttag där också andra aktörer tillhandahåller tjänsten. Jag delar i huvudsak utredningens beskrivning av situationen i Sverige idag men tror att problembilden underskattas. Direktivet har också ett tydligt konsumentperspektiv och med den utgångspunkten måste man enligt min mening ställa höga krav på tillgången på kontanttjänster för de konsumenter som inte har några alternativ. Jag anser därför att det kan ifrågasättas om Sverige idag lever upp till direktivets krav att garantera konsumenter tillräcklig tillgång till kontanttjänster.

Tillgång till betaltjänster i Sverige i framtiden

En aspekt som gör problemet ännu större är att en reglering som innebär att varje institut själv får avgöra vilka betaltjänster det vill erbjuda inte heller ger staten en möjlighet att ingripa om utbudet av betaltjänster minskar ytterligare eller helt faller bort. Av direktivet framgår att det inte är tillräckligt att betalkonton med grundläggande funktioner enbart erbjuds av kreditinstitut som endast tillhandahåller tjänster online. Om inga krav ställs på institutens tjänsteutbud kan t.ex. kontantservicen avvecklas snabbt och helt försvinna från marknaden utan att staten kan förhindra det. Bankföreningens statistik visar att över hälften av bankkontoren var kontantlösa vid utgången av år 2014. Under år 2015 har ännu fler bankkontor blivit kontantlösa. Om samtliga bankkontor skulle bli kontantlösa skulle Sverige definitivt bryta mot direktivet (även om min bedömning är att direktivet ställer betydligt högre krav än så).

Utredningen gör bedömningen att det inte finns anledning att anta att tillgången på kontanttjänster kommer minska så kraftigt

jämfört med behovet av dem att det skulle innebära att direktivet inte kommer anses genomfört i framtiden. Jag är tveksam till om det går att göra en sådan bedömning. Även om jag delar utredningens bedömning att människors behov av betaltjänster i första hand bör mötas av förbättrade möjligheter att använda digitala betaltjänster, finns det inga garantier för att dessa kommer på plats i den takt som krävs. Avvecklingen av kontantservicen styrs idag av instituten och utifrån varje instituts egen definition av tillräcklig kundefterfrågan vilket avgör när ett kontor eller en bankomat stängs ned.

En lagstiftning som tillåter instituten att fritt välja vilka betaltjänster de vill erbjuda innebär också att det inte finns några garantier för att instituten kommer att fortsätta erbjuda andra grundläggande funktioner, såsom debetkort och autogiro, i tillräcklig utsträckning. Även om det inte finns några sådana tecken på en sådan utveckling idag, kommer det inte finnas någon möjlighet för staten att ingripa mot instituten i ett sådant scenario.

En konsekvens med utredningens förslag är alltså att det inte finns någon garanti för att Sverige kan leva upp till direktivets krav att säkerställa att konsumenter har tillgång till samtliga betaltjänster, varken idag eller i framtiden.

Ansvar för kontanttjänster

Enligt utredningsdirektiven ska utredningen också särskilt överväga vilka lagstiftningsåtgärder som behövs för att möjliggöra insättning och uttag av kontanter. Något förslag till lagstiftning på detta område lämnas dock inte av utredningen. Jag tror att det finns en stor risk att problemen med den minskande kontantservicen kommer att öka eftersom alternativa betaltjänster inte kommer kunna ersätta kontanter i samma takt för alla. Länsstyrelserna har idag ett ansvar för att trygga tillgången till grundläggande betaltjänster och med en oförändrad lagstiftning kommer ett allt större ansvar då att hamna på dem och därmed öka statens kostnader. Det kan på sikt innebära att det är staten som har det största ansvaret för tillgången till kontanttjänsterna och inte kreditinstituten där kunderna har sina betalkonton. Lagstiftaren måste ställa sig frågan om det är en önskvärd utveckling

eller om det finns andra bättre lösningar. Länsstyrelsernas upphandling av betaltjänstombud är resurskrävande och det har också visat sig svårt att hitta intresserade och lämpliga företag.

Utvecklingen mot ett allt mer kontantlöst samhälle är positiv, men vägen dit behöver gå i en takt som gör att människor har möjlighet att ställa om sitt sätt att betala utan att skapa osäkerhet eller otrygghet. Min bedömning är att det behövs åtgärder både för att bromsa takten på avvecklingen av kontantservicen och åtgärder för att utveckla tillgången till och användningen av digitala betaltjänster. Ytterst är det statens ansvar att säkerställa att nödvändiga åtgärder vidtas på båda sidor, vilka åtgärder som ska vidtas och vem som är bäst lämpad att göra det. Här behövs sannolikt en ökad samverkan mellan både marknaden och staten.

Tänkbara lagstiftningsåtgärder

Utredningen redogör för vissa problem med att ålägga kreditinstituten ett lagstadgat ansvar för att tillhandahålla de betaltjänster som utgör grundläggande funktioner enligt betalkontodirektivet. Även om jag också anser att det finns utmaningar med en sådan reglering, tror jag att det är möjligt att hitta en väl avvägd reglering som både tillgodoser konsumenternas behov och som inte blir alltför betungande för kreditinstituten. Det vore klokt av lagstiftaren att ta tillfället i akt och införa en reglering som möjliggör för staten att ingripa om kreditinstitutens utbud av betaltjänster inte motsvaras av konsumenternas behov och som riskerar att Sverige inte kan leva upp till direktivets krav.

Min bedömning är att det är möjligt med en reglering av institutens ansvar för betaltjänster som är tillräckligt flexibel för att möjliggöra en fortsatt utveckling mot en mer effektiv och modern betalningsmarknad. En sådan reglering bör inte kunna användas för att kräva att ett enskilt institut etablerar eller bibehåller ett visst kontor utan ett visst mått av flexibilitet i institutens servicenivå bör tillåtas. Till exempel bör det fortsatt vara möjligt för ett institut att erbjuda betaltjänster genom samarbetsparters (ombud), genom automater eller på annat sätt. Kunderna ska inte kunna förvänta sig obegränsad service om de har tillräcklig tillgång till alternativa

betaltjänster eller om andra aktörer på marknaden tillhandahåller den service som efterfrågas.

Tillgången till, och den geografiska närheten till kontanttjänster blir sannolikt en viktig fråga vid tillsynen av en sådan reglering. Kontanttjänster bör även ses i ljuset av andra möjligheter att göra betalningar och institutets ansträngningar att hjälpa kunden till alternativ. Rimligt avstånd till kontanttjänster bör också bedömas utifrån hur utbredd kontantanvändningen är och det kan variera över tid. En lagstiftning som tydliggör att instituten har ett ansvar för sina kunders behov av betaltjänster kan i bästa fall leda fram till att instituten självmant tar ett ökat ansvar för sina kunder genom att bibehålla och etablera olika samarbeten samt ge incitament till att utveckla mer användarvänliga digitala betaltjänster så att fler människor kan använda dem. Detaljreglering och ingripanden från staten mot kreditinstitutet med stöd av regleringen kanske då inte blir nödvändigt.

Ytterst ett statligt ansvar

När det gäller tillgång till kontantservice bör det finnas en gräns för vad som kan krävas av marknaden. Att se till att det finns tillräckligt god geografisk spridning, på vissa platser och orter där det inte är rimligt att kräva att marknaden tillhandahåller service, bör också fortsatt vara ett statligt ansvar. Till skillnad från idag skulle en reglering av institutens ansvar för betaltjänster innebära att det ytterst är staten som avgör när marknaden kan och bör tillgodose kundernas behov och när det istället är en statlig uppgift. Det är naturligtvis ingen lätt uppgift, men Länsstyrelserna gör redan idag en bedömning av när staten ska gå in med stöd till olika åtgärder. Den uppgiften skulle behöva utökas med en uppgift för staten att bedöma om marknaden tagit sitt ansvar i tillräcklig utsträckning.

Tillgång till betalkonto och betaltjänster för andra än konsumenter

Utredningens förslag är att rätten till betalkonto och betaltjänster inte ska utvidgas till föreningar och företag eftersom nackdelarna med en sådan reglering överstiger behoven. Jag tror att utredningen överskattar nackdelarna för instituten med en sådan reglering. Av Länsstyrelsernas årsrapport 2015 framgår att problem med grundläggande betaltjänster påverkar utvecklingen av föreningslivet och tillväxten för företagare på landsbygden och i skärgårdar negativt. Även om behoven inte är helt klarlagda får det anses otillfredsställande att Finansinspektionen får dagliga samtal från småföretagare som inte får tillgång till betaltjänster. Det finns därmed anledning att överväga att ge också föreningar och företag samma rätt som konsumenter till betalkonto och betaltjänster. För betalningsmarknadens effektivitet och ur ett samhällsperspektiv bör det vara positivt om så många aktörer som möjligt får tillgång till betaltjänster via ett kreditinstitut. Det bör också vara positivt ur ett penningtvättsperspektiv att dessa betalningar sker över ett konto. Intresset för utländska företag att öppna betalkonton i Sverige torde vara begränsat om de inte har någon verksamhet i landet. Om företaget har verksamhet i landet får det antas ha ett berättigat intresse av att kunna öppna betalkonto för att utföra betalningar. Även om penningtvätsbedömningarna kan bli mer komplicerade för instituten vid företagskunder än för konsumenter, förhindrar inte direktivet att kreditinstituten tar ut avgifter som täcker kostnaderna för detta.

Kommittédirektiv 2015:39

Betaltjänster, förmedlingsavgifter och grundläggande betalkonton

Beslut vid regeringssammanträde den 1 april 2015

Sammanfattning

En särskild utredare ska lämna förslag till de lagändringar som krävs i svensk rätt för att genomföra de regler som följer av det pågående arbetet inom EU med anledning av Europeiska kommissionens förslag (KOM [2013] 547) till Europaparlamentets och rådets direktiv om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2013/36/EU och 2009/110/EG samt upphävande av direktiv 2007/64/EG.

Utredaren ska också lämna förslag till de ändringar i svensk lagstiftning som behövs för att komplettera de regler som följer av det pågående arbetet med anledning av kommissionens förslag (KOM [2013] 550) till Europaparlamentets och rådets förordning om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner.

Utredaren ska vidare lämna förslag till de lagändringar som krävs i svensk rätt för att genomföra de regler som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

Uppdraget ska redovisas senast den 4 januari 2016.

Betaltjänstdirektivet och motsvarande svenska regler

Gällande svensk reglering

Till grund för det nuvarande svenska regelverket om betaltjänster ligger betaltjänstdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG). Betaltjänstdirektivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2010:751) om betaltjänster, kallad betaltjänstlagen, och lagen (2010:738) om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument (se prop. 2009/10:220 och prop. 2009/10:122).

Betaltjänstlagen innehåller bestämmelser om betaltjänster som tillhandahålls i Sverige och utförs inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i euro eller i någon annan av EES-ländernas valutor. I lagen finns också bestämmelser om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer. Lagen innehåller vidare bestämmelser om tillståndsplikt för tillhandahållande av betaltjänster, betalningsinstituts och registrerade betaltjänstleverantörers rörelse, informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster, genomförande av betaltjänster, behandling av personuppgifter, tillträde till betalningssystem, tillsyn och ingripanden. Föreskrifter som kompletterar lagen finns i förordningen (2010:1008) om betaltjänster och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2010:3) om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer.

Lagen om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument innehåller bestämmelser om vilka skyldigheter en kontohavare har vid användningen av ett betalningsinstrument och vilket betalningsansvar som gäller vid obehöriga transaktioner.

Förslaget till betaltjänstdirektiv

Europeiska kommissionen lämnade den 24 juli 2013 förslag till ett reviderat direktiv om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2013/36/EG och 2009/110/EG samt upphävande av direktiv 2007/64/EG, kallat betaltjänstdirektivet.

Förslaget till direktiv innebär dels att en stor del av reglerna i 2007 års betaltjänstdirektiv överförs mer eller mindre oförändrade till det nya direktivet, dels att det införs nya regler eller regler som är mer utförliga än motsvarande regler i 2007 års direktiv.

Den föreslagna regleringen innehåller bl.a. följande förändringar.

- Tillämpningsområdet utökas i fråga om geografiskt område och valutor.
- Bestämmelser om tredjepartsbetaltjänstleverantörer införs.
- Skyddskraven för betalningsinstitut effektiviseras och harmoniseras ytterligare.
- En webbportal inrättas vid Europeiska bankmyndigheten (Eba).
- Taket för när medlemsstaterna ska kunna medge undantag för små aktörer sänks.
- Bestämmelserna om betalningsinstitutens tillgång till betalkonto och tillträde till betalningssystem justeras för att säkerställa lika behandling av olika kategorier av auktoriserade betaltjänstleverantörer.
- Användningen av tilläggsavgifter harmoniseras ytterligare och anpassas till bl.a. förordningen om förmedlingsavgifter.
- Bestämmelserna om ansvarsfördelningen mellan inblandade leverantörer vid icke auktoriserade betalningstransaktioner anpassas så att även tredjepartsbetaltjänstleverantörer omfattas.
- Tillämpningsområdet för tvistlösning utanför domstol utökas.
- Eba ges uppdraget att på ett antal områden ta fram riktlinjer eller tekniska standarder för tillsyn.

Förslaget till förordning om förmedlingsavgifter

Europeiska kommissionen presenterade den 24 juli 2013 förslag till en förordning om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner. Förslaget innebär att gemensamma regler för förmedlingsavgifter (även kallade mellanbanksavgifter) fastställs för kortbaserade betalningstransaktioner inom EU.

I förordningen föreslås bestämmelser om taknivåer för förmedlingsavgifter. Förslaget innehåller också bestämmelser om redovisning och om krav som ställs på kortsystem och betaltjänstleverantörer. Förordningens tillämpningsområde omfattar samtliga kortbetalningar som görs inom EU. Företagskort och s.k. trepartssystem föreslås dock undantas från bestämmelserna om taknivåer för förmedlingsavgifter. Flertalet av de kredit- och debetkort som innehas av konsumenter kommer att omfattas av bestämmelserna om taknivåer.

Därutöver finns bestämmelser som riktar sig till medlemsstaterna och som avser sanktioner, klagomålshantering och tvistlösning.

Betalkontodirektivet

Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, kallat betalkontodirektivet, införs en ram för skydd av konsumenters rättigheter i samband med tillgång till och användning av betalkonton. Regleringen tar sikte på bl.a. följande områden:

- Rätt för konsumenter som är lagligen bosatta inom EU att öppna och använda betalkonton med grundläggande funktioner samt rätt till tvistlösning utanför domstol.
- Tjänster som bl.a. möjliggör insättning av medel på betalkonto och uttag av kontanter.
- Tjänster för byte av betalkonton som tillhandahålls av betaltjänstleverantörer till konsumenter.
- Insyn i och jämförbarhet mellan avgifter som tas ut av konsumenter för betalkonton.
- Behöriga myndigheter och deras arbetsuppgifter.
- Sanktioner.

Uppdraget

Det finns behov av att analysera och överväga ett antal frågor med anledning av förslaget till betaltjänstdirektiv, förslaget till förordning om förmedlingsavgifter och betalkontodirektivet. En särskild utredare bör få i uppdrag att göra detta.

Utredaren ska analysera vilka ändringar av den svenska lagstiftningen som behövs för att dels anpassa den till EU-förordningen, dels genomföra EU-direktiven. Utredaren ska ta fram underlag och utarbeta de författningsförslag som bedöms som lämpliga och ändamålsenliga. I sitt arbete ska utredaren beakta arbetet inom EU med framtagande av delegerade akter till direktiven.

I fråga om betaltjänstdirektivet ska utredaren särskilt överväga vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas för att säkerställa dels betalningsinstitutens tillgång till betalkonto, dels att tillträdesreglerna till betalningssystem är objektiva, icke-diskriminerande och proportionella.

I fråga om betalkontodirektivet ska utredaren särskilt överväga vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas för att möjliggöra insättning och uttag av kontanter på betalkonto. Utredaren ska vidare ta ställning till om det finns behov av att helt eller delvis utvidga regelverket till att avse andra aktörer än konsumenter, om befintliga tjänster för byte av betalkonto fungerar och hur identifieringsfrågorna ska hanteras.

EU-direktiven innebär en reglering som i stora delar är fullt harmoniserad. På vissa områden öppnar dock direktiven upp möjligheter för medlemsstaterna att göra nationella val och att i vissa fall ställa mer långtgående krav. Utredaren ska därför analysera och ta ställning till hur dessa optioner ska genomföras.

Utredaren ska vidare analysera och överväga om det finns behov av att behålla eller införa andra bestämmelser än de som föreskrivs i direktiven och, i den mån direktiven ger medlemsstaterna denna möjlighet, utarbeta författningsförslag som bedöms som lämpliga och ändamålsenliga för den svenska regleringen. I de fall direktiven ger medlemsstaterna möjlighet att ställa upp mer långtgående krav ska behovet av ett starkt konsumentskydd beaktas.

En EU-förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater inom EU. Förslaget till förordning om förmedlingsavgifter innebär emellertid att nuvarande lagregler behöver

ändras för att anpassas till förordningen. Det finns därför ett behov av att analysera och överväga ett antal frågor med anledning av förslaget till förordning. På vissa områden öppnar förordningen även upp möjligheter för medlemsstaterna att göra nationella val. Utredaren ska därför analysera och ta ställning till hur dessa optioner ska genomföras. Utredaren ska i sitt arbete beakta att förordningen föreslås träda i kraft den tjugonde dagen efter offentliggörandet i Europeiska unionens officiella tidning.

Utredarens huvuduppgifter är således att

- analysera direktiven och utarbeta de författningsförslag som behövs för att genomföra direktiven i svensk rätt,
- ta fram underlag och utarbeta de författningsförslag som bedöms som lämpliga och ändamålsenliga med hänsyn till framför allt behovet av ett starkt konsumentskydd, i de fall direktiven ger medlemsstaterna möjlighet att ställa upp mer långtgående krav,
- beakta arbetet inom EU med framtagande av delegerade akter till direktiven, och
- analysera vilka ändringar av den svenska lagstiftningen som behövs för att anpassa den till de regler som föreslås i förordningen och utarbeta nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska utifrån de regler som föreslås lämna en redovisning av de konsekvenser och kostnader som uppstår för betaltjänstanvändare, betaltjänstleverantörer, tredjepartsbetaltjänstleverantörer, övriga fysiska och juridiska personer samt Finansinspektionen och staten i övrigt. I uppdraget ingår att särskild hänsyn ska tas till dessa och övriga konsekvenser redan vid utformningen av förslagen.

Samråd och redovisning av uppdraget

Utredaren ska i sitt arbete samråda med berörda myndigheter, organisationer och företag som har relevans för utredningsuppdraget samt samråda med andra utredningar om genomförande av EU-rättsakter på finansmarknadsområdet i frågor som är gemensamma.

Utredaren ska beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och inom EU samt hålla sig informerad om arbetet i andra länder inom EES med att genomföra direktiven. Utredaren ska även följa Europeiska kommissionens och Ebas arbete med regler som ska komplettera direktiven.

Uppdraget ska redovisas senast den 4 januari 2016. Eventuella förslag som har betydelse för framtagande av kompletterande regler till förordningen om förmedlingsavgifter ska delredovisas senast den 17 augusti 2015.

(Finansdepartementet)

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2014/92/EU**av den 23 juli 2014****om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner****(Text av betydelse för EES)**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Enligt artikel 26.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska den inre marknaden omfatta ett område utan inre gränser där den fria rörligheten för varor, personer, tjänster och kapital säkerställs. En fragmenterad inre marknad skadar konkurrenskraften, tillväxten och skapandet av sysselsättning inom unionen. Att undanröja direkta och indirekta hinder för den inre marknads funktion är avgörande för att fullborda den. Unionsåtgärder när det gäller den inre marknaden för den finansiella tjänstesektorn för privatpersoner har redan i hög grad bidragit till att utveckla betaltjänstleverantörernas gränsöverskridande verksamhet, öka konsumenternas valmöjligheter och förbättra kvaliteten på och insynen i erbjudandena.
- (2) I detta avseende fastställs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG ⁽⁴⁾ grundläggande krav på insyn när det gäller de avgifter som betaltjänstleverantörer tar ut för tjänster i samband med betalkonton. Detta har underlättat betaltjänstleverantörernas verksamhet avsevärt genom enhetliga regler för tillhandahållandet av betaltjänster och den information som ska lämnas, minskad administrativ börda och sänkta kostnader för betaltjänstleverantörerna.
- (3) En välfungerande inre marknad och utvecklingen av en modern, socialt integrerad ekonomi är i allt högre grad beroende av att betaltjänster är tillgängliga för alla. Ny lagstiftning måste i detta avseende vara en del av en smart ekonomisk strategi för unionen, som måste ta faktisk hänsyn till mer utsatta konsumenters behov.

⁽¹⁾ EUT C 51, 22.2.2014, s. 3.

⁽²⁾ EUT C 341, 21.11.2013, s. 40.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 15 april 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 23 juli 2014.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG (EUT L 319, 5.12.2007, s. 1).

- (4) Som Europaparlamentet påpekade i sin resolution av den 4 juli 2012 med rekommendationer till kommissionen om tillgång till grundläggande banktjänster måste det dock göras mer för att förbättra och utveckla den inre marknaden för banktjänster till privatkunder. För närvarande hämmar bristen på insyn i och jämförbarhet hos avgifter samt svårigheterna med att byta betalkonton fortfarande utvecklingen av en fullständigt integrerad marknad och bidrar till en låg nivå av konkurrens inom banksektorn för privatkunder. Dessa problem måste åtgärdas och höga kvalitetsstandarder måste uppnås.
- (5) Dagens förhållanden på den inre marknaden kan avskräcka betaltjänstleverantörer från att utöva sin frihet att etablera sig eller erbjuda tjänster inom unionen på grund av svårigheten att få kunder på en ny marknad. Det krävs ofta en stor investering för att gå in på en ny marknad. En sådan investering kan endast motiveras om leverantören förväntar sig tillräckliga möjligheter och en motsvarande efterfrågan hos konsumenterna. Konsumenternas låga rörlighet när det gäller finansiella tjänster för privatpersoner beror till stor del på bristen på insyn och jämförbarhet när det gäller de avgifter och tjänster som erbjuds och på svårigheter i samband med byte av betalkonton. Dessa faktorer dämpar också efterfrågan. Detta gäller särskilt i gränsöverskridande sammanhang.
- (6) Dessutom kan betydande hinder för fullbordandet av den inre marknaden för betalkonton också uppstå genom fragmenteringen av de befintliga nationella regelverken. De nuvarande bestämmelserna på nationell nivå om betalkonton och i synnerhet om jämförbarhet hos avgifter samt byte av betalkonton varierar. När det gäller byten har bristen på enhetliga bindande bestämmelser på unionsnivå lett till varierande praxis och bestämmelser på nationell nivå. Dessa skillnader är ännu mer framträdande när det gäller jämförbarhet hos avgifter där det inte finns några bestämmelser, inte ens självregleringsbestämmelser, på unionsnivå. Om dessa skillnader skulle bli ännu mer betydande i framtiden, eftersom betaltjänstleverantörerna tenderar att anpassa sin praxis efter de nationella marknaderna, skulle detta öka kostnaderna för att bedriva gränsöverskridande verksamhet jämfört med inhemska leverantörers kostnader och på så sätt göra det mindre lockande att bedriva verksamhet på gränsöverskridande basis. Den gränsöverskridande verksamheten på den inre marknaden försvåras också av hindren för att öppna ett betalkonto utomlands. De nuvarande restriktiva kriterierna för rätten att öppna betalkonton kan hindra unionsmedborgare från att röra sig fritt inom unionen. Om alla konsumenter får tillgång till ett betalkonto kommer de att kunna delta på den inre marknaden och ta del av fördelarna med den inre marknaden.
- (7) Eftersom vissa potentiella kunder inte öppnar betalkonton, antingen för att de inte får eller för att inte erbjuds lämpliga produkter, utnyttjas den potentiella efterfrågan på betalkontotjänster i unionen inte fullt ut i dag. Om fler konsumenter deltog på den inre marknaden skulle detta vara en ytterligare motivation för betaltjänstleverantörer att gå in på nya marknader. Att skapa förutsättningar för att ge alla konsumenter tillgång till ett betalkonto är också nödvändigt för att främja deras deltagande på den inre marknaden och ge dem möjlighet att ta del av de fördelar som den inre marknaden har medfört.
- (8) Insyn i och jämförbarhet hos avgifter har behandlats på unionsnivå i ett självregleringsinitiativ som bankindustrin lanserat. Det gick dock aldrig att nå en slutlig överenskommelse om det initiativet. När det gäller byten innehåller de gemensamma principer som infördes 2008 av EBIC (European Banking Industry Committee) en mallmekanism för byten mellan betalkonton som erbjuds av banker i samma medlemsstat. Eftersom de inte är bindande har dessa gemensamma principer emellertid inte tillämpats enhetligt inom unionen, och de har inte gett tillfredsställande resultat. Vidare gäller de gemensamma principerna endast byte av betalkonto på nationell nivå och berör inte gränsöverskridande byten. När det slutligen gäller tillgång till ett grundläggande betalkonto uppmanades medlemsstaterna i kommissionens rekommendation 2011/442/EU ⁽¹⁾ att vidta de åtgärder som var nödvändiga för att se till att den tillämpades senast sex månader efter offentliggörandet. Hittills är det endast ett fåtal medlemsstater som följer de viktigaste principerna i den rekommendationen.

⁽¹⁾ Kommissionens rekommendation 2011/442/EU av den 18 juli 2011 om tillgång till ett grundläggande betalkonto (EUT L 190, 21.7.2011, s. 87).

- (9) För att stödja en effektiv och problemfri finansiell rörlighet på lång sikt är det mycket viktigt att införa en enhetlig uppsättning regler för att hantera problemet med låg konsumentrörlighet, och i synnerhet att förbättra möjligheterna att jämföra betalkontotjänster och betalkontoavgifter, och att öka viljan att byta betalkonto, samt undvika diskriminering på grund av bosättningsort av konsumenter som vill öppna och använda ett betalkonto på gränsöverskridande basis. Vidare är det mycket viktigt att anta lämpliga åtgärder för att främja kundernas deltagande på marknaden för betalkonton. Dessa åtgärder kommer att göra det mer attraktivt för betaltjänstleverantörer att gå in på den inre marknaden och skapa rättvisa villkor, vilket kommer att leda till ökad konkurrens och effektiv fördelning av resurser på unionens finansiella marknad för privatpersoner, till gagn för såväl företag som konsumenter. Information som ger insyn i avgifter och bytesmöjligheter kommer tillsammans med rätten till tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner också att göra det lättare för unionsmedborgarna att söka leverantörer i hela unionen, och därmed dra nytta av en fullt fungerande inre marknad för finansiella tjänster till privatpersoner och bidra till den fortsatta utvecklingen av den inre marknaden.
- (10) Det är också av avgörande betydelse att se till att detta direktiv inte hämmar innovation på området för finansiella tjänster till privatpersoner. Varje år blir ny teknik tillgänglig, vilket kan göra den nuvarande typen av betalkonton föråldrad, så som mobila banktjänster och värdekort.
- (11) Detta direktiv bör inte hindra medlemsstaterna från att behålla eller anta strängare bestämmelser för att skydda konsumenterna, förutsatt att sådana bestämmelser står i överensstämmelse med deras förpliktelser enligt unionsrätten och detta direktiv.
- (12) Bestämmelserna i det här direktivet om jämförbarhet hos avgifter och byte av betalkonto bör tillämpas på samtliga betaltjänstleverantörer, enligt definitionen i direktiv 2007/64/EG. Bestämmelserna i det här direktivet om tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner bör tillämpas endast på kreditinstitut. Samtliga bestämmelser i det här direktivet bör gälla betalkonton genom vilka konsumenter kan genomföra följande transaktioner: placera medel, ta ut pengar samt genomföra och ta emot betalningstransaktioner till och från tredje parter, inbegripet genomförandet av betalningar. Till följd av detta bör konton med mer begränsade funktioner exkluderas. Konton som exempelvis sparkonton, kreditkortskonton dit medel vanligtvis betalas in med återbetalningen av en kreditkortsskuld som enda syfte, bolånekonton och konton för elektroniska pengar bör i princip vara uteslutna från tillämpningsområdet för i det här direktivet. Om sådana konton används för dagliga betalningstransaktioner och innehåller alla de funktioner som förtecknas ovan kommer de däremot att omfattas av tillämpningsområdet för det här direktivet. Konton som innehas av företag, även små företag och mikroföretag, ligger utanför direktivets räckvidd, såvida det inte är fråga om ett personligt innehav. Medlemsstater bör kunna välja att utvidga det här direktivets tillämpningsområde till andra betaltjänstleverantörer och andra betalkonton, t.ex. sådana som erbjuder mer begränsade betalningsfunktioner.
- (13) Eftersom ett betalkonto med grundläggande funktioner är ett sådant betalkonto som omfattas av detta direktiv, bör bestämmelserna om insyn och byte också tillämpas på sådana konton.
- (14) De definitioner som används i detta direktiv bör i största möjliga utsträckning anpassas efter dem som finns i andra unionslagstiftningsakter, särskilt de som ingår i direktiv 2007/64/EG och i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 ⁽¹⁾.
- (15) Det är mycket viktigt att konsumenter kan förstå avgifterna, så att de kan jämföra erbjudanden från olika betaltjänstleverantörer och fatta välgrundade beslut om vilket betalkonto som är lämpligast för deras behov. Det går inte att jämföra avgifter om betaltjänstleverantörerna använder olika terminologi för samma tjänster och lämnar informationen i olika format. En standardiserad terminologi, tillsammans med riktad avgiftsinformation som presenteras i ett enhetligt format och täcker de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton, kan hjälpa konsumenterna att förstå och jämföra avgifter.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 260/2012 av den 14 mars 2012 om antagande av tekniska och affärsmässiga krav för betalningar och autogireringar i euro och om ändring av förordning (EG) nr 924/2009 (EUT L 94, 30.3.2012, s. 22).

- (16) Konsumenterna skulle ha störst nytta av information som är kortfattad, standardiserad och lätt att jämföra mellan olika betaltjänstleverantörer. De verktyg som konsumenterna erbjuds för att jämföra betalkontoerbjudanden skulle inte vara till någon nytta om det tar så lång tid att gå igenom långa listor över avgifter för olika erbjudanden att detta oönskade fördelen med att kunna välja det bästa erbjudandet. Dessa verktyg bör vara av många olika slag och konsumentundersökningar bör genomföras. I detta skede bör avgiftsterminologin endast vara standardiserad när det gäller de mest representativa begreppen och definitionerna inom medlemsstaterna för att undvika risken för alltför mycket information och underlätta ett snabbt genomförande.
- (17) Medlemsstaterna bör fastställa avgiftsterminologin och därvid ta hänsyn till de lokala marknadernas särskilda egenskaper. För att betraktas som representativa bör tjänsterna omfattas av avgifter hos minst ett kreditinstitut i en medlemsstat. När tjänsterna är gemensamma för en majoritet av medlemsstaterna bör även den terminologi som används för att definiera dessa tjänster standardiseras på unionsnivå för att möjliggöra bättre jämförelser av betalkontoerbjudanden i hela unionen. För att säkerställa en tillräcklig grad av överensstämmelse mellan de nationella förteckningarna bör Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska bankmyndigheten) (EBA) inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 ⁽¹⁾ utfärda riktlinjer för att hjälpa medlemsstaterna att identifiera de tjänster som oftast används och som medför de högsta kostnaderna för konsumenterna på nationell nivå. Därför bör medlemsstaterna senast den 18 december 2014 för kommissionen och EBA ange vilka myndigheter de riktlinjerna bör riktas till.
- (18) När medlemsstaterna har upprättat en preliminär förteckning över de mest representativa tjänster som omfattas av en avgift på nationell nivå, tillsammans med begrepp och definitioner, bör EBA granska dem för att med hjälp av förslag till tekniska standarder för tillsyn fastställa vilka tjänster som är gemensamma för majoriteten av medlemsstaterna och föreslå begrepp och definitioner på unionsnivå för dessa på unionens institutioners samtliga officiella språk. EBA bör se till att det inte används mer än en term för varje tjänst på något av medlemsstaternas officiella språk som också är ett av unionens institutioners officiella språk. Detta innebär att olika medlemsstater, som har ett av unionens institutioners officiella språk gemensamt, kan använda olika termer för samma tjänst, och därmed beakta nationella variationer. Medlemsstaterna bör därefter införliva tillämpliga unionstermer i sina preliminära förteckningar och offentliggöra sina slutliga förteckningar baserade på detta.
- (19) För att hjälpa konsumenterna att enkelt jämföra betalkontoavgifter på hela den inre marknaden bör betaltjänstleverantörer ge konsumenterna ett dokument med avgiftsinformation som anger avgifterna för alla tjänster i förteckningen över de mest representativa betalkontotjänsterna på nationell nivå. I dokumentet med avgiftsinformation bör, när detta är tillämpligt, endast de standardiserade begrepp och definitioner som fastställts på unionsnivå användas. Detta skulle också bidra till att skapa rättvisa villkor mellan betaltjänstleverantörer som konkurrerar på marknaden för betalkonton. Dokumentet med avgiftsinformation bör inte omfatta några andra avgifter. Om en betaltjänstleverantör inte erbjuder en tjänst som ingår i förteckningen över de mest representativa betalkontotjänsterna bör detta anges exempelvis genom att tjänsten markeras med "erbjuds inte" eller "ej tillämplig". Medlemsstaterna bör kunna kräva att väsentliga indikatorer som t.ex. en heltäckande kostnadsindikator där den övergripande årliga kostnaden för betalkontot summeras för konsumenterna ska tillhandahållas tillsammans med dokumentet med avgiftsinformation. För att göra det lättare för konsumenterna att förstå vilka avgifter de måste betala för sitt betalkonto ska de ges tillgång till en tydlig, icke-teknisk och otvetydig ordlista som åtminstone innehåller förklaringar av de avgifter och tjänster som ingår i dokumentet med avgiftsinformation. Ordlistan bör bli ett användbart verktyg för att främja en bättre förståelse av vad avgifterna innebär, vilket i sin tur ger konsumenterna makt att öka sin rörlighet och bredda urvalet av betalkontoerbjudanden. Det bör också införas en skyldighet som kräver att betaltjänstleverantörer informerar konsumenterna avgiftsfritt och minst en gång om året om samtliga avgifter som har tagits ut för deras betalkonto, i tillämpliga fall inbegripet kontokreditsräntan och inlåningsräntan.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG (EUT L 331, 15.12.2010, s. 12).

Detta ska inte påverka tillämpningen av de bestämmelser om kontokrediter som framgår av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG⁽¹⁾. Efterhandsinformation bör lämnas i ett särskilt dokument benämnt *avgiftsredovisning*. Det bör ge en överblick över upplupen ränta och samtliga avgifter som har tagits ut i samband med användning av betalkontot så att konsumenten kan förstå vad de avser och bedöma behovet av att ändra konsumtionsmönster eller byta leverantör. Denna fördel skulle maximeras genom information i efterhand om avgifterna där de mest representativa tjänsterna presenteras i samma ordning som i förhandsinformationen om avgifterna.

- (20) För att tillgodose konsumenternas behov måste det ses till att informationen om avgifter för betalkonton är korrekt, tydlig och jämförbar. EBA bör därför, efter samråd med nationella myndigheter och efter det att en konsumentundersökning har utförts, utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande i syfte att fastställa ett standardiserat presentationsformat för dokumentet med avgiftsinformation och avgiftsredovisningen och de gemensamma symbolerna, för att säkerställa att dessa är begripliga och jämförbara för konsumenterna. Alla dokument med avgiftsinformation och avgiftsredovisning bör upprättas i samma format och med samma disposition i varje medlemsstat, så att konsumenterna kan jämföra de båda dokumenten och så att informationen blir så begriplig och användbar som möjligt. Dokumentet med avgiftsinformation och avgiftsredovisning bör vara lätta att särskilja från andra meddelanden. När de formaten utarbetas bör EBA också beakta att medlemsstaterna kan välja att tillhandahålla dokumentet med avgiftsinformation och avgiftsredovisningen tillsammans med sådan information som krävs enligt andra unionslagstiftningsakter eller nationella lagstiftningsakter om betalkonton och tillhörande tjänster.
- (21) För att se till att gällande unionsterminologi används konsekvent i hela unionen bör medlemsstaterna införa en skyldighet för betaltjänstleverantörer att i sin kommunikation med konsumenterna, däribland i dokumentet med avgiftsinformation och i avgiftsredovisningen, använda den gällande unionsterminologin tillsammans med den övriga nationella standardiserade terminologi som fastställs i den slutliga förteckningen. Betaltjänstleverantörer bör få använda namn på varumärken i avtalsinformation, kommersiell information och marknadsföringsinformation till konsumenter, förutsatt att de tydligt anger det motsvarande standardiserade begrepp som är tillämpligt. Om de väljer att använda namn på varumärken i dokumentet med avgiftsinformation eller i avgiftsredovisningen bör detta ske utöver användningen av de standardiserade termerna vilka fungerar som en sekundär beteckning, genom att t.ex. vara skrivet inom parentes eller med mindre bokstäver.
- (22) Jämförelsewebbplatser som är fristående är ett effektivt verktyg för konsumenterna när det gäller att bedöma olika betalkontoerbjudandens fördelar på ett enda ställe. Sådana webbplatser kan erbjuda en bra avvägning mellan behovet av tydlig och kortfattad information och behovet av att den är fullständig och uttömmande genom att ge användarna möjlighet att få mer detaljerad information när detta är av intresse för dem. För att ge en representativ översikt bör de syfta till att omfatta så många olika sorters erbjudanden som möjligt, samtidigt som de också täcker en betydande del av marknaden. De kan också minska sökningskostnaderna, eftersom konsumenterna inte behöver samla in information separat från de olika betaltjänstleverantörerna. Det är mycket viktigt att den information som lämnas på dessa webbplatser är tillförlitlig, objektiv och transparent samt att konsumenterna informeras om att dessa webbplatser finns tillgängliga. Medlemsstaterna bör i detta avseende informera allmänheten om dessa webbplatser.
- (23) För att få opartisk information om avgifter och räntesatser som tillämpas gällande betalkonton bör konsumenterna kunna gå in på för allmänheten tillgängliga jämförelsewebbplatser vars verksamhet är fristående från betaltjänstleverantörer, vilket betyder att ingen betaltjänstleverantör får gynnas på andras bekostnad i sökresultaten. Därför bör medlemsstaterna se till att konsumenterna har fri tillgång till minst en sådan webbplats inom deras respektive territorier. Dessa webbplatser får drivas av de behöriga myndigheterna eller för deras räkning, av andra offentliga myndigheter och/eller av privata aktörer. Behovet av en funktion för jämförelse av avgifter knutna till betalkonton kan också tillgodoses genom befintliga webbplatser där en omfattande uppsättning finansiella eller icke-finansiella produkter jämförs. Sådana webbplatser bör fungera i enlighet med specificerade kvalitetskriterier inbegripet kravet att de bör tillhandahålla uppgifter om deras ägare och korrekt och aktuell information, ange tidpunkten för den senaste uppdateringen, ange tydliga och objektiva kriterier som jämförelserna ska grundas på samt omfatta ett brett

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, 22.5.2008, s. 66).

urval av betalkonton som täcker en betydande del av marknaden. Medlemsstaterna bör kunna bestämma hur ofta den information som konsumenterna ges på jämförelsewebbplatser ska revideras och uppdateras, med beaktande av hur ofta betaltjänstleverantörer vanligtvis uppdaterar sin avgiftsinformation. Medlemsstaterna bör också fastställa vad som utgör ett brett urval av betalkonton som täcker en betydande del av marknaden genom att bedöma t.ex. hur många betaltjänstleverantörer det finns och därmed huruvida en enkel majoritet eller mindre skulle vara tillräckligt och/eller marknadsandel och/eller geografisk belägenhet. På en jämförelsewebbplats bör avgifterna för tjänster som ingår i förteckningen över de mest representativa betalkontotjänsterna jämföras, med användande av integrerad unionsterminologi.

Det är lämpligt att medlemsstaterna bör kunna kräva att sådana webbplatser innehåller jämförelser av annan information, t.ex. information om bestämningsfaktorer för nivån på de tjänster betaltjänstleverantörer tillhandahåller, så som antalet filialer eller uttagsautomater och deras belägenhet. Om det bara finns en webbplats i en medlemsstat och den webbplatsen slutar att fungera eller inte längre uppfyller kvalitetskriterierna bör medlemsstaten se till att konsumenterna inom rimlig tid får tillgång till en annan jämförelsewebbplats på nationell nivå.

- (24) Betaltjänstleverantörer brukar erbjuda ett betalkonto inom ramen för ett paket med andra produkter eller tjänster än de som är knutna till ett betalkonto, så som försäkringsprodukter eller finansiell rådgivning. Det kan vara ett sätt för betaltjänstleverantörerna att diversifiera sitt utbud och konkurrera med varandra och kan i slutändan främja konsumenterna. Kommissionens undersökning av kopplingsförbehåll i den finansiella sektorn från 2009, samt åtföljande samråd och klagomål från konsumenter, har visat att betaltjänstleverantörer kan erbjuda betalkonton i paket med produkter som konsumenterna inte har efterfrågat som inte är nödvändiga för betalkonton, såsom hemförsäkring. Det har också konstaterats att de förfarandena kan minska insynen i och jämförbarheten hos priserna, begränsa konsumenternas köpalternativ och hämma deras rörlighet. Därför bör medlemsstaterna se till att konsumenterna, när betaltjänstleverantörer erbjuder betalkonton i paket, får information om huruvida det är möjligt att köpa betalkontot separat och att de i så fall tillhandahålls separat information om de gällande kostnader och avgifter som är knutna till var och en av de övriga produkter eller tjänster som kan köpas separat.
- (25) Processen för byte av betalkonton bör harmoniseras i hela unionen. Befintliga åtgärder på nationell nivå är extremt varierade för närvarande och ger inga garantier för att nivån av konsumentskydd är tillräcklig i alla medlemsstater. Införandet av lagstiftningsåtgärder i varje medlemsstat för fastställande av de viktigaste principer betaltjänstleverantörer som tillhandahåller en sådan tjänst måste följa skulle förbättra den inre marknads funktion för både konsumenter och betaltjänstleverantörer. Å ena sidan skulle det garantera lika villkor för konsumenter som kanske är intresserade av att öppna ett betalkonto i en annan medlemsstat, eftersom det skulle säkerställa att en motsvarande nivå av skydd erbjuds. Å andra sidan skulle det minska skillnaderna mellan de lagstiftningsåtgärder som redan har införts på nationell nivå och skulle därför begränsa den administrativa bördan för betaltjänstleverantörer som avser att erbjuda sina tjänster på gränsöverskridande basis. Som följd skulle åtgärderna för byte underlätta tillhandahållandet av tjänster med anknytning till betalkonton inom den inre marknaden.
- (26) Byte bör inte inbegripa något avtalsbyte från den överförande betaltjänstleverantören till den mottagande betaltjänstleverantören.
- (27) Konsumenterna kommer att ha ett incitament att byta betalkonto endast om processen inte är alltför administrativt och finansiellt betungande. Därför bör betaltjänstleverantörer erbjuda konsumenterna ett tydligt, snabbt och säkert förfarande för byte av betalkonto, inbegripet betalkonton med grundläggande funktioner. Ett sådant förfarande bör garanteras när konsumenter vill byta från en betaltjänstleverantör till en annan och också när konsumenter vill byta mellan olika betalkonton hos samma betaltjänstleverantör. Detta skulle göra att konsumenterna kan dra nytta av de mest fördelaktiga erbjudandena på marknaden och lätt byta från sitt befintliga betalkonto till andra, som eventuellt passar bättre, oavsett om detta sker hos samma betaltjänstleverantör eller mellan olika betaltjänstleverantörer. Om betaltjänstleverantörer tar ut avgifter i samband med bytestjänsten bör dessa vara rimliga samt anpassade efter betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

- (28) Medlemsstaterna bör, när det gäller byten där båda betaltjänstleverantörerna är etablerade på deras territorium, kunna fastställa eller bibehålla arrangemang som avviker från dem som fastställs i detta direktiv om detta klart och tydligt ligger i konsumentens intresse.
- (29) Bytesprocessen bör vara så okomplicerad som möjligt för konsumenten. Därför bör medlemsstaterna se till att det är den mottagande betaltjänstleverantören som har ansvar för att inleda och förvalta processen för konsumentens räkning. Medlemsstaterna bör kunna använda ytterligare medel, t.ex. en teknisk lösning, när bytestjänsten fastställs. Sådana ytterligare medel får överskrida kraven i detta direktiv, t.ex. får bytestjänsten tillhandahållas inom en kortare tidsram eller betaltjänstleverantörer kan bli tvungna att på konsumentens begäran säkerställa en automatisk eller manuell översändning av betalningar som mottagits på det tidigare betalkontot till det nya betalkontot under en fastställd begränsad period från och med erhållandet av tillståndet att byta. Sådana ytterligare medel får också användas av betaltjänstleverantörer på frivillig grund även om det inte krävs av någon medlemsstat.
- (30) Konsumenterna bör kunna be den mottagande betaltjänstleverantören att genomföra bytet för alla eller delar av inkommande betalningar, stående överföringar och autogireringsmedgivanden, helst vid ett enda möte med den mottagande betaltjänstleverantören. Därför bör konsumenterna kunna underteckna ett tillstånd där de samtycker till vart och ett av de ovannämnda uppdragen. Medlemsstaterna kan kräva att konsumentens tillstånd avges skriftligt, men kan också välja att godta likvärdiga medel när detta är lämpligt, t.ex. när ett automatiskt system för byte har införts. Innan konsumenten ger sitt tillstånd bör denne informeras om alla steg i det förfarande som krävs för att genomföra bytet. Tillståndet kan t.ex. inbegripa alla uppdrag som utgör en del av bytestjänsten och göra det möjligt för konsumenten att välja bara några av dessa uppdrag.
- (31) Den överförande betaltjänstleverantören måste samarbeta för att bytet ska kunna genomföras. Den överförande betaltjänstleverantören bör ge den mottagande betaltjänstleverantören all information som är nödvändig för att lägga in betalningarna i det andra betalkontot. Informationen bör dock inte överskrida vad som krävs för att genomföra bytet.
- (32) För att underlätta öppnandet av gränsöverskridande konton bör konsumenterna kunna begära att den nya betaltjänstleverantören för det nya betalkontot upprättat alla eller delar av stående överföringar, godkänner autogireringar från och med den dag som konsumenten har angivit samt ger konsumenten information med närmare uppgifter om det nya betalkontot, helst vid ett enda möte med den nya betaltjänstleverantören.
- (33) Konsumenterna bör inte bli föremål för ekonomiska förluster, inbegripet avgifter och ränta, orsakade av misstag som begåtts av någon av de betaltjänstleverantörer som är inblandade i bytet. Framför allt ska konsumenterna inte behöva bära någon ekonomisk förlust som härstammar från betalningen av extraavgifter, ränta eller andra avgifter, böter, straffavgifter eller någon annan typ av finansiell skada orsakad av försening i utförandet av betalningen.
- (34) Medlemsstaterna bör garantera att konsumenter som har för avsikt att öppna ett betalkonto inte diskrimineras på grund av sin nationalitet eller bosättningsort. Samtidigt som det är viktigt att kreditinstitut förvissar sig om att deras kunder inte utnyttjar det finansiella systemet för olagliga ändamål som bedrägeri, penningtvätt eller finansiering av terrorism, bör de inte införa hinder för konsumenter som vill ta del av fördelarna med den inre marknaden genom att öppna och använda betalkonton på gränsöverskridande basis. Därför bör inte bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG ⁽¹⁾ användas som en förevändning för att avvisa kunder som är kommersiellt mindre attraktiva.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (EUT L 309, 25.11.2005, s. 15).

- (35) Konsumenter som är lagligen bosatta i unionen bör inte diskrimineras på grund av sin nationalitet eller bosättningsort eller av något annat av de skäl som anges i artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*), när de ansöker om eller använder ett betalkonto i unionen. Medlemsstaterna bör dessutom säkerställa tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner, oavsett konsumentens ekonomiska omständigheter, så som deras anställning, inkomstnivå, kredithistoria eller personliga konkurs.
- (36) Konsumenter som är lagligen bosatta i unionen, och som inte har ett betalkonto i en viss medlemsstat, bör ha rätt att öppna och nyttja ett betalkonto med grundläggande funktioner i den medlemsstaten. Begreppet "lagligen bosatt i unionen" bör omfatta såväl unionsmedborgare som tredjelandsmedborgare som redan har vissa rättigheter genom olika unionsakter, t.ex. rådets förordning (EEG) nr 1408/71 ⁽¹⁾, rådets direktiv 2003/109/EG ⁽²⁾, rådets förordning (EG) nr 859/2003 ⁽³⁾ samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG ⁽⁴⁾. Det bör även omfatta personer som söker asyl inom ramen för Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning och protokollet av den 31 januari 1967 och andra relevanta internationella fördrag. Dessutom bör medlemsstaterna kunna låta begreppet "lagligen bosatt i unionen" omfatta även andra tredjelandsmedborgare inom det egna territoriet.
- (37) Medlemsstaterna bör, med full respekt för de grundläggande friheter som garanteras genom fördragen, kunna kräva att konsumenter som vill öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner på deras territorium visar att de har ett genuint intresse av att göra detta. Utan att det påverkar tillämpningen av de krav som antagits i enlighet med direktiv 2005/60/EG för att förhindra penningtvätt, bör fysisk närvaro i kreditinstitutens lokaler inte krävas för att ett sådant genuint intresse ska ha visats.
- (38) Medlemsstaterna bör se till att antalet kreditinstitut som erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner är tillräckligt högt för att säkerställa att alla konsumenter kan omfattas, för att undvika all slags diskriminering av dem och för att undvika snedvridning av konkurrensen. Vid fastställandet av det antal kreditinstitut som är tillräckligt högt bör de faktorer som ska tas i beaktande omfatta täckningen för nätverket av kreditinstitut, storleken på medlemsstatens territorium, spridningen av konsumenter över territoriet, kreditinstitutens marknadsandelar och huruvida betalkonton med grundläggande funktioner endast utgör en liten del av de betalkonton som tillhandahålls av ett kreditinstitut. Betalkonton med grundläggande funktioner bör i princip erbjudas av så många kreditinstitut som möjligt, i syfte att garantera att konsumenterna kan öppna sådana konton i ett kreditinstituts lokaler som ligger inom nära räckhåll från deras bostad, att konsumenter inte på något sätt diskrimineras när de använder sådana konton samt att de kan använda dem på ett effektivt sätt. Medlemsstaterna bör framför allt se till att det inte förekommer någon synlig diskriminering genom t.ex. ett kort som ser annorlunda ut eller genom ett annorlunda konto- eller kortnummer. Det bör dock vara möjligt för en medlemsstat att förutse att betalkonton med grundläggande funktioner erbjuds av ett lägre antal kreditinstitut men detta bör motiveras på grundval av att dessa kreditinstitut t.ex. är representerade med så stor spridning över denna medlemsstats territorium att de kan betjäna samtliga konsumenter utan att dessa tvingas resa alltför långt från sina hem för att nå dem. Dessutom bör konsumenter som använder betalkonton med grundläggande funktioner inte stigmatiseras på något sätt, och det målet kan lättare nås om ett högre antal kreditinstitut utses.
- (39) Medlemsstaterna bör kunna införa mekanismer för att konsumenter utan fast adress, asylsökande och konsumenter som inte beviljas uppehållstillstånd men vilkas avvisning av juridiska eller faktiska skäl inte är möjlig ska få hjälp att till fullo dra nytta av detta direktiv.

⁽¹⁾ Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (EGT L 149, 5.7.1971, s. 2).

⁽²⁾ Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (EUT L 16, 23.1.2004, s. 44).

⁽³⁾ Rådets förordning (EG) nr 859/2003 av den 14 maj 2003 om utvidgning av bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71 och förordning (EEG) nr 574/72 till att gälla de medborgare i tredje land som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa bestämmelser (EUT L 124, 20.5.2003, s. 1).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77).

- (40) Medlemsstaterna bör, om de tillåter kreditinstitut att på konsumentens begäran tillhandahålla en kontokredit kopplad till ett betalkonto med grundläggande funktioner, kunna fastställa ett högsta belopp och en längsta varaktighet för alla sådana kontokrediter. Medlemsstaterna bör också se till att konsumenterna informeras om alla sådana avgifter på ett öppet sätt. Slutligen bör kreditinstituten följa direktiv 2008/48/EG när de erbjuder kontokredit i samband med ett betalkonto med grundläggande funktioner.
- (41) För att användare av betalkonton med grundläggande funktioner ska få lämplig service bör medlemsstaterna kräva att kreditinstitut ser till att den berörda personalen har lämplig utbildning och att eventuella intressekonflikter inte påverkar kunderna negativt.
- (42) Medlemsstaterna bör ha rätt att tillåta att kreditinstitut vägrar att öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner för konsumenter som redan har ett aktivt och minst likvärdigt betalkonto i samma medlemsstat. För att kontrollera om en konsument redan har ett betalkonto eller ej bör kreditinstitut kunna förlita sig på en försäkran på heder och samvete från konsumenten.
- (43) Medlemsstaterna bör se till att kreditinstituten behandlar ansökningar om ett betalkonto med grundläggande funktioner inom de tidsfrister som fastställs i detta direktiv, och att kreditinstituten vid avslag informerar konsumenten om de särskilda skälen till att ansökan har avslagits, såvida inte detta skulle skada nationell säkerhet, allmän ordning eller direktiv 2005/60/EG.
- (44) Konsumenterna bör garanteras tillgång till en rad grundläggande betaltjänster. Bland de tjänster som är knutna till ett betalkonto med grundläggande funktioner bör det ingå en möjlighet att placera medel och ta ut kontanter. Konsumenterna bör kunna göra viktiga betalningstransaktioner som att ta emot lön eller förmåner, betala räkningar eller skatt och köpa varor eller tjänster, även genom autogirering, betalningar och debetkort. Dessa tjänster bör göra det möjligt att köpa varor och tjänster online och bör ge konsumenterna möjlighet att lägga upp betalningsuppdrag via kreditinstitutets tjänster online, om sådana finns. Ett betalkonto med grundläggande funktioner bör dock inte vara begränsat till användning online, eftersom detta skulle innebära ett hinder för konsumenter som saknar tillgång till internet. Medlemsstaterna bör se till att det för tjänster i samband med öppnande, användande och avslutande av ett betalkonto, liksom placering av medel och uttag av kontanter samt utförande av betalningstransaktioner med debetkort, med undantag för kreditkort, inte finns några gränser för antalet operationer som kommer att göras tillgängliga för konsumenten inom ramen för de särskilda prissättningsreglerna i detta direktiv. När det gäller genomförandet av betalningar och autogireringar, samt transaktioner som görs genom ett kreditkort som är kopplat till det betalkontot med grundläggande funktioner, bör medlemsstaterna ha möjlighet att fastställa ett minsta antal operationer som konsumenten kommer att tillhandahållas inom ramen för de särskilda prissättningsreglerna i detta direktiv, förutsatt att de tjänster som operationerna hänger samman med är för konsumentens personliga bruk. När medlemsstaterna fastställer vad som ska betraktas som personligt bruk bör de ta hänsyn till befintligt konsumentbeteende och gängse kommersiell praxis. De avgifter som tas ut för operationer utöver det minsta antalet operationer bör aldrig vara högre än kreditinstitutets gängse prissättning.
- (45) Vid identifieringen av de tjänster som ska erbjudas tillsammans med ett betalkonto med grundläggande funktioner samt det minsta antal operationer som ska ingå, bör nationella särdrag beaktas. Framför allt får vissa tjänster anses väsentliga för att säkerställa att ett betalkonto utnyttjas i full utsträckning i en viss medlemsstat, på grund den utbredda användningen av dessa tjänster på nationell nivå. Det är till exempel fortfarande mycket vanligt att konsumenterna använder checkar i vissa medlemsstater, medan det betalningssättet används mycket sällan i andra medlemsstater. Detta direktiv bör därför låta medlemsstaterna fastställa vilka tilläggstjänster som anses väsentliga på nationell nivå och bör tillhandahållas tillsammans med ett betalkonto med grundläggande funktioner i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna bör också se till att de avgifter som tas ut av kreditinstitut för sådana tilläggstjänster i samband med ett betalkonto med grundläggande funktioner är rimliga.

- (46) För att se till att så många konsumenter som möjligt har tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner bör dessa konton erbjudas kostnadsfritt eller till en rimlig avgift. För att uppmuntra utsatta konsumenter utan bankkonto att delta på bankmarknaden för privatpersoner bör medlemsstaterna kunna föreskriva att dessa konsumenter ska erbjudas betalkonton med grundläggande funktioner till särskilt förmånliga villkor, t.ex. avgiftsfritt. Det bör stå medlemsstaterna fritt att ange vilken mekanism som ska användas för att identifiera konsumenter som kan gynnas av betalkonton med grundläggande funktioner till förmånligare villkor, förutsatt att mekanismen säkerställer att utsatta konsumenter kan få tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner. Under alla omständigheter bör en sådan strategi aldrig påverka rätten för alla konsumenter, inbegripet icke-utsatta sådana, att få tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner åtminstone mot en rimlig avgift. Om konsumenten bryter mot något av villkoren i avtalet bör alla extraavgifter för detta vara rimliga. Medlemsstaterna bör fastställa vad en rimlig avgift är med hänsyn till nationella förhållanden.
- (47) Kreditinstitut bör endast under särskilda omständigheter vägra att öppna eller häva ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner, t.ex. bristande efterlevnad av lagstiftning om penningtvätt och finansiering av terrorism eller om förebyggande och utredning av brott. Även i dessa fall är ett avslag endast motiverat om konsumenten inte uppfyller den lagstiftningen och inte för att förfarandet för att kontrollera att lagstiftningen följs är alltför betungande eller dyrt. Det kan dock finnas fall då en konsument missbrukar sin rätt att öppna och använda ett betalkonto med grundläggande funktioner. En medlemsstat bör exempelvis kunna tillåta att kreditinstitut vidtar åtgärder mot en konsument som har begått ett brott, såsom omfattande bedrägeri mot ett kreditinstitut, i syfte att undvika att sådana händelser inträffar igen. Sådana åtgärder får omfatta t.ex. begränsning av tillgången för den konsumenten till ett betalkonto med grundläggande funktioner under en viss tidsperiod. Därutöver kan det förekomma fall där ett tidigare avslag på ansökan om betalkonto kan vara nödvändigt för att identifiera konsumenter som kan gynnas av ett betalkonto med grundläggande funktioner på förmånligare villkor. I ett sådant fall bör kreditinstitutet informera konsumenten om att han eller hon kan utnyttja en särskild mekanism ifall denne får avslag på en ansökan om ett betalkonto för vilken en avgift tas ut i enlighet med detta direktiv för att få tillgång till ett avgiftsfritt betalkonto med grundläggande funktioner. Fall av båda dessa slag bör emellertid vara begränsade, tydligt angivna och baserade på exakt fastställda bestämmelser i nationell rätt. Medlemsstaterna bör, när de identifierar ytterligare fall där kreditinstitut kan vägra att erbjuda betalkonton till konsumenter, även bland annat kunna inkludera skäl som avser allmän ordning eller säkerhet.
- (48) Medlemsstaterna och kreditinstitutet bör ge konsumenterna tydlig och begriplig information om rätten till att öppna och använda ett betalkonto med grundläggande funktioner. Medlemsstaterna bör se till att kommunikationsåtgärderna är välriktade och framför allt att de når ut till utsatta och rörliga konsumenter och konsumenter utan bankkonto. Kreditinstitutet bör aktivt ge konsumenterna tillgång till lättillgänglig information och lämplig hjälp rörande de särskilda funktioner som är knutna till det betalkonto med grundläggande funktioner som erbjuds, åtföljande avgifter och nyttjandevillkoren för det, samt vilka steg konsumenten bör ta för att utöva sin rätt att öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner. Konsumenterna bör särskilt informeras om att det inte är obligatoriskt att köpa tilläggstjänster för att få tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner.
- (49) Medlemsstaterna bör främja stöd till utbildning av de mest utsatta konsumenterna genom att ge dem vägledning och hjälp till en ansvarsfull förvaltning av deras ekonomi. Information bör även ges om den vägledning som konsumentorganisationer och nationella myndigheter kan ge konsumenter. Dessutom bör medlemsstaterna främja initiativ hos kreditinstitutet som syftar till att kombinera tillhandahållandet av betalkonton med grundläggande funktioner med en oberoende finansiell utbildning.
- (50) För att underlätta för betaltjänstleverantörer att tillhandahålla sina tjänster över nationsgränser bör med hänsyn till samarbete, informationsutbyte och tvistlösning mellan behöriga myndigheter de behöriga myndigheter som svarar för verkställandet av detta direktiv vara de myndigheter som agerar under överinseende av EBA enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 eller andra nationella myndigheter under förutsättning att de samarbetar med de myndigheter som agerar under överinseende av EBA vid utförandet av sina uppgifter enligt detta direktiv.

- (51) Medlemsstaterna bör utse behöriga myndigheter med befogenhet att se till att detta direktiv verkställs och säkerställa att de har utredningsbefogenheter och befogenheter för kontroll av efterlevnad samt tillräckliga resurser så att de kan fullgöra sitt uppdrag. Behöriga myndigheter skulle, när det gäller vissa aspekter av detta direktiv, kunna agera genom ansökan till domstolar som är behöriga att fatta ett rättsligt beslut, inbegripet, när så är lämpligt, genom överklagande. Detta skulle kunna möjliggöra för medlemsstaterna att, särskilt om detta direktivs bestämmelser införlivas med civilrätten, överlåta verkställandet av de bestämmelserna på relevanta organ och domstolarna. Medlemsstaterna bör kunna utnämna olika behöriga myndigheter för att verkställa de många olika skyldigheter som fastställs i detta direktiv. Till exempel skulle medlemsstaterna för vissa bestämmelser kunna utse behöriga myndigheter med ansvar för kontrollen av efterlevnad av konsumentskyddsbestämmelser och för andra besluta att utse tillsynsmyndigheter. Möjligheten att utse olika behöriga myndigheter bör inte påverka kraven på löpande tillsyn och samarbete mellan de behöriga myndigheterna, enligt detta direktiv.
- (52) Konsumenterna bör ha tillgång till ändamålsenliga och effektiva förfaranden för alternativ tvistlösning för tvister som kan uppstå till följd av de rättigheter och skyldigheter som införs genom detta direktiv. Denna tillgång säkerställs redan genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU ⁽¹⁾ i fråga om berörda avtalstvister. Konsumenterna bör emellertid också ha tillgång till förfaranden för alternativ tvistlösning för tvister som uppstår innan ett avtal ingås i fråga om de rättigheter och skyldigheter som införs genom det här direktivet, t.ex. när de vägras tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner. I det här direktivet föreskrivs därför att konsumenterna bör ha tillgång till förfaranden för alternativ tvistlösning för tvister i fråga om rättigheter och skyldigheter som införs genom det här direktivet, utan att åtskillnad görs mellan avtalstvister och tvister som uppstår innan ett avtal ingås. Sådana förfaranden för alternativ tvistlösning och de enheter som erbjuder dessa bör uppfylla de kvalitetskrav som fastställs genom direktiv 2013/11/EU. För att det här direktivet ska kunna följas krävs behandling av konsumenternas personuppgifter. Denna behandling regleras av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG ⁽²⁾. Det här direktivet bör alltså följa de bestämmelser som fastställs i direktiv 95/46/EG.
- (53) Medlemsstaterna bör en gång vartannat år och för första gången inom fyra år från och med ikraftträdandet av detta direktiv samla in tillförlitlig årlig statistik över hur de åtgärder som införs genom detta direktiv fungerar. De bör använda alla relevanta informationskällor och överlämna den informationen till kommissionen. Kommissionen bör lämna en rapport på grundval av den information som mottagits från medlemsstaterna, första gången efter fyra år från ikraftträdandet av detta direktiv och därefter vartannat år.
- (54) En översyn av detta direktiv bör göras fem år efter dess ikraftträdande för att ta hänsyn till utvecklingen på marknaden, t.ex. utveckling av nya typer av betalkonton och betaltjänster, och till utvecklingen inom andra områden av unionsrätten och medlemsstaternas erfarenheter. Rapporten som grundas på översynen bör innehålla en förteckning över de överträdelseförfaranden som kommissionen har inlett gällande detta direktiv. Den bör också innehålla en bedömning av de genomsnittliga avgiftsnivåerna i medlemsstaterna för betalkonton som omfattas av detta direktiv, huruvida de införda åtgärderna har förbättrat konsumenternas förståelse av avgifter för betalkonton, jämförbarhet hos betalkonton och hur lätt det är att byta betalkonton samt antalet kontoinnehavare som har bytt betalkonto efter införlivandet av detta direktiv.

Den bör också innehålla en analys av antalet leverantörer som erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner och antalet sådana konton som har öppnats, däribland av konsumenter som tidigare inte hade något bankkonto, exempel på bästa praxis i medlemsstaterna när det gäller att minska antalet konsumenter som inte får tillgång till betaltjänster samt de genomsnittliga årsavgifter som tas ut för betalkonton med grundläggande funktioner. Den bör också innehålla en bedömning av kostnader och fördelar med unionsomfattande portabilitet för betalkonton och möjligheten att skapa ramar för att säkerställa automatisk omdirigering av betalningar från ett betalkonto till ett annat inom samma medlemsstat i kombination med automatiska meddelanden till betalningsmottagare eller betalare när deras överföringar omdirigeras och av en utvidgning av bytestjänsterna till fall där de mottagande och

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EGT L 281, 23.11.1995, s. 31).

överförande betaltjänstleverantörerna är etablerade i olika medlemsstater. Den bör också innehålla en bedömning av befintliga åtgärders effektivitet och behovet av ytterligare åtgärder för att öka den ekonomiska integrationen och för att bistå utsatta samhällsmedlemmar i samband med överskuldssättning. Vid översynen bör det också göras en bedömning av huruvida bestämmelserna om den information som ska lämnas av betaltjänstleverantörerna när de erbjuder produktpaket är tillräcklig eller om det krävs ytterligare åtgärder. Den bör också innehålla en bedömning av behovet av ytterligare åtgärder när det gäller jämförelsewebbplatser och behovet av ackreditering av jämförelsewebbplatser. Kommissionen bör överlämna den rapporten till Europaparlamentet och rådet, vid behov åtföljt av lagstiftningsförslag.

- (55) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i stadgan i enlighet med artikel 6.1 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget).
- (56) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att förbättra insyn i och jämförbarhet hos avgifter som avser betalkonton, byte av betalkonto och tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare, på grund av behovet av att övervinna marknadsfragmentering och säkerställa rättvisa villkor i unionen, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (57) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument av den 28 september 2011 ⁽¹⁾ har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.
- (58) Europeiska datatillsynsmannen har hörts.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs bestämmelser om insyn i och jämförbarhet hos de avgifter som tas ut av konsumenterna för betalkonton som de innehar i unionen, regler för byte av betalkonto inom en medlemsstat och regler för att förenkla öppnande av betalkonton över nationsgränserna för konsumenterna.
2. I detta direktiv fastställs också en ram för de regler och villkor som medlemsstaterna ska använda för att garantera konsumenternas rätt att öppna och använda betalkonton med grundläggande funktioner i unionen.
3. Kapitel II och III gäller betaltjänstleverantörer.
4. Kapitel IV gäller kreditinstitut.

Medlemsstaterna får besluta att kapitel IV ska tillämpas på andra betaltjänstleverantörer än kreditinstitut.

⁽¹⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

5. Medlemsstaterna får besluta att de enheter som avses i artikel 2.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU⁽¹⁾ inte ska omfattas av tillämpningen av hela eller delar av detta direktiv.

6. Detta direktiv tillämpas på betalkonton där konsumenter åtminstone ska kunna

a) placera medel på ett betalkonto,

b) ta ut kontanter från ett betalkonto,

c) utföra och ta emot betalningstransaktioner, inklusive betalningar till och från tredje part.

Medlemsstaterna får besluta att tillämpningen av hela eller delar av detta direktiv ska omfatta andra betalkonton än de som avses i första stycket.

7. Öppnande och nyttjande av ett betalkonto med grundläggande funktioner enligt detta direktiv ska ske i överensstämmelse med direktiv 2005/60/EG.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *konsument*: en fysisk person som handlar för ändamål som faller utanför hans eller hennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke,
2. *lagligen bosatt i unionen*: en fysisk person som har rätt att vistas i en medlemsstat i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt, inbegripet personer utan fast adress och personer som söker asyl inom ramen för Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, protokollet till denna av den 31 januari 1967 och andra relevanta internationella fördrag,
3. *betalkonto*: ett konto i en eller flera konsumenters namn och som används för att utföra betalningstransaktioner,
4. *betaltjänst*: en betaltjänst enligt definitionen i artikel 4.3 i direktiv 2007/64/EG,
5. *betalningstransaktion*: en åtgärd som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren vid överföring av medel mellan betalkonton i unionen, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren,
6. *tjänster som är knutna till betalkontot*: alla tjänster med anknytning till öppnandet, användandet och avslutandet av ett betalkonto, däribland betaltjänster och betalningstransaktioner som omfattas av artikel 3 g i direktiv 2007/64/EG samt kontokrediter och överskridande,
7. *betaltjänstleverantör*: en betaltjänstleverantör enligt definitionen i artikel 4.9 i direktiv 2007/64/EG,

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (EUT L 176, 27.6.2013, s. 338).

8. *kreditinstitut*: ett kreditinstitut enligt definitionen i artikel 4.1.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 ⁽¹⁾,
9. *betalningsinstrument*: ett betalningsinstrument enligt definitionen i artikel 4.23 i direktiv 2007/64/EG,
10. *överförande betaltjänstleverantör*: den betaltjänstleverantör från vilken den information som krävs för att utföra bytet överförs,
11. *mottagande betaltjänstleverantör*: den betaltjänstleverantör till vilken den information som krävs för att utföra bytet överförs,
12. *betalningsorder*: varje instruktion som en betalare eller betalningsmottagare ger sin betaltjänstleverantör om att en betalningstransaktion ska genomföras,
13. *betalare*: en fysisk eller juridisk person som är innehavare av ett betalkonto och som godkänner ett betalningsuppdrag från detta betalkonto eller, om det inte finns något sådant betalkonto, en fysisk eller juridisk person som lämnar en betalningsorder till en betalningsmottagares betalkonto,
14. *betalningsmottagare*: en fysisk eller juridisk person som är den avsedda mottagaren av medel som har omfattats av en betalningstransaktion,
15. *avgifter*: alla eventuella avgifter och sanktionsavgifter som konsumenten ska betala till betaltjänstleverantören för, eller med avseende på, tjänster som är knutna till ett betalkonto,
16. *inlåningsränta*: räntesats till vilken ränta betalas till kunden avseende ineståndemedel på ett betalkonto,
17. *varaktigt medium*: varje medel som gör det möjligt för konsumenten att bevara information, som riktas till den konsumenten personligen, på ett sätt som är tillgängligt för användning i framtiden under en tidsperiod som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen,
18. *byte eller bytestjänst*: överföring på en konsuments begäran från en betaltjänstleverantör till en annan antingen av information om alla eller vissa stående överföringar, återkommande autogireringar och återkommande inbetalningar som utförs för ett betalkonto, eller ett positivt betalsaldo från ett betalkonto till ett annat, eller både och, med eller utan avslutande av det tidigare betalkontot,
19. *autogirering*: en nationell eller gränsöverskridande betaltjänst för debitering av en betalares betalkonto, där en betalningstransaktion initieras av betalningsmottagaren med betalarens medgivande,
20. *betalning*: en nationell eller gränsöverskridande betaltjänst för kreditering av en betalningsmottagares betalkonto genom en betalningstransaktion eller en rad betalningstransaktioner från en betalares betalkonto och som utförs av den betaltjänstleverantör hos vilken betalarens betalkonto finns, på grundval av en instruktion som lämnats av betalaren,

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1).

21. *stående överföring*: en instruktion som betalaren lämnat till den betaltjänstleverantör hos vilken betalarens betalkonto finns i syfte att utföra regelbundna betalningar eller betalningar vid förutbestämda tidpunkter,
22. *medel*: sedlar och mynt, kontotillgodohavanden samt elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG ⁽¹⁾,
23. *ramavtal*: ett betaltjänstavtal som reglerar det kommande genomförandet av enskilda och successiva betalningstransaktioner och som kan innehålla skyldigheter och villkor för att öppna ett betalkonto,
24. *bankdag*: en dag då den berörda betaltjänstleverantören har öppet för verksamhet i den utsträckning som krävs för att genomföra en betalningstransaktion,
25. *kontokredit*: ett uttryckligt kreditavtal varigenom en betaltjänstleverantör ger en konsument tillgång till medel som överskrider det aktuella saldot på konsumentens betalkonto,
26. *överskridande*: en underförstått accepterad kontokredit varigenom en betaltjänstleverantör tillåter en konsument att utnyttja medel som överskrider det aktuella saldot på konsumentens betalkonto eller den överenskomna kontokrediten,
27. *behörig myndighet*: en myndighet som utsetts som behörig av en medlemsstat i enlighet med artikel 21.

KAPITEL II

JÄMFÖRBARHET HOS AVGIFTER I SAMBAND MED BETALKONTON

Artikel 3

Förteckning över de mest representativa betalkontotjänster som omfattas av en avgift på nationell nivå samt standardiserad terminologi

1. Medlemsstaterna ska upprätta en preliminär förteckning över som minst 10 och högst 20 av de mest representativa tjänster som är knutna till ett betalkonto och som omfattas av en avgift på nationell nivå som erbjuds av minst en betaltjänstleverantör. Förteckningen ska innehålla standardiserade termer och definitioner för var och en av de identifierade tjänsterna. Endast en term ska användas för varje tjänst på vart och ett av medlemsstatens officiella språk.
2. Vid tillämpning av punkt 1 ska medlemsstaterna ta hänsyn till de tjänster som
 - a) konsumenterna oftast använder i samband med sina betalkonton,
 - b) medför de högsta sammanlagda kostnaderna för konsumenterna, både sammanlagt och per enhet.

För att säkerställa en korrekt tillämpning av de kriterier som fastställs i första stycket i denna punkt ska EBA utfärda riktlinjer enligt artikel 16 i förordning (EU) nr 1093/2010 senast den 18 mars 2015.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (EUT L 267, 10.10.2009, s. 7).

3. Medlemsstaterna ska översända de preliminära förteckningar som avses i punkt 1 till kommissionen och EBA senast den 18 september 2015. Medlemsstaterna ska på begäran tillhandahålla kommissionen kompletterande information om de uppgifter som ligger till grund för upprättandet av dessa förteckningar när det gäller de kriterier som fastställs i punkt 2.

4. På grundval av de preliminära förteckningar som översänts i enlighet med punkt 3 ska EBA utarbeta förslag till tekniska standarder för tillsyn där den standardiserade unionsterminologin anges för de tjänster som är gemensamma för åtminstone en majoritet av medlemsstaterna. Den standardiserade unionsterminologin ska omfatta gemensamma termer för och definitioner av de gemensamma tjänsterna och ska göras tillgänglig på unionens institutioners officiella språk. På vart och ett av en medlemsstats officiella språk ska endast en term användas för varje tjänst.

EBA ska lämna dessa förslag till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 18 september 2016.

Kommissionen ska delegeras befogenhet att anta de tekniska standarder för tillsyn som avses i första stycket i enlighet med det förfarande som fastställs i artiklarna 10–14 i förordning (EU) nr 1093/2010.

5. Medlemsstaterna ska integrera den standardiserade unionsterminologi som fastställts enligt punkt 4 i den preliminära förteckning som avses i punkt 1 och offentliggöra den resulterande slutliga förteckningen över de mest representativa bankkontotjänsterna utan dröjsmål och senast inom tre månader efter ikraftträdandet av den delegerade akt som avses i punkt 4.

6. Medlemsstaterna ska vart fjärde år, efter offentliggörande av den slutliga förteckning som avses i punkt 5, genomföra en bedömning och när så krävs en uppdatering av förteckningen över mest representativa tjänster som fastställts enligt punkterna 1 och 2. De ska underrätta kommissionen och EBA om resultatet av bedömningen och i förekommande fall om den uppdaterade förteckningen över mest representativa tjänster. EBA ska se över och vid behov uppdatera den standardiserade unionsterminologin, i enlighet med den process som anges i punkt 4. Vid en uppdatering av den standardiserade unionsterminologin ska medlemsstaterna uppdatera och offentliggöra den slutliga förteckning som avses i punkt 5 och se till att betaltjänstleverantörerna använder de uppdaterade termerna och definitionerna.

Artikel 4

Dokument med avgiftsinformation och ordlista

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 42.3 i direktiv 2007/64/EG och kapitel II i direktiv 2008/48/EG ska medlemsstaterna se till att betaltjänstleverantörer, innan de ingår avtal om ett betalkonto med en konsument, i god tid ger konsumenten ett dokument på papper eller på eller annat varaktigt medium, med de standardiserade termerna i den slutliga förteckningen över de mest representativa tjänsterna som är knutna till ett betalkonto och som avses i artikel 3.5 i det här direktivet och, om dessa tjänster erbjuds av betaltjänstleverantören, motsvarande avgifter för varje tjänst.

2. Dokumentet med avgiftsinformation ska

a) vara en kortfattad och separat handling,

b) vara presenterat och utformat så att det är tydligt och lättläst, med tillräckligt stora tecken,

c) inte vara svårare att läsa om originalet är utformat i färg om det är utskrivet eller kopierat i svartvitt,

d) vara skrivet på det officiella språket i det land där betalkontot erbjuds eller på ett annat språk om konsumenten och betaltjänstleverantören har avtalat om detta,

- e) vara korrekt, inte vilseledande och anges i betalkontots valuta eller i annan unionsvaluta om konsumenten och betaltjänstleverantören har avtalat om detta,
- f) innehålla rubriken "dokument med avgiftsinformation" högst upp på första sidan bredvid en gemensam symbol som särskiljer dokumentet från övrig dokumentation, och
- g) innehålla en förklaring om att det innehåller avgifter för betalkontots mest representativa tjänster och att den fullständiga förhands- och avtalsinformationen för alla tjänster finns i andra dokument.

Medlemsstater får besluta att dokumentet med avgiftsinformation vid tillämpning av punkt 1 ska tillhandahållas tillsammans med den information som krävs enligt andra unionslagstiftningsakter eller nationella lagstiftningsakter om betalkonton och tillhörande tjänster på villkor att alla krav i första stycket i denna punkt uppfylls.

3. Om en eller flera tjänster erbjuds som en del av ett paket med tjänster som rör ett betalkonto ska dokumentet med avgiftsinformation innehålla uppgifter om avgiften för paketet i sin helhet, vilka och hur många tjänster som ingår i paketet samt om extraavgiften för eventuella tjänster som går utöver det antal tjänster som omfattas av paketavgiften.

4. Medlemsstaterna ska införa en skyldighet för betaltjänstleverantörer att för konsumenterna tillgängliggöra en ordlista som minst omfattar de standardiserade begrepp som fastställs i den slutliga förteckning som avses i artikel 3.5 och tillhörande definitioner.

Medlemsstaterna ska se till att den ordlista som tillhandahålls i enlighet med första stycket, inbegripet eventuella tillhörande definitioner, formuleras på ett klart, otvetydigt och icke-tekniskt sätt och att den inte är vilseledande.

5. Betaltjänstleverantörerna ska se till att dokumentet med avgiftsinformation och ordlistan alltid är tillgängliga för konsumenten. De ska tillhandahållas så att de är lätt tillgängliga, även för personer som inte är kunder, i elektronisk form på kreditinstitutens webbplatser om möjligt och, i betaltjänstleverantörens lokaler som är tillgängliga för konsumenten. De ska också på begäran av en konsument tillhandahållas kostnadsfritt på papper eller på ett annat varaktigt medium.

6. EBA ska, efter samråd med nationella myndigheter och efter det att konsumentundersökningar gjorts, utarbeta förslag till tekniska standarder för genomförande för ett standardiserat presentationsformat för dokumentet med avgiftsinformation och dess gemensamma symbol.

EBA ska lämna dessa förslag till tekniska standarder för genomförande till kommissionen senast den 18 september 2016.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i denna punkt i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1093/2010.

7. Efter uppdateringen av den standardiserade unionsterminologin enligt artikel 3.6 ska EBA, vid behov, granska och uppdatera det standardiserade presentationsformatet för dokumentet med avgiftsinformation och dess gemensamma symbol med hjälp av det förfarande som anges i punkt 6 i den här artikeln.

Artikel 5

Redovisning av avgifter

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 47 och 48 i direktiv 2007/64/EG och artikel 12 i direktiv 2008/48/EG ska medlemsstaterna se till att betaltjänstleverantörer minst en gång per år utan kostnad förser konsumenter med en redovisning av alla de avgifter och, i förekommande fall, information om de räntesatser som avses i punkt 2 c och d i den här artikeln, som är förbundna med tjänster som rör betalkonton. I tillämpliga fall ska betaltjänstleverantörerna använda de standardiserade begreppen i den slutliga förteckning som avses i artikel 3.5 i det här direktivet.

En överenskommelse ska träffas med konsumenten om vilken kommunikationskanal som ska användas för redovisning av avgifter. Redovisningen av avgifter ska åtminstone på konsumentens begäran tillhandahållas på papper.

2. Redovisningen av avgifter ska åtminstone omfatta följande information:

- a) Den enhetsavgift som tas ut för varje tjänst och det antal tillfällen tjänsten nyttjades under den aktuella perioden, och när tjänsterna kombineras i ett paket, den avgift som tas ut för paketet som helhet samt antalet gånger paketavgiften tas ut under den aktuella perioden och den extraavgift som tas ut för eventuella tjänster som går utöver det antal tjänster som omfattas av paketavgiften.
- b) Det sammanlagda beloppet för de avgifter som under den aktuella perioden tagits ut för varje tjänst, varje paket med tjänster och för tjänster som går utöver det antal tjänster som omfattas av paketavgiften.
- c) I förekommande fall, den kontokreditsränta som tillämpas på betalkontot och det sammanlagda räntebelopp som tagits ut i samband med kontokrediten under den aktuella perioden.
- d) I förekommande fall, den inlåningsränta som tillämpas på betalkontot och det sammanlagda beloppet för upplupen ränta under den aktuella perioden.
- e) Det sammanlagda beloppet för de avgifter som har tagits ut för alla tillhandahållna tjänster under den aktuella perioden.

3. Redovisningen av avgifter ska

- a) vara presenterad och utformad så att den är tydlig och lättläst, med tillräckligt stora tecken,
- b) vara korrekt, inte vilseledande och anges i betalkontots valuta eller i annan valuta om konsumenten och betaltjänstleverantören har avtalat om detta,
- c) innehålla rubriken "redovisning av avgifter" högst upp på första sidan av redovisningen, bredvid en gemensam symbol som särskiljer dokumentet från övrig dokumentation, och
- d) vara skriven på det officiella språket i det land där betalkontot erbjuds eller på ett annat språk om konsumenten och betaltjänstleverantören har avtalat om detta.

Medlemsstaterna får besluta att redovisningen av avgifter ska tillhandahållas tillsammans med den information som krävs enligt andra unionslagstiftningsakter eller nationella lagstiftningsakter om betalkonton och tillhörande tjänster så länge som alla krav i första stycket uppfylls.

4. EBA ska, efter samråd med nationella myndigheter och efter det att konsumentundersökningar gjorts, utarbeta tekniska standarder för genomförande för ett standardiserat presentationsformat för redovisningen av avgifter och dess gemensamma symbol.

EBA ska lämna dessa förslag till de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket till kommissionen senast den 18 september 2016.

Kommissionen ska ges befogenhet att anta de tekniska standarder för genomförande som avses i första stycket i denna punkt i enlighet med artikel 15 i förordning (EU) nr 1093/2010.

5. Efter uppdateringen av den standardiserade unionsterminologin enligt artikel 3.6 ska EBA, vid behov, granska och uppdatera det standardiserade presentationsformatet för redovisningen av avgifter och dess gemensamma symbol med hjälp av det förfarande som anges i punkt 4 i den här artikeln.

Artikel 6

Information till konsumenter

1. Medlemsstaterna ska se till att betaltjänstleverantörer i sin avtalsinformation, kommersiella information och information i marknadsföring till konsumenter, i tillämpliga fall, använder de standardiserade begreppen i den slutliga förteckning som avses i artikel 3.5. Betaltjänstleverantörer får använda namn på varumärken i dokumentet med avgiftsinformation och i redovisningen av avgifter, förutsatt att sådana namn på varumärken används som tillägg till de standardiserade termerna i den slutliga förteckning som avses i artikel 3.5 och fungerar som en sekundär beteckning på de tjänsterna.

2. Betaltjänstleverantörer får använda namn på varumärken för att beteckna sina tjänster i sin avtalsinformation, kommersiella information och information i marknadsföring till konsumenter, förutsatt att de i förekommande fall tydligt anger de motsvarande standardiserade termerna som fastställs i den slutliga förteckning som avses i artikel 3.5.

Artikel 7

Jämförelsewebbplatser

1. Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna har kostnadsfri tillgång till minst en webbplats med jämförelser av de avgifter som betaltjänstleverantörer tar ut för åtminstone tjänsterna i den slutliga förteckning som avses i artikel 3.5 på nationell nivå.

En jämförelsewebbplats kan drivas antingen av en privat aktör eller en offentlig myndighet.

2. Medlemsstaterna får kräva att de jämförelsewebbplatser som avses i punkt 1 innehåller ytterligare faktorer för jämförelse av den servicenivå som betaltjänstleverantören erbjuder.

3. De jämförelsewebbplatser som upprättas i enlighet med punkt 1 ska

a) vara fristående genom att säkerställa att alla betaltjänstleverantörer behandlas på samma sätt i sökresultaten,

b) innehålla tydlig information om ägarna,

c) ange tydliga och objektiva kriterier som grund för jämförelserna,

d) använda klarspråk och otvetydigt språk samt i tillämpliga fall använda de standardiserade begreppen i den slutliga förteckning som avses i artikel 3.5,

e) erbjuda korrekt och aktuell information samt ange tidpunkten för den senaste uppdateringen,

f) innefatta ett brett urval av betalkontoerbjudanden som täcker en betydande del av marknaden och, när den presenterade informationen inte utgör en fullständig bild av marknaden, en tydlig angivelse av detta innan resultaten visas, och

g) erbjuda effektiva rutiner för rapportering av felaktig avgiftsinformation.

4. Medlemsstaterna ska se till att information om tillgängligheten av webbplatser som uppfyller kraven i denna artikel är tillgänglig online.

*Artikel 8***Betalkonton i paket med en annan produkt eller tjänst**

Medlemsstaterna ska se till att en betaltjänstleverantör som erbjuder ett betalkonto som en del av ett paket tillsammans med en annan produkt eller tjänst som inte hör ihop med ett betalkonto informerar konsumenten om huruvida det går att köpa betalkontot separat, och i så fall tillhandahåller separat information om kostnaderna och avgifterna för var och en av de andra produkterna och tjänsterna som erbjuds i det paketet och som kan köpas separat.

KAPITEL III

BYTE*Artikel 9***Tillhandahållande av bytestjänsten**

Medlemsstaterna ska se till att betaltjänstleverantörer erbjuder en bytestjänst enligt beskrivningen i artikel 10 mellan betalkonton i samma valuta till alla konsumenter som öppnar eller innehar ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör som är etablerad inom den berörda medlemsstatens territorium.

*Artikel 10***Bytestjänsten**

1. Medlemsstaterna ska se till att bytestjänsten inleds av den mottagande betaltjänstleverantören på konsumentens begäran. Bytestjänsten ska åtminstone efterleva punkterna 2–6.

Medlemsstaterna får fastställa eller bibehålla åtgärder som alternativ till dem som avses i punkterna 2–6, under förutsättning att

- a) det tydligt främjar konsumenten,
- b) det inte innebär någon ytterligare belastning för konsumenten och
- c) bytet slutförs inom högst samma övergripande tidsram som den som anges i punkterna 2–6.

2. Den mottagande betaltjänstleverantören ska genomföra bytestjänsten när den har mottagit konsumentens tillstånd. Om kontot har fler än två innehavare ska tillstånd inhämtas från var och en av dem.

Tillståndet ska upprättas på ett av de officiella språken i den medlemsstat där bytestjänsten initieras eller på ett annat språk som parterna kommit överens om.

I tillståndet ska konsumenten kunna ge sitt specifika samtycke till att den överförande betaltjänstleverantören utför var och en av de uppgifter som avses i punkt 3 och sitt specifika samtycke till att den mottagande betaltjänstleverantören utför var och en av de uppgifter som avses i punkt 5.

I tillståndet ska konsumenten särskilt kunna precisera de inkommande betalningar, stående överföringar och autogireningsmedgivanden som ska bytas. I tillståndet ska konsumenten även kunna ange det datum från och med vilket stående överföringar och autogireringar ska utföras från det betalkonto som öppnas eller innehas hos den mottagande betaltjänstleverantören. Det datumet ska vara minst sex bankdagar efter den dag då den mottagande betaltjänstleverantören tar emot de handlingar som överförs från den överförande betaltjänstleverantören enligt punkt 4. Medlemsstaterna får kräva att konsumentens tillstånd ska vara skriftligt och att konsumenten får en kopia av tillståndet.

3. Den mottagande betaltjänstleverantören ska, inom två dagar från mottagandet av det tillstånd som avses i punkt 2, begära att den överförande betaltjänstleverantören utför följande uppgifter om detta anges i konsumentens tillstånd:

- a) Överlämna en förteckning över samtliga stående överföringar och tillgänglig information om autogireringsmedgivanden som ska bytas till den mottagande betaltjänstleverantören och, om konsumenten specifikt begär detta, till konsumenten.
- b) Överlämna tillgänglig information om återkommande inkommande betalningar och autogireringar begärda av borgenärer som har utförts på konsumentens betalkonto under de föregående 13 månaderna till den mottagande betaltjänstleverantören och, på särskild begäran av konsumenten, till konsumenten.
- c) I fall då den överförande betaltjänstleverantören inte tillhandahåller ett system för automatisk omdirigering av inkommande betalningar och autogireringar till det betalkonto som konsumenten innehar hos den mottagande betaltjänstleverantörer, upphöra att godkänna autogireringar och inkommande betalningar med verkan från och med den dag som anges i tillståndet.
- d) Annullera stående överföringar med verkan från och med den dag som anges i tillståndet.
- e) Överföra eventuellt återstående positivt saldo till det betalkonto som öppnats eller innehas hos den mottagande betaltjänstleverantören på den dag som konsumenten anger.
- f) Avsluta det betalkonto som innehas hos det överförande kreditinstitutet på den dag som konsumenten anger.

4. Från och med mottagandet av en begäran från den mottagande betaltjänstleverantören ska den överförande betaltjänstleverantören, om detta framgår av konsumentens tillstånd, göra följande:

- a) Inom fem bankdagar till den mottagande betaltjänstleverantören översända den information som avses i punkt 3 a och b.
- b) I de fall då den överförande betaltjänstleverantören inte tillhandahåller ett system för automatisk omdirigering av inkommande betalningar och autogireringar till det betalkonto som konsumenten innehar eller öppnar hos den mottagande betaltjänstleverantören, upphöra att godkänna inkommande betalningar och autogireringar för betalkontot med verkan från och med den dag som anges i tillståndet. Medlemsstaterna får kräva att den överförande betaltjänstleverantören informerar betalaren eller betalningsmottagaren om skälet till att betalningstransaktionen inte godkänns.
- c) Annullera stående överföringar med verkan från och med den dag som anges i tillståndet.
- d) Överföra det eventuella återstående positiva saldot från betalkontot till det betalkonto som öppnas eller innehas hos den mottagande betaltjänstleverantören på den dag som anges i tillståndet.
- e) Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 45.1 och 45.6 i direktiv 2007/64/EG, avsluta betalkontot på den dag som anges i tillståndet om konsumenten inte har några utestående skyldigheter i fråga om det betalkontot och förutsatt att de åtgärder som förtecknas i leden a, b och d i denna punkt har fullföljts. Betaltjänstleverantören ska omedelbart informera konsumenten om sådana utestående skyldigheter förhindrar att konsumentens betalkonto avslutas.

5. Inom fem bankdagar från och med att den mottagande betaltjänstleverantören tagit emot den information som begärts från den överförande betaltjänstleverantör som anges i punkt 3 ska den mottagande betaltjänstleverantören i enlighet med vad som anges i tillståndet och i den mån som den information som den överförande betaltjänstleverantören eller konsumenten tillhandahåller gör det möjligt för den mottagande betaltjänstleverantören att göra detta, utföra följande uppgifter:

- a) Upprätta de stående överföringar som konsumenten har begärt och utföra dem med verkan från och med den dag som anges i tillståndet.
- b) Göra eventuella förberedelser som är nödvändiga för att ta emot autogireringar och ta emot dem med verkan från och med den dag som anges i tillståndet.
- c) I förekommande fall informera konsumenterna om deras rättigheter enligt artikel 5.3 d i förordning (EU) nr 260/2012.
- d) Informera de betalare som anges i tillståndet och som gör återkommande inkommande betalningar till en konsuments betalkonto om konsumentens betalkontouppgifter hos den mottagande betaltjänstleverantören samt överföra en kopia av konsumentens tillstånd till betalarna. Om den mottagande betaltjänstleverantören inte har all information som krävs för att informera betalningsmottagarna ska den uppmana konsumenten eller den överförande betaltjänstleverantören att lämna den information som saknas.
- e) Informera de betalningsmottagare som anges i tillståndet, och som använder en autogirering för att inkassera medel från en konsuments betalkonto, om konsumentens betalkontouppgifter hos den mottagande betaltjänstleverantören och från vilket datum autogireringar ska inkasseras från det betalkontot samt överföra en kopia av konsumentens tillstånd till betalningsmottagarna. Om den mottagande betaltjänstleverantören inte har all information som krävs för att informera betalningsmottagaren ska den uppmana konsumenten eller den överförande betaltjänstleverantören att lämna den information som saknas.

Om konsumenten väljer att personligen lämna den information som avses i leden d och e i första stycket i denna punkt till betalarna eller betalningsmottagarna, snarare än att ge sitt specifika samtycke i enlighet med punkt 2 till att den mottagande betaltjänstleverantören gör detta, ska den mottagande betaltjänstleverantören ge konsumenten standardbrev med uppgifter om betalkontot och det startdatum som anges i tillståndet inom den tidsfrist som avses i första stycket i denna punkt.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 55.2 i direktiv 2007/64/EG ska den överförande betaltjänstleverantören inte blockera betalningsinstrument före den dag som anges i konsumentens tillstånd, så att tillhandahållandet av betaltjänster till konsumenten inte avbryts under tillhandahållandet av bytestjänsten.

Artikel 11

Underlätta för konsumenter att öppna konton över nationsgränserna

1. Medlemsstaterna ska se till att den betaltjänstleverantör hos vilken en konsument innehar ett betalkonto, om konsumenten meddelar betaltjänstleverantören att han önskar öppna ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör som är etablerad i en annan medlemsstat, efter mottagandet av en sådan begäran bistår konsumenten på följande sätt:

- a) Kostnadsfritt tillhandahålla konsumenten en förteckning över alla de stående överföringar och galdenärdrivna autogireringsmedgivanden, när sådana är tillgängliga, som för närvarande är aktiva samt tillgänglig information om de återkommande inkommande betalningar och borgenärdrivna autogireringar som utförts på konsumentens betalkonto under de senaste 13 månaderna. Den förteckningen ska inte medföra någon skyldighet för den nya betaltjänstleverantören att införa tjänster som den inte tillhandahåller.

- b) Överföra det eventuella återstående positiva saldot från det betalkonto som konsumenten innehar till det betalkonto som konsumenten öppnat eller innehar hos den nya betaltjänstleverantören, förutsatt att begäran innehåller fullständiga uppgifter för identifiering av den nya betaltjänstleverantören och konsumentens betalkonto.
- c) Stänga konsumentens betalkonto.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 45.1 och 45.6 i direktiv 2007/64/EG, och om konsumenten inte har några utestående skyldigheter i fråga om ett betalkonto, ska den betaltjänstleverantör hos vilken konsumenten innehar det betalkontot vidta de åtgärder som anges i leden a, b och c i punkt 1 i den här artikeln den dag som anges av konsumenten och som ska vara minst sex bankdagar efter den dag då den betaltjänstleverantören mottar konsumentens begäran, såvida inget annat överenskommit mellan parterna. Betaltjänstleverantören ska omedelbart informera konsumenten om utestående skyldigheter förhindrar att konsumentens betalkonto avslutas.

Artikel 12

Avgifter i samband med bytestjänsten

1. Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna kostnadsfritt kan få tillgång till sina personuppgifter i fråga om befintliga stående överföringar och autogireringar som finns hos den överförande eller mottagande betaltjänstleverantören.
2. Medlemsstaterna ska se till att den överförande betaltjänstleverantören tillhandahåller den information som begärs av den mottagande betaltjänstleverantören enligt artikel 10.4 a utan att ta ut några avgifter av konsumenten eller den mottagande betaltjänstleverantören.
3. Medlemsstaterna ska se till att eventuella avgifter som den överförande betaltjänstleverantören tar ut av konsumenten för att avsluta det betalkonto som konsumenten innehar hos den leverantören fastställs enligt artikel 45.2, 45.4 och 45.6 i direktiv 2007/64/EG.
4. Medlemsstaterna ska se till att de eventuella avgifter som den överförande eller mottagande betaltjänstleverantören tar ut av konsumenten för andra tjänster som erbjuds enligt artikel 10 än de som avses i punkterna 1, 2 och 3 i den här artikeln är rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

Artikel 13

Finansiell förlust för konsumenter

1. Medlemsstaterna ska se till att eventuella finansiella förluster, inbegripet avgifter och räntor, som uppstår för konsumenten och som är en direkt följd av att en betaltjänstleverantör som deltar i bytesförfarandet inte uppfyller sina skyldigheter enligt artikel 10, utan dröjsmål ersätts av den betaltjänstleverantören.
2. Ansvar enligt punkt 1 ska inte vara tillämpligt i fall av osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den betaltjänstleverantör som åberopar dessa omständigheter inte har något inflytande över och vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla ansträngningar att göra så eller då en betaltjänstleverantör är bunden av andra rättsliga krav som omfattas av unionslagstiftningsakter eller nationella lagstiftningsakter.
3. Medlemsstaterna ska se till att ansvar enligt punkterna 1 och 2 fastställs i enlighet med de rättsliga krav som gäller på nationell nivå.

*Artikel 14***Information om bytestjänsten**

1. Medlemsstaterna ska se till att betaltjänstleverantörer ger konsumenterna tillgång till följande information om bytestjänsten:

- a) Den överförande respektive mottagande betaltjänstleverantörens roll under varje steg i bytesprocessen, enligt artikel 10.
- b) Tidsplanen för att slutföra de olika stegen.
- c) Eventuella avgifter för bytet.
- d) All information som konsumenten kommer att uppmanas att lämna.
- e) Det förfarande för alternativ tvistlösning som avses i artikel 24.

Medlemsstaterna får kräva att betaltjänstleverantörer även ger tillgång till annan information, inbegripet i tillämpliga fall information som är nödvändig för att avgöra vilket insättningsgarantisystem inom unionen betaltjänstleverantören är ansluten till.

2. Den information som avses i punkt 1 ska göras tillgänglig kostnadsfritt på papper eller på ett annat varaktigt medium i alla de av betaltjänstleverantörens lokaler som är tillgängliga för konsumenter och ska alltid finnas tillgänglig i elektronisk form på dess webbplats och ska på begäran lämnas till konsumenterna.

KAPITEL IV

TILLGÅNG TILL BETALKONTON*Artikel 15***Icke-diskriminering**

Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut inte diskriminerar konsumenter som är lagligen bosatta i unionen på grund av deras nationalitet eller bosättningsort eller på någon annan av de grunder som avses i artikel 21 i stadgan när de konsumenterna ansöker om eller använder ett betalkonto i unionen. De villkor som gäller för innehav av ett betalkonto med grundläggande funktioner får under inga omständigheter vara diskriminerande.

*Artikel 16***Rätt till tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner**

1. Medlemsstaterna ska se till att alla kreditinstitut eller ett tillräckligt antal kreditinstitut erbjuder konsumenter betalkonton med grundläggande funktioner, i syfte att garantera att samtliga konsumenter på deras territorium har tillgång till sådana konton och för att förhindra snedvridning av konkurrensen. Medlemsstaterna ska se till att betalkonton med grundläggande funktioner inte enbart erbjuds av kreditinstitut som endast tillhandahåller betalkonton med tjänster online.

2. Medlemsstaterna ska se till att konsumenter som är lagligen bosatta i unionen, inbegripet konsumenter som saknar fast adress och asylsökande samt konsumenter som inte beviljas uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas, har rätt att öppna och nyttja ett betalkonto med grundläggande funktioner hos kreditinstitut som är etablerade inom deras territorium. Denna rätt ska gälla oberoende av konsumentens bosättningsort.

Medlemsstaterna får, med full respekt för de grundläggande friheter som garanteras genom fördragen, kräva att konsumenter som önskar öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner på deras territorium visar att de har ett genuint intresse av att göra detta.

Medlemsstaterna ska se till att det inte är alltför svårt eller betungande för konsumenten att utöva sin rätt.

3. Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut som erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner öppnar betalkontot med grundläggande funktioner eller avslår en konsuments ansökan om ett betalkonto med grundläggande funktioner i varje fall utan onödigt dröjsmål och senast tio bankdagar efter det att en fullständig ansökan har mottagits.

4. Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut avslår en ansökan om ett betalkonto med grundläggande funktioner, om öppnandet av ett sådant konto skulle innebära en överträdelse av bestämmelserna om förebyggande av penningtvätt och bekämpning av finansiering av terrorism fastställda i direktiv 2005/60/EG.

5. Medlemsstaterna får tillåta kreditinstitut som erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner att avslå en ansökan om ett sådant konto, om en konsument redan har ett betalkonto hos ett kreditinstitut som är etablerat inom deras territorium, vilket gör det möjligt för konsumenten att utnyttja de tjänster som förtecknas i artikel 17.1, utom när konsumenten uppger att han har underrättats om att betalkontot ska avslutas.

I sådana fall får kreditinstitutet, innan det öppnar ett betalkonto med grundläggande funktioner, kontrollera huruvida konsumenten redan har ett betalkonto hos ett kreditinstitut etablerat i samma medlemsstat som gör det möjligt för konsumenten att utnyttja de tjänster som förtecknas i artikel 17.1. Kreditinstitut får i det syftet förlita sig på en av konsumenterna undertecknad försäkran på heder och samvete.

6. Medlemsstaterna får fastställa avgränsade och specifika ytterligare fall, när kreditinstitut kan vara tvungna eller kan välja att avslå en ansökan om ett betalkonto med grundläggande funktioner. Sådana fall ska baseras på bestämmelser i nationell rätt som är tillämpliga på landets territorium och antingen syfta till att underlätta kostnadsfri tillgång för konsumenten till ett betalkonto med grundläggande funktioner enligt mekanismen i artikel 25 eller till att undvika att konsumenter missbrukar sin rätt till tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner.

7. Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitutet i de fall som avses i punkterna 4, 5 och 6 efter sitt beslut skriftligen och kostnadsfritt omedelbart underrättar konsumenten om att ansökan har avslagits och om den specifika anledningen till det, såvida inte en sådan underrättelse skulle skada den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen eller strida mot direktiv 2005/60/EG. Vid avslag ska kreditinstitutet informera konsumenten om förfarandet för att lämna in ett klagomål mot avslaget och om rätten för konsumenten att kontakta den relevanta behöriga myndigheten och det utsedda alternativa organet för tvistlösning samt tillhandahålla relevanta kontaktppgifter.

8. Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitutet i de fall som avses i punkt 4 vidtar lämpliga åtgärder i enlighet med kapitel III i direktiv 2005/60/EG.

9. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillgången till ett betalkonto med grundläggande funktioner inte villkoras av köpet av ytterligare tjänster eller av aktier i kreditinstitutet, såvida inte det sistnämnda är ett villkor för alla kunder i kreditinstitutet.

10. Medlemsstaterna ska anses uppfylla de skyldigheter som fastställs i kapitel IV, om befintliga och bindande ramar säkerställer dess fullständiga tillämpning på ett tillräckligt klart och tydligt sätt, så att de berörda personerna kan ta reda på den fulla vidden av sina rättigheter och förlita sig på dem inför nationella domstolar.

*Artikel 17***Egenskaper hos ett betalkonto med grundläggande funktioner**

1. Medlemsstaterna ska se till att ett betalkonto med grundläggande funktioner innefattar följande tjänster:
 - a) Tjänster som möjliggör alla operationer som krävs för att öppna, inneha och avsluta ett betalkonto.
 - b) Tjänster som möjliggör insättning av medel på ett betalkonto.
 - c) Tjänster som möjliggör uttag av kontanter inom unionen från ett betalkonto över disk eller i uttagsautomater under eller utanför kreditinstitutets öppettider.
 - d) Utförande av följande betalningstransaktioner inom unionen:
 - i) Autogirering.
 - ii) Betalningstransaktioner genom ett debetkort, inbegripet betalningar online.
 - iii) Betalningar, inbegripet stående överföringar, vid terminaler och över disk och via kreditinstitutets onlinetjänster, i den mån dessa är tillgängliga.
- Kreditinstitut ska erbjuda de tjänster som förtecknas i första stycket leden a–d i samma utsträckning som de redan erbjuder dem till konsumenter med andra betalkonton än betalkonton med grundläggande funktioner.
2. Medlemsstaterna får fastställa en skyldighet för kreditinstitut som är etablerade på deras territorium att tillsammans med ett betalkonto med grundläggande funktioner tillhandahålla ytterligare tjänster som anses vara väsentliga för konsumenter, baserat på allmän praxis på nationell nivå.
3. Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut som är etablerade på deras territorium erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner åtminstone i den berörda medlemsstatens nationella valuta.
4. Medlemsstaterna ska se till att konsumenter med ett betalkonto med grundläggande funktioner kan utföra ett obegränsat antal operationer i förhållande till de tjänster som avses i punkt 1.
5. När det gäller de tjänster som avses i punkterna 1 a, b, c och d ii i den här artikeln, med undantag av betalningstransaktioner genom ett kreditkort, ska medlemsstaterna se till att kreditinstituten inte tar ut några avgifter utöver de eventuella rimliga avgifter som avses i artikel 18, oberoende av antalet operationer som utförs på betalkontot.
6. I samband med de tjänster som avses i punkterna 1 d i och d ii i den här artikeln endast avseende betalningstransaktioner genom ett kreditkort och punkt 1 d iii i den här artikeln får medlemsstaterna fastställa ett minsta antal operationer för vilka kreditinstituten endast kan ta ut de eventuella rimliga avgifter som avses i artikel 18. Medlemsstaterna ska se till att detta minsta antal operationer är tillräckligt för att täcka konsumenters personliga bruk, med beaktande av befintligt konsumentbeteende och gängse kommersiell praxis. De avgifter som tas ut för operationer utöver det minsta antalet operationer ska aldrig vara högre än kreditinstitutets gängse prissättning.

7. Medlemsstaterna ska se till att konsumenten kan sköta och initiera betalningstransaktioner från sitt betalkonto med grundläggande funktioner i kreditinstitutets lokaler och/eller genom onlinetjänster, när sådana är tillgängliga.

8. Utan att det påverkar tillämpningen av de krav som fastställs i direktiv 2008/48/EG får medlemsstaterna tillåta kreditinstitut att på konsumentens begäran tillhandahålla en kontokredit kopplad till ett betalkonto med grundläggande funktioner. Medlemsstaterna får fastställa ett högsta belopp och en längsta varaktighet för alla sådana kontokrediter. Tillgången till eller användningen av betalkontot med grundläggande funktioner ska inte begränsas eller vara villkorat av ett köp av sådana kredittjänster.

Artikel 18

Avgifter

1. Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut kostnadsfritt eller till en rimlig avgift erbjuder de tjänster som avses i artikel 17.

2. Medlemsstaterna ska se till att de avgifter som tas ut av konsumenten för att konsumenten inte fullgör sina åtaganden enligt ramavtalet är rimliga.

3. Medlemsstaterna ska se till att de rimliga avgifter som avses i punkterna 1 och 2 fastställs, med beaktande av minst följande kriterier:

a) Nationella inkomstnivåer.

b) De genomsnittliga avgifter som kreditinstitut i den berörda medlemsstaten tar ut för tjänster som tillhandahålls genom betalkonton.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av den rätt som avses i artikel 16.2 och den skyldighet som anges i punkt 1 i den här artikeln får medlemsstaterna kräva att kreditinstituten tillämpar olika prissättningsystem beroende på i vilken utsträckning konsumenten är ansluten till banken, något som särskilt möjliggör mer fördelaktiga villkor för utsatta konsumenter utan bankkonto. I sådana fall ska medlemsstaterna se till att konsumenterna ges vägledning och adekvat information om tillgängliga alternativ.

Artikel 19

Ramavtal och hävande av avtal

1. Ramavtal om tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner ska omfattas av direktiv 2007/64/EG, såvida inte annat anges i punkterna 2 och 4 i denna artikel.

2. Kreditinstitutet får endast ensidigt häva ett ramavtal, om minst ett av följande villkor är uppfyllt:

a) Konsumenten har avsiktligt använt betalkontot för olagliga ändamål.

b) Det har inte förekommit några transaktioner på betalkontot under mer än 24 på varandra följande månader.

c) Konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot med grundläggande funktioner, om korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade nekats att öppna ett sådant konto.

d) Konsumenten är inte längre lagligen bosatt i unionen.

e) Konsumenten har senare öppnat ett andra betalkonto, vilket gör det möjligt för konsumenten att utnyttja de tjänster som förtecknas i artikel 17.1, i den medlemsstat där konsumenten redan innehar ett betalkonto med grundläggande funktioner.

3. Medlemsstaterna får fastställa ytterligare avgränsade och specifika fall när ett ramavtal om ett betalkonto med grundläggande funktioner ensidigt får hävas av kreditinstitutet. Sådana fall ska baseras på bestämmelser i nationell rätt som är tillämpliga på deras territorium och syfta till att förhindra att konsumenter missbrukar rätten till tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

4. Medlemsstaterna ska se till att ett kreditinstitut som häver ett avtal om ett betalkonto med grundläggande funktioner på en eller fler av de grunder som anges i punkterna 2 b, d och e och punkt 3 skriftligen och kostnadsfritt underrättar konsumenten om grunderna och motiveringen till hävandet minst två månader innan hävandet träder i kraft, såvida inte en sådan underrättelse skulle skada den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen. Om kreditinstitutet häver kontraktet i enlighet med punkt 2 a eller c, ska hävandet omedelbart få verkan.

5. I underrättelsen om hävande ska konsumenterna informeras om förfarandet för att lämna in ett klagomål mot ett eventuellt hävande och om rätten för konsumenten att kontakta den behöriga myndigheten och det utsedda organet för alternativ tvistlösning samt tillhandahållas relevanta kontaktuppgifter.

Artikel 20

Allmän information om betalkonton med grundläggande funktioner

1. Medlemsstaterna ska se till att det vidtas adekvata åtgärder för att öka medvetenheten hos allmänheten om att det finns betalkonton med grundläggande funktioner, deras allmänna prisvillkor, förfarandena för att få tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner samt tillvägagångssätten för att få tillgång till förfaranden för alternativ tvistlösning. Medlemsstaterna ska se till att dessa åtgärder är tillräckliga och välriktade och framför allt att de når ut till utsatta och rörliga konsumenter och konsumenter utan bankkonto.

2. Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut kostnadsfritt ger konsumenter tillgång till åtkomlig information om och hjälp med de särskilda funktionerna hos det betalkonto med grundläggande funktioner som erbjuds, tillhörande avgifter och nyttjandevillkor. Medlemsstaterna ska också se till att det av informationen tydligt framgår att det inte är obligatoriskt att köpa ytterligare tjänster för att få tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner.

KAPITEL V

BEHÖRIGA MYNDIGHETER OCH ALTERNATIV TVISTLÖSNING

Artikel 21

Behöriga myndigheter

1. Medlemsstaterna ska utse nationella behöriga myndigheter med befogenhet att se till att detta direktiv tillämpas och verkställs och ska säkerställa att dessa myndigheter har utrednings- och verkställighetsbefogenheter och tillräckliga resurser så att de kan fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

De behöriga myndigheterna ska vara antingen offentliga myndigheter eller organ som erkänts enligt nationell rätt eller enligt nationell rätt för ändamålet uttryckligen bemyndigade offentliga myndigheter. De ska inte vara betaltjänstleverantörer, med undantag för nationella centralbanker.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna och alla personer som arbetar eller har arbetat för behöriga myndigheter samt revisorer och experter som arbetar på deras uppdrag är bundna av tystnadsplikt. Ingen förtrolig information som erhålls i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammanfattad eller aggregerad form, dock med förbehåll för fall som omfattas av straffrätt eller av detta direktiv. Detta ska emellertid inte hindra de behöriga myndigheterna från att utbyta eller överföra förtrolig information i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.

3. Medlemsstaterna ska se till att de myndigheter som utsetts till behöriga att säkerställa tillämpningen och verkställandet av detta direktiv är någon, eller båda, av följande:

- a) Behöriga myndigheter enligt definitionen i artikel 4.2 i förordning (EU) nr 1093/2010.
- b) Andra myndigheter än de behöriga myndigheter som avses i led a, under förutsättning att nationella lagar eller andra författningar kräver att dessa myndigheter samarbetar med de behöriga myndigheter som avses i led a närhelst så krävs för att utföra sitt uppdrag enligt detta direktiv, även när det gäller att samarbeta med EBA enligt vad som krävs i detta direktiv.

4. Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen och EBA om de behöriga myndigheterna och om eventuella ändringar vad gäller detta. Den första underrättelsen av detta slag ska ske snarast möjligt och senast den 18 september 2016.

5. De behöriga myndigheterna ska utöva sina befogenheter i enlighet med nationell rätt antingen

- a) direkt enligt sina egna befogenheter eller under tillsyn av de rättsliga myndigheterna, eller
- b) genom ansökan till domstolar som är behöriga att fatta det beslut som krävs, inbegripet, när så är lämpligt, genom överklagande, om ansökan om att fatta det nödvändiga beslutet avslås.

6. Om en medlemsstat har mer än en behörig myndighet på sitt territorium, ska medlemsstaten se till att deras respektive uppdrag är tydligt definierade och att det råder ett nära samarbete dem emellan, så att de kan fullgöra sina respektive uppdrag på ett effektivt sätt.

7. Kommissionen ska minst en gång om året i *Europeiska unionens officiella tidning* offentliggöra en förteckning över de behöriga myndigheterna och kontinuerligt uppdatera den på sin webbplats.

Artikel 22

Skyldighet att samarbeta

1. Behöriga myndigheter i olika medlemsstater ska vid behov samarbeta med varandra för att de vid utövandet av sina befogenheter enligt detta direktiv ska kunna fullgöra sina uppdrag enligt detta direktiv eller nationell rätt.

De behöriga myndigheterna ska bistå behöriga myndigheter i övriga medlemsstater. De ska särskilt utbyta information och samarbeta vid all utrednings- eller tillsynsverksamhet.

För att underlätta och påskynda samarbetet, särskilt informationsutbytet, ska varje medlemsstat utse en behörig myndighet till kontaktpunkt för frågor som gäller detta direktiv. Medlemsstaten ska meddela kommissionen och de andra medlemsstaterna namnen på de myndigheter som har utsetts att motta förfrågningar om utbyte av information eller samarbete enligt denna punkt.

2. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga administrativa och organisatoriska åtgärder för att underlätta det bistånd som föreskrivs i punkt 1.

3. De behöriga myndigheter som i överensstämmelse med punkt 1 har utsetts till kontaktpunkter inom ramen för detta direktiv ska utan onödigt dröjsmål förse varandra med de upplysningar som erfordras för att de, i egenskap av behöriga myndigheter, ska kunna utföra sina uppgifter i överensstämmelse med de bestämmelser som antas med stöd av detta direktiv.

De behöriga myndigheter som utbyter information med andra behöriga myndigheter enligt detta direktiv får samtidigt med meddelandet ange att sådan information inte får överlämnas utan deras uttryckliga samtycke och sådan information får då endast utbytas för det ändamål för vilket dessa myndigheter gav sitt samtycke.

Den behöriga myndighet som har utsetts till kontaktpunkt får översända den information som den har erhållit till de andra behöriga myndigheterna, men de får däremot inte vidarebefordra informationen till andra organ eller fysiska eller juridiska personer utan uttryckligt samtycke från de behöriga myndigheter som överlämnade informationen och endast för de ändamål för vilka dessa myndigheter gav sitt samtycke, med undantag för vederbörligen motiverade fall, då den omedelbart ska underrätta den kontaktpunkt som tillhandahöll informationen.

4. En behörig myndighet får endast vägra att tillmötesgå en begäran om samarbete vid genomförandet av utrednings- eller tillsynsverksamhet eller informationsutbyte enligt punkt 3, om

- a) en sådan utredning, kontroll på plats, tillsynsverksamhet eller ett sådant informationsutbyte negativt kan påverka den tillfrågade medlemsstatens suveränitet, säkerhet eller allmänna ordning,
- b) rättsliga förfaranden i fråga om samma gärningar och personer redan har inletts inför myndigheterna i den tillfrågade medlemsstaten,
- c) ett slutligt avgörande redan har meddelats beträffande samma gärningar och personer i den tillfrågade medlemsstaten.

Vid en sådan vägran ska den behöriga myndigheten underrätta den behöriga myndighet som lämnade begäran om avslaget och tillhandahålla så ingående upplysningar som möjligt.

Artikel 23

Lösande av tvister mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater

De behöriga myndigheterna får hänskjuta frågor till EBA, om en begäran om samarbete, särskilt om informationsutbyte, har avslagits eller inte besvarats inom rimlig tid, och får begära dess hjälp i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 1093/2010. I detta fall får EBA agera i enlighet med de befogenheter som den tilldelas genom samma artikel och varje bindande beslut av bankmyndigheten i enlighet med den artikeln ska vara bindande för de berörda behöriga myndigheterna, oavsett om dessa behöriga myndigheter är medlemmar i EBA eller inte.

Artikel 24

Alternativ tvistlösning

Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna har tillgång till effektiva förfaranden för alternativ tvistlösning av tvister som kan uppstå till följd av de rättigheter och skyldigheter som införs genom detta direktiv. Sådana förfaranden för alternativ tvistlösning och de enheter som erbjuder dem ska uppfylla de kvalitetskrav som fastställs i direktiv 2013/11/EU.

*Artikel 25***Mekanism vid avslag av ansökan om ett betalkonto för vilket en avgift tas ut**

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 16 får medlemsstaterna inrätta en särskild mekanism för att säkerställa att konsumenter som inte har ett betalkonto på deras territorium och som har vägrats tillgång till ett betalkonto för vilket kreditinstituten tar ut en avgift kostnadsfritt får faktisk tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner.

KAPITEL VI

SANKTIONER*Artikel 26***Sanktioner**

1. Medlemsstaterna ska fastställa bestämmelser om sanktioner för överträdelser av nationell lagstiftning som införlivar detta direktiv och vidta alla åtgärder som krävs för att se till att de genomförs. Sådana sanktioner ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.
2. Medlemsstaterna ska föreskriva att den behöriga myndigheten får offentliggöra administrativa sanktioner som påförs för överträdelser av de bestämmelser som antas för införlivande av detta direktiv, om inte offentliggörandet allvarligt äventyrar finansmarknaderna eller åsamkar de berörda parterna oproportionell skada.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 27***Utvärdering**

1. Medlemsstaterna ska ge kommissionen information om följande första gången senast den 18 september 2018 och därefter vartannat år:
 - a) Betaltjänstleverantörernas efterlevnad av artiklarna 4, 5 och 6.
 - b) Medlemsstaternas efterlevnad av kraven på att se till att jämförelsewebbplatser enligt artikel 7 existerar.
 - c) Antal byten av betalkonto som har genomförts och andelen ansökningar om byte som har fått avslag.
 - d) Antal kreditinstitut som erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner, antal sådana konton som har öppnats och andelen ansökningar om betalkonton med grundläggande funktioner som har fått avslag.
2. Kommissionen ska utarbeta en rapport första gången senast den 18 september 2018 och därefter vartannat år på grundval av information från medlemsstaterna.

*Artikel 28***Översyn**

1. Senast den 18 september 2019 ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv, vid behov åtföljd av ett lagstiftningsförslag.

Rapporten ska innehålla följande:

- a) En förteckning över alla överträdelseförfaranden som kommissionen har inlett rörande detta direktiv.
- b) En bedömning av de genomsnittliga avgiftsnivåerna i medlemsstaterna för betalkonton som faller inom tillämpningsområdet för detta direktiv.
- c) En bedömning av möjligheten att utarbeta ramar för att säkerställa automatisk omdirigering av betalningar från ett betalkonto till ett annat inom samma medlemsstat i kombination med automatiska meddelanden till betalningsmottagare eller betalare när deras överföringar omdirigeras.
- d) En bedömning av möjligheten att utvidga den bytestjänst som avses i artikel 10 till fall där den mottagande och den överförande betaltjänstleverantören är belägna i olika medlemsstater samt av möjligheten att öppna gränsöverskridande konton enligt artikel 11.
- e) En bedömning av antalet kontoinnehavare som har bytt betalkonto sedan detta direktivs införlivande på grundval av information från medlemsstaterna enligt artikel 27.
- f) En bedömning av lönsamheten i ett genomförande av en fullständig unionsomfattande portabilitet för betalkontonummer.
- g) En bedömning av antalet kreditinstitut som erbjuder betalkonton med grundläggande tjänster.
- h) En bedömning av antalet och, om anonymiserad information görs tillgänglig, kännetecknen för konsumenter som har öppnat betalkonton med grundläggande funktioner sedan detta direktivs införlivande.
- i) En bedömning av de genomsnittliga årsavgifter som tas ut för betalkonton med grundläggande funktioner på medlemsstatsnivå.
- j) En bedömning av befintliga åtgärders effektivitet och behovet av ytterligare åtgärder för att öka den ekonomiska integreringen och bistå utsatta samhällsmedlemmar vad avser överskudsättning.
- k) Exempel på bästa praxis i medlemsstaterna för att minska antalet konsumenter som är utestängda från betaltjänster.

2. I rapporten ska det, även utifrån den information som har lämnats av medlemsstaterna enligt artikel 27, bedömas huruvida det krävs en ändring och uppdatering av förteckningen över de tjänster som ska ingå i ett betalkonto med grundläggande funktioner, med hänsyn till utvecklingen av betalningsmetoder och teknik.

3. I rapporten ska det även göras en bedömning av huruvida det krävs ytterligare åtgärder utöver dem som antas enligt artiklarna 7 och 8 i fråga om jämförelsewebbplatser och paketerbjudanden, och särskilt behovet av ackreditering av jämförelsewebbplatser.

Artikel 29

Införlivande

1. Senast den 18 september 2016 ska medlemsstaterna anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

2. De ska tillämpa de bestämmelser som avses i punkt 1 från och med den 18 september 2016.

Genom undantag från första stycket gäller följande:

- a) Artikel 3 ska tillämpas från och med den 17 september 2014.
 - b) Medlemsstaterna ska tillämpa de åtgärder som är nödvändiga för att efterleva artiklarna 4.1–4.5, 5.1, 5.2 och 5.3, 6.1 och 6.2 samt 7 senast nio månader efter ikraftträdandet av den delegerade akt som avses i artikel 3.4.
 - c) De medlemsstater där det på nationell nivå redan finns en motsvarighet till ett dokument med avgiftsinformation får välja att integrera det gemensamma formatet och dess gemensamma symbol senast 18 månader efter ikraftträdandet av den delegerade akt som avses i artikel 3.4.
 - d) De medlemsstater där det på nationell nivå redan finns en motsvarighet till en redovisning av avgifter får välja att integrera det gemensamma formatet och dess gemensamma symbol senast 18 månader efter ikraftträdandet av den delegerade akt som avses i artikel 3.4.
3. När en medlemsstat antar de bestämmelser som avses i punkt 1 ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.
4. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 30

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 31

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Bryssel den 23 juli 2014.

På Europaparlamentets vägnar

M. SCHULZ

Ordförande

På rådets vägnar

S. GOZI

Ordförande
